

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2021. gada 13. janvārī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētāja

Sanita Osipova.

S. Osipova.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Satversmes tiesa šodien sāk izskatīt lietu Nr. 2020-37-0106 „*Par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pielikuma „Administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un teritoriālā iedalījuma vienības” 28.2., 28.19. un 35.4. apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 101. pantam, Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta trešajai un sestajai daļai, kā arī 5. pantam”*”.

Tiesas sēdē piedalās Satversmes tiesas tiesneši **Aldis Laviņš, Gunārs Kusiņš, Daiga Rezevska, Jānis Neimanis** un **Artūrs Kučs**, tiesas sēdes priekšsēdētāja **Sanita Osipova**.

Tiesas sēdi protokolē tiesas sēžu sekretāre **Līva Ošeniece**.

Lieta tiek izskatīta tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos, taču ņemot vērā apstākļus valstī, tas notiek attālināti videokonferences režīmā. Tiesas process tiek adaptēts, ievērojot tiesas izmantoto tehnoloģiju sniegtās iespējas.

Pieteikuma iesniedzēji – Limbažu novada dome un Ikšķiles novada dome.

Limbažu novada dome ir pilnvarojusi zvērinātu advokātu **Arti Stucku**.

Ikšķiles novada dome ir pilnvarojusi zvērinātu advokātu **Matīsu Šķiņķi**.

Abu zvērinātu advokātu dokumentus tiesa ir pārbaudījusi, pilnvaras ir iesniegtas un pieejamas lietā.

Tiesa ir pārliecinājusies, ka Artis Stucka un Matīss Šķiņķis ir tiešsaistē.

Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Latvijas Republikas Saeima.

Saeimu pārstāv zvērināts advokāts **Lauris Liepa**.

Arī Lauris Liepa ir iesniedzis nepieciešamos dokumentus. Pilnvara ir pievienota lietas materiāliem, un tiesa ir pārliecinājusies par Laura Liepas klātbūtni tiešsaistē.

Šajā lietā viedokli lūgtas izteikt šādas pieaicinātās personas:

Ministru kabineta pārstāvēs Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs **Artūrs Toms Plešs**,

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju pārstāvēs valsts sekretāra vietniece reģionālās attīstības jautājumos **Ilze Oša**,

Valsts ilgtspējas attīstības departamenta direktors **Raivis Bremšmits**,

Valsts ilgtspējas attīstības departamenta direktora vietniece Teritorijas attīstības izvērtēšanas nodaļas vadītāja **Diāna Orlovska**,

13. Saeimas Administratīvi teritoriālās reformas komisiju pārstāvēs tās priekšsēdētājs **Juris Pūce**,

Tieslietu ministriju pārstāvēs valsts sekretāra vietniece Tiesību politikas jautājumos **Laila Medina** un Valststiesību departamenta Konstitucionālo tiesību nodaļas vadītāja **Iveta Brīnuma**,

Valsts kontroli pārstāvēs Valsts kontroles Padomes loceklis, 5. revīzijas departamenta direktors **Edgars Korčagins**,

Latvijas Banku pārstāvēs Latvijas Bankas Padomes padomnieks **Edvards Kušners** un Monetārās politikas pārvaldes pētniecības daļas vadītājs **Kārlis Vilerts**,

Latvijas Pašvaldību savienību pārstāvēs vecākais padomnieks **Māris Pūķis**, kā arī padomniece juridiskajos jautājumos **Kristīne Kinča**,

Tāpat lietā kā pieaicinātā persona piedalīsies arī:

Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķe, ekonomikas zinātņu doktore **Raita Karnīte**,

eksperts administratīvi teritoriālās reformas jautājumos, ekonomikas zinātņu doktors **Andris Miglavs**,

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes docents, tiesību zinātņu doktors **Jānis Pleps**,

Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes profesore, sociālo zinātņu doktore **Iveta Reinholde**,

Rīgas Tehniskās universitātes profesors, ekonomisko zinātņu doktors **Jānis Vanags**,

eksperts valsts pārvaldes un pašvaldību jautājumos, tiesību zinātņu maģistrs **Edgars Pastars**.

Pieaicināto personu vai pieaicināto personu pārstāvju personu apliecinošie dokumenti tiks pārbaudīti tiesas sēdes procesa laikā, kad šīs pieaicinātās personas sniegs savu viedokli un pieslēgsies tiesas sēdei tiešsaistē.

Tiesa noteiks kārtību, kādā pieaicinātās personas tiks uzklašītas.

Šobrīd jautājums lietas dalībniekiem – vai ir kādi lūgumi tiesai šajā stadijā?

Tāpat pieteikuma iesniedzēju pārstāvim – Limbažu novada domes pārstāvim?

A. Stucka.

Jā, labdien augsti godātā Satversmes tiesa! Mēs esam pieteikuši rakstveida lūgumu, kas ir nosūtīts arī Satversmes tiesai. Līdz ar to mums ir šis lūgums.

Kā arī būtu lūgums uzklašīšanas kārtību organizēt tādējādi, ka sākotnēji uzklašīt Iksšķiles domes pārstāvi...

S. Osipova.

Atvainojos, jūsu pusē ir skaņas efekts...

A. Stucka.

Vai šobrīd viss ir kārtībā?

Un otrs lūgums ir – pirmajam dot vārdu ziņot par faktiem un juridisko situāciju Ikšķiles domes pārstāvim tāpēc, ka viņam pieteikums ir organizēts tādējādi, ka ir apstrīdēta pēc būtības visa reforma, savukārt Limbažiem šī apstrīdēšana sākas ar Saeimas otro lasījumu. Līdz ar to, manuprāt, būtu loģiski sākumā runāt par visu reformu un pēc tam nonākt līdz Limbažu gadījumam. Paldies.

S. Osipova.

Paldies, Stuckas kungam.

Tātad ir šie divi lūgumi, kurus Satversmes tiesa jau ir saņēmusi par dokumentu pievienošanu un par vēl vienas pieaicinātās personas viedokļa uzklauššanu, proti, Administratīvi teritoriālās komisijas locekli Viktoru Valaini uzklaušīt. Tie ir šie divi lūgumi, kurus saņēma Satversmes tiesa un kuri tika tātad nosūtīti arī Saeimai, lai iepazītos.

Vai Ikšķiles novada domes pārstāvim ir kādi lūgumi?

M. Šķiņķis.

Labrīt, godātā tiesa! Man papildus lūgumu nav.

Bet, ja drīkst jautāt, vai būs iespēja izteikties par Limbažu pieteiktajiem lūgumiem?

S. Osipova.

Jā, protams.

M. Šķiņķis.

Vai šobrīd man ir iespēja izteikties?

S. Osipova.

Nu, acīmredzot, jums šobrīd tiek dots vārds un procesuālās ekonomijas dēļ dariet to.

M. Šķiņķis.

Liels paldies.

Es tikai gribēju tā ļoti ātri teikt, ka es noteikti pievienojos abiem šiem lūgumiem, bet izvērstāk gribētu pievienoties un motivāciju paust par otro lūgumu – pieaicināt kā pieaicināto personu Viktoru Valaini.

Mūsaprāt, šis lūgums tiešām ir ļoti vēlama un šī lūguma apmierināšana. No mūsu skatpunkta Viktora Valaiņa klātbūtne būtu vēlama vēl viena iemesla dēļ. Ikšķile savā pieteikumā Satversmes tiesai un arī šodien paskaidrojumu daļā es runāšu par procedūras pārkāpumiem likuma pieņemšanā un liela daļa vai pat lielākā daļa no procedūras pārkāpumiem rada, mūsaprāt, Saeimas mazākuma tiesību ierobežojumi. Līdz ar to ne vien Limbažu lūgumā ietvertās motivācijas dēļ, bet arī lai pilnvērtīgi izvērtētu Ikšķiles juridisko argumentāciju attiecībā uz tieši procedūras, likuma pieņemšanas procedūras, argumentiem, mūsaprāt, būtu ļoti vērtīgi uzklaut Saeimas mazākuma kādu pārstāvi.

Līdz ar to šķiet, ka ļoti loģiski būtu, ka Viktors Valainis kā Saeimas mazākuma, kā opozīcijas deputāts, varētu izteikties gan arī par e-Saeimas problēmām, gan tāpat par Saeimas mazākuma problēmām debatēt šobrīd likumdošanas procesā, par ATR komisijas izveides niansēm. Tādēļ īpaši vēlos uzsvērt šī lūguma pamatotību.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies, Šķiņķa kungs.

Kāds ir Saeimas pārstāvja, Liepas kunga, viedoklis par pieteikuma iesniedzēja – Limbažu novada domes – pieteiktajiem lūgumiem lietā?

L. Liepa.

Godātā tiesa! Labrīt! Vispirms jāsaka, ka Saeimas pārstāvim pavisam noteikti nav iebildumu pret secību, kādu to ierosināja un lūdza apstiprināt mani godātie kolēģi. Tātad mēs varam noklausīties vispirms Ikšķiles pašvaldības pārstāvi un tad Limbažu pašvaldības pārstāvi.

Šeit varbūt būtu procesuāls jautājums tādā attiecībā uz jautājumiem, vai mēs atsevišķi katram no pārstāvjiem uzdodam jautājumus tūlīt pēc uzstāšanās, vai arī abiem kopā secīgi jautājumus pēc tam, kad abu pašvaldību pārstāvji ir noslēguši savu uzstāšanos.

Attiecībā uz otru lūgumu. Tas, protams, ir pēc tiesas ieskata, taču es gribētu, pirmkārt, jau uzteikt kolēģa Šķiņķa detalizēti sagatavoto pieteikumu, jo tādā šis pieteikums ārkārtīgi skrupulozi un ārkārtīgi uzmanīgi pēta tieši jautājumu, par kuru tādā kolēģis aicina šodien mutvārdu procesā noklausīties deputāta viedokli. Man jāatzīst, ka visticamāk neko labāku un neko kvalitatīvāku par to, kas ir jau mūsu priekšā rakstveida pieteikumā, mēs nedzirdēsim. Līdz ar to procesuālās ekonomijas dēļ atstātu to tiesas ieskatam, bet pats skatītos uz šo iespēju skeptiski – diez vai tā procesam kaut

ko vēl varētu pienest. Būs ļoti daudz pieaicināto personu, un šobrīd nesaskatu nepieciešamību noklausīties vēl arī deputāta viedokli.

Turklāt komisijas pārstāvis piedalīsies, komisijas šībrīža priekšsēdētājs piedalīsies, un interesanti, ka tas ir arī reformas laika ministrs un, zinot godātās tiesas praksi, pavisam noteikti mums visiem būs iespēja kritiski un detalizēti ar jautājumiem noskaidrot patiesību šajā lietā.

Paldies, godātā tiesa!

S. Osipova.

Paldies. Tiesa ir noskaidrojusi Limbažu novada domes lūgumus, Ikšķiles novada domes pārstāvja viedokli par tiem, Saeimas viedokli par tiem.

Vai pusēm ir vēl kādi lūgumi tiesai šobrīd? Neredzu...

L. Liepa.

Saeimas pārstāvim šobrīd jautājumu nav. Paldies, godātā tiesa.

M. Šķiņķis.

Ikšķīlei arī nav.

A. Stucka.

Limbažu domei arī nav. Paldies.

S. Osipova.

Saeimas pārstāvis ieteica tādu procesuālās ekonomijas paņēmieni, ka jautājumi tiek uzdoti pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem pēc tam, kad abi pārstāvji ir izteikuši savus viedokļus.

Kā uz to skatās Limbažu novada domes un Ikšķiles novada domes pārstāvji?

M. Šķiņķis.

Ikšķīles novada pārstāvim nav iebildumu arī pret šādu kārtību.

A. Stucka.

Jā, arī Limbažu domes pārstāvim nav iebildumu pret šādu kārtību. Paldies.

S. Osipova.

Tā, paldies lietas dalībniekiem. Tiktāl mēs esam jūs uzklauzījuši.

Kā jūs saprotat, tiesai šobrīd ir jānododas uz apspriežu istabu, lai izlemtu pieteiktos lūgumus. Tāpēc tiesas sēdē tiek pasludināts pārtraukums.

(Pārtraukums)

S. Osipova.

Paldies. Sēdieties.

Satversmes tiesa turpina skatīt lietu Nr. 2020-37-0106.

Satversmes tiesa ir lēmusi attiecībā uz izteiktajiem lūgumiem.

Par pieteikuma iesniedzēju secību Satversmes tiesa piekrīt, ka vispirms tiek uzklausi Iksķīles domes pārstāvis, pēc tam Limbažu novada domes pārstāvis. Attiecībā uz to, ka uzklausa abus pārstāvjus un pēc tam uzdod jautājumus abiem, jo vismaz pieteikumos daļa argumentu dublējas, arī Satversmes tiesa šādi strādās. Attiecībā uz Limbažu novada domes lūgumu pievienot vairākus dokumentus lietas materiāliem, Satversmes tiesa lēma pievienot tos dokumentus, kas nav publiski pieejami. Attiecībā uz Administratīvi teritoriālās reformas komisijas locekļa Viktora Valaiņa pieaicināšanu kā pieaicināto personu šajā lietā – tiesai ir pieejams Valaiņa kunga viedoklis, kas ir pausts politiskajā procesā. Un attiecīgi Satversmes tiesa noraida šo lūgumu.

Pirms mēs uzsākam izskatīt lietu pēc būtības, es gribētu lūgt tiesu izlemt procesuālu jautājumu par izskatāmās lietas tiesneša-referenta – Sanitas Osipovas – tas ir, manis atbrīvošanu no tiesas sēdes vadītājas pienākumu pildīšanas.

Par tiesas sēdes vadītāju es ierosinu iecelt Satversmes tiesas priekšsēdētājas vietnieku Aldi Laviņu.

Vai tiesneši piekrīt? Paldies, kolēģi. Tiesnešiem nav iebildumu.

Lūdzu tiesnesi Aldi Laviņu uzņemt tiesas sēdes vadīšanu.

**Satversmes tiesas sēdi turpina vadīt
Satversmes tiesas priekšsēdētājas vietnieks
Aldis Laviņš.**

A. Laviņš.

Labrīt, cienījamie kolēģi, lietas dalībnieki! Turpinām lietas izskatīšanu.

Tāpat procesuālie lūgumi ir izlemti. Varam pāriet pie lietas izskatīšanas pēc būtības.

Lai sekmīgi mēs virzītos uz priekšu, vispirms aicinu noskaidrot jautājumu par to, cik ilgs laiks būs nepieciešams lietas dalībniekiem, lai sniegtu faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma izklāstu.

Un vēl mums būs jāatrisina jautājums par pieaicināto personu uzklausišanas secību.

Bet visupirms šī procesuālā stadija par lietas izskatīšanu pēc būtības sākas ar tiesneša-referenta ziņojumu.

Tātad uzklusīsim ziņojumu, noskaidrosim, vai ir jautājumi par šo ziņojumu un atrisināsim vēl dažus procesuālos jautājumus.

Lūdzu, vārds ziņojumam tiesnesei-referentei Sanita Osipovai.

S. Osipova.

Paldies.

Satversmes tiesā 2020. gada 2. jūlijā tika saņemts Limbažu novada domes pieteikums, kurā lūgts atzīt Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pielikuma „Administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un teritoriālā iedalījuma vienības” 35.4. apakšpunktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 101. panta pirmajai daļai”, kā arī Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta sestajai daļai un 5. pantam”.

Satversmes tiesas 2. kolēģija 2020. gada 16. jūlijā ierosināja lietu Nr. 2020-37-0106 „Par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pielikuma „Administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un teritoriālā iedalījuma vienības” 35.4. apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, 101. panta pirmajai daļai un Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta sestajai daļai, kā arī 5. pantam”.

Satversmes tiesā 2020. gada 21. jūlijā tika saņemts Ikšķiles novada domes pieteikums, kurā lūgts atzīt „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pielikuma „Administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un teritoriālā iedalījuma vienības” 28.2. un 28.19. apakšpunktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 1. un 101. pantam, kā arī Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta trešajai un sestajai daļai un 5. pantam”.

Satversmes tiesas 2. kolēģija 2020. gada 3. augustā ierosināja lietu Nr. 2020-38-0106 „Par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pielikuma „Administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un teritoriālā iedalījuma vienības” 28.2. un 28.19. apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, 101. pantam un Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta trešajai un sestajai daļai, un 5. pantam”.

Lēmumos par lietu ierosināšanu, institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Saeima – uzaicināta iesniegt atbildes rakstu un lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Saeimas atbildes raksti abās lietās Satversmes tiesā saņemti 2020. gada 12. oktobrī.

2020. gada 26. oktobrī ar Satversmes tiesas tiesneses lēmumu tika nolemts apvienot lietu Nr. 2020-37-0106, kas tika ierosināta pēc Limbažu novada domes

pieteikuma, un lietu Nr. 2020-38-0106, kas tika ierosināta pēc Ikšķiles novada domes pieteikuma. Apvienotajai lietai Nr. 2020-37-0106 tika piešķirts nosaukums „Par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pielikuma „Administratīvās teritorijas, to administratīvie centri un teritoriālā iedalījuma vienības” 28.2., 28.19. un 35.4. apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 101. pantam, Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta trešajai un sestajai daļai, kā arī 5. pantam”.

Lietas sagatavošanas laikā par pieaicinātajām personām atzītas:

Ministru kabinets, Tieslietu ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Valsts kontrole, Latvijas Banka, biedrība „Latvijas Pašvaldību savienība”, Ekonomikas un kultūras augstskolas profesors Staņislavs Keišs, ekonomisko zinātņu doktors Andris Miglavs, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes docents Jānis Pleps, Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes profesore Iveta Reinholde, Rīgas Tehniskās universitātes profesors Jānis Vanags, tiesību zinātņu maģistrs Edgars Pastars.

Pieaicināto personu viedokļi un cita lietas sagatavošanas laikā saņemtā informācija tika pievienota lietas materiāliem.

Ar 2020. gada 9. decembra lēmumu lieta nodota izskatīšanai.

2020. gada 22. decembrī Satversmes tiesa nolēma izskatīt lietu Nr. 2020-37-0106 tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Tāpat tika nolemts, ka tiesas sēdē tiks uzklausīts arī 13. Saeimas Administratīvi teritoriālās reformas komisijas viedoklis un Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķes Raitas Karnītes viedoklis.

Lietas dalībniekiem par tiesas sēdi rakstveidā paziņots 2020. gada 23. decembrī.

Paziņojums par lietas izskatīšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos publicēts 2020. gada 29. decembra oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis” Nr. 250.

Ar lietas materiāliem iepazīnušies pieteikuma iesniedzēji – Limbažu novada domes pilnvarotais pārstāvis Artis Stucka un pieteikuma iesniedzējs – Ikšķiles novada domes pilnvarotais pārstāvis Matīss Šķiņķis – un Saeimas Juridiskā biroja padomnieks Jānis Priekulis.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Jautājums kolēģiem tiesnešiem – vai ir kādi jautājumi tiesnesim ziņotājam? Redzu, ka jautājumu nav. Paldies.

Lietas dalībniekiem jautājums – cik jums ir nepieciešams laiks, lai sniegtu lietas faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma izklāstu?

Lūdzu, vārds pieteikuma iesniedzējiem.

M. Šķiņķis.

Man būs noteikti nepieciešamas 30 minūtes. Paldies.

A. Stucka.

Es centīšos arī iekļauties 30 minūtēs. Paldies.

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvim?

L. Liepa.

Paldies, godātā tiesa! Ņemot vērā tātad, ka šeit ir divi pieteikumi, kas ir apvienoti, tāds diezgan interesants gadījums, es baidos, ka ar 30 minūtēm, lai atbildētu uz abiem pieteikumiem, nebūs pietiekami, līdz ar to es lūgtu laiku no 45 minūtēm līdz 60 minūtēm.

A. Laviņš.

Paldies. Tātad pašvaldību pārstāvjiem tiek dots laiks 30 minūtes, savukārt Saeimas pārstāvim tiek piešķirtas 45 minūtes ar iespēju piešķirt papildlaiku, ja tas būs nepieciešams.

Labi. Un otrs jautājums, ko es pieteicu, par secību, kādā uzklaušīsim pieaicinātās personas, izlemsim tajā brīdī, kad nonāksim pie pieaicināto personu uzklaušīšanas.

Paldies tiktāl.

Un vārds tiek dots Ikšķiles pašvaldības pārstāvim faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma sniegšanai. Lūdzu, 30 minūtes jūsu rīcībā!

M. Šķiņķis.

Liels paldies, godātā tiesa!

Paldies par iespēju mutvārdos izklāstīt Ikšķiles pašvaldības pozīciju šajā nozīmīgajā lietā.

Vispirms, godātā tiesa, divas ievadtēzes.

Pirmkārt, mēs neapstrīdam, ka Saeimas gala lēmums – balsojums par konkrēta novada izveidi – ir politisks lēmums. Taču demokrātiski tiesiskā valstī šāda lēmuma sagatavošanā un pieņemšanā ir jāievēro tiesības. Arī apstrīdēto tiesību normas sagatavošanas un pieņemšanas process, par ko ir strīds šajā lietā, ir process, kuru demokrātiski tiesiskā valstī vada tiesības nevis politiskas izšķiršanās.

Tātad šajā lietā risināmais jautājums ir tiesību jautājums, vai likumdevējs un citas reformā iesaistītās institūcijas ir ievērojušas Satversmē un arī Hartā ietvertos

tiesībās balstītos priekšnoteikumus, vai likumdevējs drīkstētu pieņemt gala politisko izšķiršanos.

Otrkārt. Otrā tēze. Par pašvaldības būtību. Satversmes tiesa arī Iksšķiles aptaujas lietā atgādināja pašvaldības pastāvēšanas iemeslu. Pašvaldība ir izveidota tieši vietējo iedzīvotāju interešu nodrošināšanai. Katras pašvaldības vietējie iedzīvotāji, kuri vislabāk zina vietējās problēmas un izaicinājumus, var visefektīvāk, ievēlot vietējos pašpārvaldes orgānus, regulēt un savās interesēs vadīt būtisku daļu no publiskajiem jautājumiem. Tātad uz jebkuru pašvaldības jautājumu ir jāskatās caur vietējo iedzīvotāju jeb cilvēku skatpunkta. Līdz ar to interpretējot pašvaldības principa saturu, subsidiaritātes principa saturu, analizējot konsultēšanās procesu un citus šajā lietā nozīmīgos tiesību jautājumus, ir jāņem vērā, ka pašvaldības pastāvēšanas mērķis un secīgi arī ATR mērķis un izejas punkts ir vietējās kopienas cilvēki, kuri demokrātiskā procesā pašorganizējoties var visefektīvāk vadīt būtisku daļu no publiskajiem jautājumiem savā apdzīvotajā vietā. Ja tā var izteikties, uz pašvaldību jautājumu ir jāskatās no apakšas, no cilvēku, no vietējo cilvēku, skatpunkta nevis no augšas.

Par pieteikumu. Pašvaldība pilnībā uztur pieteikumā izklāstītos apsvērumus un argumentus. Pieteikums ir strukturēts trīs lielos blokos, pamatojot, pirmkārt, ka apstrīdētās normas nav pieņemtas Satversmē noteiktajā kārtībā. Otrkārt, ka ir pieļauts subsidiaritātes principa pārkāpums un samērīguma principa pārkāpums, un treškārt, ka konsultācijas nav notikušas atbilstoši Satversmes un Hartas prasībām.

Šobrīd šodien sniedzot šos paskaidrojumus, es tik stingri nepieturēšos pie šīs struktūras, bet akcentēšu tikai, mūsaprāt, būtiskākos apsvērumus jeb argumentu blokus, kuriem tiesai izskatot šo sarežģīto lietu, mūsaprāt, būtu jāpievērš īpaša uzmanība. Šādi apsvērumi ir seši.

Vispirms par likumdevēja neizdarītu izšķiršanos – par ATR īstenošanas būtiskajiem jautājumiem. Mūsaprāt, būtiskākais ATR neatbilstības Satversmei un Hartai cēlonis un vienlaikus arī Satversmes pārkāpums ir tas, ka pats likumdevējs, pieņemot strīdus likumu, tā arī neizlēma divus būtiskus jautājumus. Pirmkārt, skaidri un precīzi nenodefinēja, kāds ir ATR mērķis, kāda mērķa dēļ ir ierobežots pašvaldības princips. Un otrkārt, neizlēma, kāda ir metode jeb novada veidošanas kritēriji, ar kuriem šis mērķis ir sasniedzams.

Iepazīstoties ar strīdus likumu, mēs varam uzzināt, ka Latvijā ir tādas administratīvās teritorijas kā valsts pilsētu pašvaldību teritorijas un novadu pašvaldību teritorijas un ka šīs teritorijas nosaka Saeima. Tas arī viss. Nekā cita likumā nav.

Satversmes tiesa savā 2009. gada 20. janvāra lēmumā par iepriekšējo novadu reformu skaidri noteica, ka likumdevējs ir brīvs noteikt galvenās intereses, kas liekamas reformas pamatā, kā arī kritērijus, pēc kuriem tā īstenojama. Taču no šīs tēzes arī ļoti skaidri izriet princips, ka, lai gan likumdevēja rīcības brīvība šajā jautājumā, protams, ir ļoti plaša, likumdevējam ir jāizšķiras par ATR mērķi un metodēm jeb kritērijiem, pēc

kuriem vadoties tiek veidoti novadi, lai tādējādi sasniegtu šo definēto mērķi. Šo ideju, kas sniedzas pāri ar pašvaldībām saistītajiem jautājumiem, ļoti skaidri Satversmes tiesa konkretizēja arī tā saucamajā GMI lietā, kurā tiesa atzina, ka likumdevējam likumdošanas procesā ir jāizlemj svarīgākie jautājumi, nosakot vismaz metodes un kritērijus, pēc kādiem vadoties likumdevējs ir iecerējis nodrošināt definētā mērķa sasniegšanu. Pieņemot apstrīdētās tiesību normas, Saeima to tā arī neizdarīja.

Turklāt šeit ir būtiski ievērot, ka Saeima savā atbildes rakstā argumentē, ka Satversmes tiesai šajā lietā ir jāizvērtē, vai likumdevējs, izveidojot teritoriālo iedalījumu, nav rīkojies patvaļīgi, aicinot Satversmes tiesu piemērot tādu patvaļīguma izvērtējuma metodoloģiju, kādu piemērojusi Igaunijas Augstākā tiesa savā 2016. gada 20. decembra spriedumā. Aplūkojot šo Igaunijas nolēmumu redzams, ka arī Igaunijas Augstākā tiesa vērtēja un tiesiski izšķirošu nozīmi patvaļas argumentu izvērtēšanā piešķīra, pirmkārt, tam, ka Igaunijas likumā bija definēts reformas mērķis, turklāt Igaunijas tiesa arī vērtēja šī mērķa atbilstību Igaunijas konstitūcijai un, otrkārt, ka Igaunijas likumā bija ietvertas metodes, arī novadu veidošanas kritērijs, ar kuru ir mēģināts šo mērķi sasniegt. Igaunijas tiesa izvērtējot gan definēto mērķi, gan definēto novadu veidošanas kritēriju, metodes, secināja, ka likumdevējs nav rīkojies patvaļīgi.

Līdz ar to pat pašas Saeimas piedāvātā metodoloģija šīs lietas izšķiršanai noved pie secinājuma, ka apstrīdētās normas Satversmei neatbilst.

Arī pieaicinātā persona Edgars Pastars ir norādījis, ka, tā kā likumā nav noteikti konkrēti teritoriju veidošanas kritēriji, objektīvi nav iespējams novērtēt, vai likuma pielikums veidots atbilstoši un ir adekvāti samērotas pašvaldību un sabiedrības intereses.

Par šo pašu problēmu runā arī Jānis Pleps savā viedoklī, rakstot, ka, lemjot par ATR, likumdevējam ir jābūt konsekventam un jānodrošina, ka vieni un tie paši likuma principi ir attiecināti un piemēroti visu jautājumu izlemšanā. Ja likumdevējs pats nav izdarījis skaidru izšķiršanos par reformas mērķi un skaidru izšķiršanos par metodēm un novadu veidošanas kritērijiem, pēc kā vadoties likumdevējs ir iecerējis nodrošināt definētā mērķa sasniegšanu, likumdevējam ir neiespējami nerīkoties patvaļīgi. Tāpat ir arī neiespējami pārlicināties, vai likumdevējs nav rīkojies patvaļīgi. Ir neiespējami pārbaudīt samērīguma principa ievērošanu, ir neiespējami noturēt kvalitatīvu konsultāciju procesu arī nākotnē, kad būs jālemj par kāda jaunizveidotā novada reformēšanu, vai, gluži otrādi, nereformēšanu. Ar šādu Satversmei pretēju pieeju ir neiespējami nonākt pie nelogiskām, nekonekventām likuma sistēmai, mērķim un jēgai pretējām situācijām.

Godātā tiesa, par to ļoti uzskatāmi liecina arī apstrīdētās normas un Ikšķiles gadījums, kad, mūsaprāt, vienu no vislabāk strādājošajām pašvaldībām, kas ir tikai viena no vienpadsmit citām pašvaldībām, kas palīdz uzturēt pārējās, dotē pārējās 106 pašvaldības, bez, mūsaprāt, skaidra pamatojuma reformē.

Par to liecina arī 2020. gada 7. februāra ATR komisijas sēde un diskusijas par Ogres novada izveidi. Šajā sēdē katrs runātājs, diskutējot par Ogres novadu, runā par kaut ko citu. Kāds runā par to, ka Salaspils nepiekrīt Ikšķiles pievienošanai un tādēļ Ikšķile ir jāpievieno Ogrei, kāds runā par Ikšķiles iedzīvotāju skaitu, kāds runā par Lielvārdes kultūrvēsturisko bagātību, kāds runā par Ogres pašvaldības īpašumiem Ikšķiles teritorijā un tā tālāk.

Par to liecina arī citu pašvaldību piemēri. Iepazinos ar Limbažu pieteikumu un redzu, ka arī Limbažu piemērs par to liecina. Par to liecina arī, piemēram, Varakļānu pievienošana Rēzeknes novadam, piemērojot nekur nedefinētus, patvaļīgus Latgales vēsturisko teritoriju kritērijus. Par to liecina pieeja attiecībā uz Sēlijas pašvaldībām, kurām tika liegts apvienoties tikai tādēļ, ka netika panākta politiska vienošanās par nekur nedefinētu attīstības centru šajā teritorijā. Un tādu piemēru ir vairāki un es esmu pārliecināts, ka Satversmes tiesa arī no citu pašvaldību pieteikumiem šos piemērus redz.

Līdz ar to mēs uzskatām, ka juridiskais izejas punkts šīs lietas risināšanā ir likumdevēja neizdarīta izšķiršanās, un neizdarīts skaidrs lēmums par reformas mērķiem, mērķu sasniegšanas metodēm, novadu veidošanas kritērijiem. Saeima, pieņemot apstrīdētās normas, nav izlēmusi būtiskus, tikai likumdevēja kompetencē, esošus jautājumus.

Otrkārt. Otrais bloks, par ko, mūsaprāt, ir jārunā, ir Saeimas 2019. gada 21. marta lēmums. Mūsaprāt, izšķiroši būtisks procedūras pārkāpums, kas ir novedis pie prettiesiski apstrīdēto normu pieņemšanas, bija Saeimas šis 2019. gada 21. marta lēmums un tā neievērošana.

Īstenojot reformu, pašvaldības princips pats par sevi neprasa konkrētu pašvaldību uzklauššanas procedūras formu un saturu tikai tad, ja tādu pats likumdevējs nav noteicis. Ja likumdevējs to ir noteicis, procedūra, tajā skaitā attiecībā uz konsultēšanos, ir jāievēro. To ir atzinusi arī Satversmes tiesa savos iepriekšējos nolēmumos attiecībā uz novadu reformu.

Attiecībā uz 2020. gada reformu pats likumdevējs bija apstiprinājis procedūru un to izdarījis ar 2019. gada 21. marta lēmumu. Procedūra tika apstiprināta lēmuma formā, ievērojot Saeimas Juridiskā biroja, mūsaprāt, kļūdaini sniegtu iebildi, ka sagatavotais likumprojekts, kas saucās Administratīvi teritoriālās reformas turpināšanas likums, pēc būtības nesaturot tiesību normas. Tam, vai šis lēmums satur tiesību normas vai nesatur tiesību normas, iespējams, pat nav tiesiski izšķirošs jautājums, jo no lietas faktiskajiem apstākļiem ir redzams, ka pats likumdevējs ne vien vēlējas, bet ar savu šo 21. marta lēmumu arī apstiprināja procedūru. Tātad likumdevēja griba bija skaidra. Un par to liecina gan šī sākotnējā likumprojekta anotācija, par to liecina arī Ministru kabineta 2019. gada 5. februāra informatīvais ziņojums, kur ir tieši uzsvērts, ka ar šo normatīvo aktu ir plānots apstiprināt procedūru un par to liecina arī

citi tiesību avoti, tajā skaitā arī strīdus likuma anotācija, kur tieši šādi ir pausta attieksme attiecībā uz šo 2019. gada 21. marta lēmumu.

To, ka šis lēmums un ar šo lēmumu tika apstiprināta procedūra, tajā skaitā konsultāciju ar pašvaldību īstenošanai, apstiprina arī Ministru kabineta un VARAM rakstveida viedokļi šajā lietā. Abos ir ietverts identisks teikums un tas skan šādi: „No Saeimas lēmuma izriet vienīgi tas, ka konsultācijas būtu jāveic līdz likumprojekta izstrādei un iesniegšanai Saeimā.” Tātad šī uzdevuma adresāts – Ministru kabinets – un neadresāts, bet izpildītājs – VARAM, šo Saeimas lēmumu nav uztvēruši kā tādu politisku paziņojumu, bet gan kā procedūru, pēc kuras Ministru kabinets un VARAM vadījās un kuriem bija jāvadās. Tātad šis 2019. gada 21. marta lēmums nav politisks lēmums, tā ir likumdevēja noteikta reformas realizācijas procedūra, kas norādīs secīgus apstrīdētā likuma pieņemšanas soļus un pašvaldību, to iedzīvotāju, uzklaušanās procedūru, kas turklāt pēc sava satura ir normatīvs akts, kas kļūdaini pieņemts kā Saeimas lēmums.

To, ka šī procedūra netika ievērota, pašvaldība ir pamatojusi savā pieteikumā. Uzskatāmi tas ir redzams no tā, ka konsultācijas ar pašvaldībām 2019. gada 21. marta lēmumā norādītajā stadijā tā arī nekad nenotika. Mūsaprāt, ir skaidrs, ka viena neprotokolēta VARAM prezentācija, kas notika Ogrē 2019. gada 18. jūlijā, ne pēc sava satura, ne pēc savas formas nav konsultēšanās Hartas 5. panta izpratnē, kāds bija uzdevums dots no likumdevēja šajā 2019. gada 21. marta lēmumā.

Trešais lielais bloks. Procedūras pārkāpumi, kurus mēs lielā mērā analizējam caur Saeimas mazākuma tiesību ierobežojuma skatpunkta. Lai demokrātija tiktu īstenota pilnībā, Saeimas mazākuma tiesību principam ir būtiska nozīme. Iedziļinoties apstrīdētā likuma pieņemšanā, ir redzams, ka tieši uz Saeimas mazākuma tiesību ievērošanas rēķina Saeimas vairākums panāca šī strīdus likuma pieņemšanu. To izdarīt bez Satversmes pārkāpumiem diemžēl vai acīmredzot te nebija iespējams. Lietas apstākļi to uzskatāmi parāda. Pirmkārt, ATR komisijas izveide. Par ATR komisijas priekšsēdētāju pretēji varas dalīšanas principam tika apstiprināts VARAM parlamentārais sekretārs, un ATR komisijas sastāvs tika izveidots, pārkāpjot imperatīvu publisko tiesību normu, pienākumu ievērot proporcionalitātes principu ATR komisijas izveidē.

Satversmes tiesa savā 2018. gada 29. jūnija spriedumā, kas bija par Salaspils vai pašvaldību patstāvīgajām komitejām, šo proporcionalitātes principu analizēja un secināja, ka... tātad, ka šādu komisiju vai komiteju izveide pretēji proporcionalitātes principam neatbilst Satversmei. Pretēji Saeimas uzskatam, arī Saeimai ir jāievēro imperatīvi publisko tiesību norma, neatkarīgi no Saeimas vairākuma politiskajiem uzskatiem.

Otrkārt, ATR komisija izšķirošajā likuma pieņemšanas fāzē brīdī, kad debatēm, viedokļu uzklaušanai bija izšķiroša nozīme, pretēji Saeimas Kārtības rullim pārgāja

uz darbu attālinātā režīmā. Darbs šādā režīmā nozīmēja to, un to pierāda arī lietā esošie pierādījumi, ka komisijā neesošajiem opozīcijas deputātiem un arī pašvaldībām un to pārstāvjiem nebija nekādas iespējas efektīvi iesaistīties likumdošanas procesā tieši šajā stadijā.

Un treškārt. Attiecībā uz likuma pieņemšanu un izskatīšanu platformā e-Saeima. Par Satversmes 15. pantu esam savus apsvērumus izklāstījuši pieteikumā, un šobrīd neatkārtosu visus argumentus, tomēr vēlos uzsvērt, ka šķiet, visi procesa dalībnieki un arī pieaicinātās personas ir vienotā uzskatā par vienu aspektu: Saeimas sēžu noturēšana ārpus Rīgas pieļaujama tikai tādos gadījumos, kuri nav atkarīgi no Saeimas vai Saeimas Prezidija brīvas gribas. Apstākļiem tieši Saeimas sēdes dienā ir jābūt tādiem, kas absolūti izslēdz iespējamību deputātiem sanākt vienuviet. Saeimas Prezidija lēmums par 2020. gada 10. jūnija un iepriekšējo Saeimas sēžu noturēšanu e-Saeimā, bija... turklāt neiesaistot Frakciju padomi, tātad atkal jau Saeimas mazākumu un neņemot vērā, pieņemts apstākļos, kas rada pamatotas šaubas par to, ka 2020. gada jūnijā bija pamats šādai rīcībai.

Ja mēs analizējam 2020. gadu, tad 2020. gada 10. jūnijs bija visdrošākais brīdis, kad sanākt vienuviet. Taču Saeima gan līdz 2020. gada 26. maijam, gan, kas ir ļoti būtiski, pēc tam, pat 2020. gada septembrī, strādāja parastajā Satversmes 15. pantam atbilstošajā režīmā.

Fakti ir ļoti skaidri. Tieši brīdī, kad epidemioloģiskā situācija visā 2020. gadā bija vislabākā, Saeima strādāja e-Saeimas platformā. Turklāt Saeimas Prezidija lēmums strādāt e-Saeimas platformā ne vien būtiski ierobežoja Saeimas mazākuma iespējas pilnvērtīgi debatēt, pārliecināt vairākumu par strīdus likuma nepilnībām, bet arī tika pieņemts, atkal jau ignorējot Saeimas mazākuma tiesību aizsargājošās tiesību normas un principus. Tas ir... viens būtisks princips... ka šādam regulējumam ir jābūt ietvertam Saeimas Kārtības rullī un tātad arī Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Saeimas Kārtības rullī viena no funkcijām ir nodrošināt Saeimas mazākuma tiesību ievērošanu un, otrkārt, ja arī ir kāds jautājums, kas nav regulēts Saeimas Kārtības rullī, atkal jau Saeimas mazākuma tiesību ievērošanas nolūkos ir iestrādāts princips, ka Saeimas Prezidijs vienmēr pieņem lēmumu šādos gadījumos, iesaistot Frakciju padomi. Un arī tas šajā lietā netika ievērots.

Līdz ar to, godātā tiesa, mēs uz daudziem procedūras pārkāpumiem lielā mērā raugāties kā uz veidu, kā Saeimas vairākums, pārkāpjot Saeimas mazākuma tiesības, politiskā procesā panāca šī likuma pieņemšanu. Šāda rīcība ir pretēji demokrātijas principam.

Ceturtais lielais bloks. Labas likumdošanas princips. Šie šodien un arī pārējie pieteikumā tiesai norādītie gan procedūras pārkāpumi, gan arī citi, cieši savijas ar labas likumdošanas principa pārkāpumiem, un brīžiem pat tā robeža ir tā grūti nodalāma, kur ir labas likumdošanas principa pārkāpums un kur kāds cits.

Arī, piemēram, Edgars Pastars savā viedoklī ir secinājis, ka likumdevējs, nenosakot likumā novada veidošanas kritērijus, ir rīkojies pretēji labas likumdošanas principam. Mūsaprāt, drīzāk tas varētu būt būtiskuma doktrīnas pārkāpums, bet ar to es gribu teikt, ka labas likumdošanas princips bieži vien savijas ar citiem principiem.

Šajā gadījumā attiecībā uz labas likumdošanas principu es vēlētos izcelt trīs, mūsaprāt, būtiskākos šī principa pārkāpumus, kas raksturo visu novada reformas norisi.

Pirmkārt, pieņemot strīdus likumu, tas nav ticis pienācīgi pamatots ar izskaidrojošiem pētījumiem un tie pētījumi, uz ko atsaucās Saeima un VARAM, ir viegli pārlicināties, ka neiztur šādu labas likumdošanas pārbaudes kritēriju.

Otrkārt, pieņemot strīdus likumu, nav veikts nekāds sociālās ietekmes izvērtējums, kā rezultātā nav un pat nevar būt pienācīgi apsvērti tā ieviešanai un izpildei nepieciešamie pasākumi un to VARAM ir tieši atzinusi arī Ikšķiles pašvaldībai, tieši norādot, ka šīs reformas laikā... un te ir precīzs citāts... „nav analizējusi atsevišķu pašvaldību pakalpojumu apmēru, kvalitāti un pieprasījumu”.

Un treškārt, pieņemot strīdus likumu, nav apsvērtas nozares speciālistu izteiktās riska prognozes un nav veikti nekādi riska novērtēšanas pasākumi. Par to savukārt, manuprāt, ļoti labi un izsmeļoši ir argumentēts Zinātņu akadēmijas 2019. gada 4. novembra konsīlija atzinumā un to apliecina arī gan tikko 2020. gada 7. decembrī Eiropas Padomes vietējo un reģionālo pašvaldību kongresā apstiprinātais ziņojums - rekomendācija attiecībā uz novadu reformu Latvijā, ar kuru ir apstiprināts tād Uzraudzības komitejas negatīvais secinājums par šīs reformas neatbilstību Hartas prasībām.

Piektais lielais jautājums, kas neizbēgami ir jāanalizē, ir konsultācijas. Attiecībā uz konsultēšanās procesu un tā atbilstību Satversmei un Hartai ir jāizdala vismaz divi aspekti... vai tas satur, mūsaprāt, no diviem aspektiem. Viens ir procedūras aspekts, tas ir, kad un kādā formātā ir jānotiek konsultācijām, un otrais aspekts ir saturiskais aspekts, kāda satura konsultācijām ir jānotiek, lai tās uzskatītu par konsultācijām Hartas un arī Satversmes izpratnē. Mūsaprāt, pieņemot apstrīdētās normas, pārkāpumi ir abos aspektos.

Vispirms par procedūras aspektu, kad un kādā formātā ir jānotiek konsultācijām. Gan no Saeimas šī 2019. gada 21. marta lēmuma, gan no vairākiem Hartas skaidrojošiem dokumentiem izriet tas, ka saturiski pilnvērtīgām konsultācijām ir jānotiek jau likumprojekta sagatavošanas sākotnējā jeb izstrādes procesā, tātad, pirms ir tapis likumprojekts. Šajā gadījumā tas brīdis bija starp 2019. gada 21. marta Saeimas lēmumu un 2019. gada 29. augustu, kad mēs redzam, ka likumprojekts bija pilnībā izstrādāts un jau izsludināts valsts sekretāru sanāksmē.

Godātā tiesa! Ir ļoti viegli pārlicināties, ka šajā laika posmā nekādas konsultācijas ne ar Ikšķiles domi, ne ar Ikšķiles iedzīvotājiem tieši vai pastarpināti nav notikušas. Un tas ir atzīts arī manis jau pieminētajā 2020. gada 7. decembra kongresā

un šajā kongresā pieņemtajā rezolūcijā, ar kuru ir apstiprināts, ka patiešām šis būtiskākais Hartas pārkāpums attiecībā uz reformas norisi Latvijā ir izpaudies tieši ar to, ka konsultācijas nav notikušas likumprojekta izstrādes stadijā vai pašā sākotnējā reformas posmā. Tas ir būtiskākais attiecībā uz to, kad ir jānotiek konsultācijām vai vismaz pirmajām konsultācijām.

Attiecībā uz konsultēšanās procesa saturisko aspektu, mūsaprāt, pieaicinātā persona Iveta Reinholde ir ļoti precīzi atspoguļojusi tos elementus savā viedoklī, kuriem ir jāpastāv, lai konsultācijas pēc būtības tiktu atzītas par atbilstošām Satversmes un Hartas prasībām.

Mēs izdalījām astoņus elementus, kurus Reinholdes kundze ļoti precīzi ir fiksējusi. Es norādīšu četrus, kam pavisam noteikti Ikšķiles gadījumā izpildi mēs neredzam:

pirmkārt, ka konsultācijas procesam ir jābūt abpusējam,

otrkārt, ka pašvaldībai ir jābūt iespējai piedalīties visos jautājumos un visos izstrādes posmos... tāpat novadu reformas visos izstrādes posmos, sākot ar sākotnējo ideju, pēc tam diskusiju dokumenti līdz gala lēmumam,

treškārt, ka konsultāciju process ir jādokumentē, lai mēs nestrīdētos, kā šobrīd tas ir sanācis ar Saeimu, ka vieni saka, ka tajā 2019. gada 18. jūlija sanāksmē Ogrē ļāva runāt pašvaldības pārstāvjiem un otri saka, ka neļāva runāt, jo tā tikšanās nekur nav dokumentēta,

un visbeidzot... ir jābūt... pēc konsultācijām ir jānodrošina atgriezeniskā saite. Arī tas Ikšķiles gadījumā nav ticis nodrošināts.

To... un kā pašvaldība to ir pamatojusi savā pieteikumā tiesā, vai konsultācijas process, kāds notika attiecībā uz Ikšķili un tās iedzīvotājiem, pēc būtības neizpildīja ne vien manis šos četrus norādītos elementus, bet arī patiesībā nevienu no tiem elementiem, ko arī Reinholdes kundze savā viedoklī pauž attiecībā uz konsultāciju saturisko norisi.

To, cik tālu no šiem principiem tika realizēts konsultāciju process, es varu atkal tikai vēlreiz uzsvērt šo 2019. gada 18. jūlija VARAM prezentāciju Ogrē, kas tiek norādīta faktiski kā vienīgā konsultēšanās norise no VARAM puses, kas pat nav protokolēta. Un es tiešām nevaru iedomāties, kā ir iespējams pēc būtības izvērtēt un dot atgriezenisko saiti par ierosinājumiem, un jēgpilni diskutēt par reformas projekta uzlabojumiem, ja konsultācijas netiek dokumentētas.

Šis apstākļi ļoti uzskatāmi parāda, ka šis strīdus likums un tā projekts bija faktiski gatavots jau patiesībā 2019. gada 10. aprīlī, kad notika prezentācija un šā likuma izstrādes un pieņemšanas procedūra bija tikai formāla konsultāciju imitācija.

To, mūsaprāt, ļoti precīzi, izsludinot likumu, norādīja arī Valsts prezidents, norādot, ka likumprojekta izstrādātāji tikai formāli respektēja demokrātijas principu. Pašvaldība piekrīt Valsts prezidentam šajā aspektā. Un, runājot Satversmes tiesas

procesa valodā, formāls respekts pret demokrātijas principu nozīmē rīcību pretēji demokrātijas principam un šāda rīcība, mūsaprāt, ir Satversmei neatbilstoša un rada apstrīdēto tiesību normu neatbilstību Satversmei.

Un visbeidzot, godātā tiesa, par subsidiaritātes principu un tā saturu. Hartā princips ir nostiprināts tādā nozīmē, ka tas paredz pienākumu rūpēties, lai tiktāl, ciktāl tas ir iespējams, lēmumi tiktu pieņemti pilsonim tuvākajā līmenī.

Mēs attiecībā uz šī principa saturu nevaram piekrist atkal, mūsaprāt, Saeimas ļoti formālajai pieejai šajā jautājumā, jo Saeima argumentē, ka, kamēr vien tiek saglabāti novadi un to funkcijas netiek mainītas, tātad netiek mainīts pašvaldību līmenis, Saeima var novadus brīvi apvienot, sadalīt, nesadalīt un tā tālāk. Sekojot šādai Saeimas izpratnei par subsidiaritātes principu, var secināt, ka Saeima uzskata, ka tikpat labi Saeima varētu izveidot, piemēram, tikai četrus lielus novadus vai varbūt tikai vienu novadu un šāda rīcība neskartu subsidiaritātes principu, ja vien funkcijas šai „pašvaldībai” vai četrām pašvaldībām tiktu saglabātas iepriekšējās. Mūsaprāt, šāda pieeja ignorē pašvaldības pamatbūtību, ka tā ir izveidota tieši vietējo iedzīvotāju interešu nodrošināšanai, un ka tieši vietējie iedzīvotāji atsevišķus publiskus uzdevumus lokāli var organizēt daudz labāk un efektīvāk nekā plašākā teritorijā. Mūsaprāt, šāda Saeimas pieeja ignorē to, ka pašvaldības centrā ir cilvēks, un tieši no šādas izpratnes ir jāraugās arī uz subsidiaritātes principu. Ja Ikšķiles iedzīvotāji dēļ Ikšķiles pievienošanas Ogres novadam kaut vai dēļ tā, ka proporcionāli ir salīdzinoši maz pret Ogres iedzīvotāju skaitu, zaudē iespēju efektīvi iesaistīties savas apdzīvotās vietas jautājumu izlemšanā, tad ir skaidrs, ka ikšķīlieši zaudē iespēju pieņemt lēmumus par savu pašvaldību. Raugoties no vietējo iedzīvotāju skatpunkta, līdz ar Ogres novada izveidošanu, lēmumi turpmāk vairs netiks pieņemti pilsonim tuvākajā līmenī. Ievērojot to, ka pašvaldības centrā ir cilvēks, šajā gadījumā ikšķīlieši, tieši no cilvēku, no ikšķīliešu skatpunkta ir arī jāaplūko subsidiaritātes princips. Un pieejot šim jautājumam no šāda skatpunkta nonākt pie secinājuma, ka šajā gadījumā subsidiaritātes princips netiek skarts, mūsaprāt, nav iespējams.

Tas bija pēdējais lielais bloks, par kuru es vēlējos izteikties.

Liels paldies vēlreiz par iespēju mutvārdos paust argumentus.

Mēs uzturam pieteikumu un es esmu gatavs atbildēt uz visiem jautājumiem.

A. Laviņš.

Paldies, Ikšķiles novada pašvaldības pārstāvim. Precīzi 30 minūtēs iekļāvāties.

Vārds faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma sniegšanai tiek dots Limbažu novada pašvaldības pārstāvim.

Lūdzu!

A. Stucka.

Paldies par doto vārdu.

Augsti godātā tiesa! Šīs lietas strīdus ābols ir tas, ka Limbažu novada Skultes pagasts ir nepamatoti iekļauts jaunā Saulkrastu novada pašvaldības administratīvajā teritorijā.

Es varu droši apliecināt arī šodien, ka Limbažu novada domes rīcībā joprojām, tāpat arī šodien, kad notiek Satversmes tiesa, nav informācijas par jebkādiem valdības lēmumiem, zinātniskiem vai sabiedriskās domas pētījumiem, kas pamatotu šāda Limbažu novada pašvaldības administratīvās teritorijas sadalīšanas nepieciešamību. Turklāt Limbažu novada dome katru dienu saskaras ar šīs nepārdomātās tiesību normas kaitīgajām sekām.

Bet tagad par visu pēc kārtas.

Tāpat, kaut arī es sākumā teicu, ka šis te Limbažu novada pašvaldības tiesību ierobežojums vairāk ir saistīts ar to, kas noticis pēc Saeimas pirmā lasījuma, tomēr ir jāatgriežas nedaudz senākā vēsturē. Un tāpēc svarīgi ir atzīmēt, ka Limbažu novada pašvaldība, kurā ietilpst Skultes pagasts, tika izveidota 2008. gada reformas rezultātā, un tas bija desmit gadus ilgs process, kura laikā tika uzklauti iedzīvotāji, veidoti daudzi un dažādi plānošanas politikas dokumenti un tiesību aktu projekti, kas rezultējās šādā lēmumā.

Vienlaikus būtiska nozīme šajā Limbažu novada domes pašvaldības izveidošanas gadījumā bija diviem Skultes pagasta padomes lēmumiem. Pirmais bija 2007. gada 22. augusta lēmums, kad Skultes pagasta padomes deputāti vienbalsīgi nolēma veidot novadu bijušā Limbažu rajona ietvarā un no šī lēmuma izrietēja secinājumi. Pirmkārt, ka ir izveidojusies laba sadarbība ar jauno Limbažu novadu veidojošām pašvaldībām un Limbažu pilsētas iestādēm, turklāt šī sadarbība ir jau kopš 1967. gada, tāpat četrdesmit gadu garumā. Tāpat Skultes iedzīvotāji pakalpojumus saņem Limbažos, ko nodrošina labi ceļi un ērta satiksme un Saulkrasti kā novada centrs nevar nodrošināt visus tos pakalpojumus, kurus nodrošina Limbaži.

Tāpat pagasta padomei nebija informācijas par to, kā turpmāk šie pakalpojumi tiks nodrošināti jaunajā Saulkrastu novadā.

Un otrais lēmums, 2008. gada 16. aprīļa lēmums, ar ko tika apstiprināts jaunā novada izveides apvienošanās projekts, kurā tika secināts, ka, pirmkārt, šo pagastu, šo teritoriju apvienība ir vēsturiski veidojusies ilgstošā posmā un šī teritorija vēsturiski ilgu laiku ir bijusi vienota. Tāpat Skultes pagasts jau kopš 1967. gada bija Limbažu rajona teritoriālā saimnieciskā vienība, tika apzinātas vājās puses, kas tiks novērstas jaunajā Limbažu novadā un Limbaži līdz šim bija arī rajona centrs, tad ir mantota funkcionālā saite kā novada centram, kas novada centram ir uzskatāma par ieguvu.

Turpinājumā nozīme ir diviem Ministru kabineta lēmumiem. Jau pēc Limbažu novada izveidošanas, tas ir, 2013. gada 26. marta informatīvajam ziņojumam, kurā tika

veikts administratīvi teritoriālās reformas izvērtējums un tika secināts, ka tās trūkumi nav attiecināmi uz Limbažu novada pašvaldību un 2007... informatīvais ziņojums par tā saucamo valsts pārvaldes institūciju sadarbības teritorijām, kurā tika konstatēts, ka šī Limbažu sadarbības teritorija viens pret viens sakrīt ar Limbažu novada teritoriju.

Turpinājumā tāpat ir 2019. gada 21. marts, kad Saeima pieņēma paziņojumu par reformas turpināšanu. Reaģējot uz šo paziņojumu un atbalstot īstenībā reformu, Limbažu novada dome pieņēma lēmumu, aicinot Saeimu, Limbažu novadu iekļaut jaunajā novadā nedalīti un vienoti. Tam ir likumsakarīgs rezultāts, jo Ministru kabinets Saeimā attiecīgi iesniedza Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumprojektu, kur tāpat Limbažu novada teritoriju veidoja Salacgrīvas, Alojās un nedalīts Limbažu novads un to arī pieņēma pirmajā lasījumā.

Kardināli šo situāciju izmainīja uz otro lasījumu iesniegtais priekšlikums, ko iesniedza Nacionālās apvienības frakcija attiecībā par to, ka tiek veidots jauns Saulkrastu novads, kam tiek pievienoti Limbažu novadam nodalītie Skultes un Vidrižu pagasti. Šo viedokli Saeimas komisijas 2020. gada 28. janvāra sēdē aizstāvēja deputāts Dombrova, kurš norādīja, ka to pamato situācija, ka ir vairāki ciemati, kas ir tieši pieguloši Saulkrastiem un kas pēc būtības veido tālāk jau šo Saulkrastu pilsētu. Tas bija arī, tā sakot, šis būtiskais pamatojums.

Savukārt Limbažu novada domes pārstāvis norādīja, ka šis priekšlikums nav saturiski pamatots un nav apspriests ar pašvaldībām – nedz ar Limbažiem, nedz ar Alojām, nedz ar Salacgrīvu – un ir ļoti daudz jautājumu, kas šobrīd netiek analizēti un skatīti.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvis savukārt aicināja Limbažu novadu veidot, ievērojot vecā rajona teritorijas, un norādīja, ka priekšlikumam par Saulkrastu novada izveidi nav ieguvumu. Neskatoties uz to, komisija šo priekšlikumu konstitucionāli atbalstīja un nolēma uzsākt par to konsultācijas.

Turpinājumā Limbažu novada dome 2020. gada 29. janvārī pieņēma lēmumu, ka šis priekšlikums ir sagatavots bez konsultācijām, pārkāpj pašvaldības principu, jo nebija iespējams iepazīties ar konkrētu un izstrādātu projektu un saprātīgā laikā to apspriest, pēc iespējas apspriešanā iesaistot attiecīgos iedzīvotājus. Un nākamais svarīgais posms bija jau konsultācijas, kurās piedalījās Saeimas atbildīgās komisijas pārstāvji 2020. gada 7. februārī un piedaloties arī iesaistīto novadu pašvaldību deputātiem. Diemžēl šīs konsultācijas Limbažu novada dome nevar nekādi novērtēt, jo protokolu tā saņēma... šo konsultāciju protokolu tā saņēma tikai 2020. gada 11. jūnijā, kad Saeima jau bija pieņēmusi Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu un līdz ar to īstenībā šādi protokola saņemšanai nekādu jēgu saskatīt nav iespējams.

Papildus tam vēl tika pieņemts 2020. gada 10. februārī Limbažu novada domes lēmums, sniedzot viedokli komisijai. Interesanti, ka šajā sēdē piedalījās arī Saeimas

komisijas priekšsēdētājs Plešs, kurš... kā tas ir konstatēts un nofiksēts šajā lēmumā, nespēja atbildēt uz deputātu uzdotajiem jautājumiem par priekšlikumu, norādot, ka... citēju „objektīvu datu man par Saulkrastu novadu nav”. Savukārt VARAM pārstāvis arī nespēja atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem, bet norādīja, ka līdzšinējā reformas pieredze novada sadalīšanā ir problemātiska, bet Skultes pagasta pievienošana Saulkrastu novadam ir... es citēju „avantūriskā un pamatota ar politisko konjunktūru”.

Papildus tam pēc konsultācijām atbildīgā ministrija nosūtīja arī Saeimas komisijai vēstuli, kas bija kā atbilde uzdevumam vērtēt Saulkrastu novada izveidi, kur norādīja, ka Limbažu novadā ir būtiski iekļaut Skultes pagastu, lai veidotos samērīgi pašvaldības ieņēmumi, un norādīja, ka ministrijas rīcībā nav informācijas, ka Skultes pagasta iedzīvotāji vēlētos šādas izmaiņas un turklāt Saulkrastu gadījumā neveidojas reģionālas nozīmes attīstības centrs, kas bija kā obligāts nosacījuma kritērijs pirms reformas.

2020. gada 25. februārī Saeimas komisijas sēdē pirms Saeimas otrā lasījuma notika turpinājums, kad tika skatīti Saulkrastu un Limbažu novada izveidošanas priekšlikumi. Šajā gadījumā Saeimas deputātiem informācijai bija sagatavots tā saucamais jaunā Saulkrastu novada profils, viena A4 lapa, no kura izrietēja vispārīgs jaunā novada informatīvs apraksts.

Komisijas sēdē Limbažu novada domes priekšsēdētājs atkal norādīja, ka šāds priekšlikums nav pienācīgi izstrādāts, ir daudz jautājumu par turpmākās jaunās pašvaldības darbu. Saeimas komisija, to nekā nemotivējot, nobalsoja par komisijas priekšlikumu izveidot jauno Saulkrastu novadu, iekļaujot Skultes pagastu. Par šo priekšlikumu debates nenotika arī Saeimas otrajā lasījumā.

Reaģējot uz to atkal, Limbažu novada domes priekšsēdētājs 2020. gada 25. martā nosūtīja vēstuli jau visiem Saeimas deputātiem, norādot, ka šādam lēmumam nav pamatojuma, nav izdomātas procedūras, nav vērtēti ieguvumi un trūkumi, citi alternatīvi risinājumi. Atbildi uz šo vēstuli un tajā uzdotajiem jautājumiem Limbažu dome tā arī nekad nesaņēma, nedz no Saeimas deputātiem, nedz arī Saeimas komisijas sēdē.

Uz Saeimas trešo lasījumu tika iesniegti vairāki priekšlikumi, kas paredzēja esošās Limbažu novadu teritorijas saglabāšanu, kā arī, te es pievērsu Satversmes tiesas uzmanību, ir kardināli un radikāli jauns ministra Pūces priekšlikums, kas paredzēja likumprojektu papildināt ar jaunu pārejas noteikumu normu, kas paredzēja termiņu un kārtību, kā tiks dalīta manta, finanses, tiesības, saistības par labu Saulkrastu novadam Skultes pagasta atvienošanas gadījumā.

Vēl šajā laikā, proti, 2020. gada 26. martā Limbažu novada dome saņēma VARAM vēstuli par to, kurā atkārtoti bija norādīts, ka jaunā Saulkrastu novada izveidošana nav pamatota un citēju... „attiecībā uz Skultes pagastu ir jāņem vērā arī

tas, ka pagasta iekļaušana Limbažu novadā ir būtiska, lai Limbažu novada pašvaldībai veidotos samērīgi budžeta ieņēmumi”.

Sagatavojot likumprojektu Saeimas trešajam lasījumam, tātad šie priekšlikumi tika apspriesti arī atbildīgajā komisijā, Limbažu domes priekšsēdētājs joprojām norādīja, ka ir ļoti daudzi jautājumi un nav regulēta novada sadalīšana, tāpat nav skaidri nekustamā īpašuma nodokļa administrēšanas jautājumi, Eiropas Savienības fondu saistību sadale un daudz citu jautājumu. Bez motivācijas un atbildēm uz pašvaldības uzdotajiem jautājumiem, šie priekšlikumi netika atbalstīti.

Debatējot par likumprojekta pieņemšanu Saeimā trešajā lasījumā, 2020. gada 9. jūnijā, Saeimas deputāts Valainis norādīja, ka Skultes pagasta nodalīšanai no Limbažiem nav loģiska pamatojuma un nav notikušas pienācīgas konsultācijas, savukārt deputāte Papule norādīja, ka komisijas sēdē netika atbildēts uz pašvaldības jautājumiem un tāpat tam iztrūka finanšu aprēķini. Savukārt deputāts Dolgopolovs norādīja, ka nav skaidrs, kāpēc jāreformē labi strādājoša pašvaldība, ja tam nav saprotams rezultāts.

Neskatoties uz minēto, tātad likums tika pieņemts trešajā lasījumā un attiecīgi stājās spēkā norma par to, ka Saulkrastu pagasts tiek pievienots jaunajam Limbažu novadam.

Tālāk turpinot par juridisko pamatojumu.

Tātad Limbažu novada domes ieskatā būtiski ir atzīmēt, ka šajā gadījumā nenotika publiskā apspriešana, kas detalizētāk ir aprakstīts pieteikumā 42. un 49.2. punktā un šāds viedoklis balstījās uz Satversmes tiesas 2020. gada 15. maija spriedumu, no kura izrietēja skaidrojums, ka ir jānodala administratīvo teritoriju apvienošana un administratīvo teritoriju robežu grozīšana jeb sadalīšana, tātad administratīvo teritoriju apvienošanas gadījumā šāda publiska apspriešana nav jāriko, savukārt, ja notiek grozīšana, tad tas ir obligāti.

Un šajā gadījumā Limbažu novada dome vēlas norādīt, ka reformas gaitā tiek apvienoti Salacgrīvas, Limbažu un Alojās novadi, bet šai trīs novadu grupai nav pievienota jeb nav veidota vienota... apvienota arī Saulkrastu novadu teritorija. Līdz ar to ir grozīta Limbažu novada pašvaldības administratīvās teritorijas robeža, nodalot vienu apdzīvoto vietu – Skultes pagastu. Un šajā gadījumā, ja skatās precīzi uz likuma „Par pašvaldību” 61.¹ panta otro daļu, tad ir jāriko publiskā apspriešana. Citastarp tas izriet arī no reformas laikā notikušās VARAM sarakstes ar Olaines un Ķekavas novada pašvaldībām, ka tieši šāda publiska apspriešana tika rīkota par šo pašvaldību teritoriju grozīšanu. Turklāt arī diskutējās Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā, kad tika lemts par likumprojekta nodošanu pirmajā lasījumā, to tieši norādīja arī ministrs Juris Pūce. Viņš skaidroja, ka ir bijuši kopš 2008. gada pašvaldību reformas divi gadījumi, kad teritorija nav vienota un šajā gadījumā viens ir Raunas pašvaldības

gadījums un otrs ir Olaines novada pašvaldības gadījums, un šeit robeža ir jāprecizē, par ko obligāti ir jāorganizē publiska apspriešana.

Citastarp šāda kārtība tika ievērota arī 2010. gadā, kad Saeima lēma par Rojas novada sadalīšanu, veidojot Rojas un Mērsraga novadu, kad tika rīkota publiskā apspriešana, kuras laikā iedzīvotājiem tika uzdots jautājums, citēju... „vai jūs piekrītat Rojas novada administratīvās teritorijas grozīšanai un Mērsraga novada izveidošanai”.

Tas ir... no minētā izriet, ka šajā gadījumā Limbažu novada dome uzskatīja, ka bija jāriko par robežas grozīšanu publiska apspriešana, un tas izrietēja no likuma „Par pašvaldībām” 61.¹ panta.

Tālāk savā pieteikuma juridiskajā pamatojumā Limbažu novada dome norādīja, ka no Eiropas vietējo pašvaldību hartas 3. panta izriet pienākums pašvaldībai, piešķirot noteiktu kompetenci, nodrošināt arī nepieciešamos finanšu līdzekļus. Nodalot Limbažu novadam Skultes pagastu, ir nepamatoti samazināts jaunā Limbažu novada pašvaldības finansējums, tādējādi ierobežojot tā spēju turpmāk īstenot kompetences. To apliecina arī ekspertu secinājumi šajā gadījumā, jau manis pieminētais VARAM ziņojums, kas vairāk aprakstīts pieteikuma 36. punktā. Citastarp pieteikumā ir aprakstīti arī finanšu skaitļi. Saprotu, ka Satversmes tiesas kompetencē nav vērtēt finanšu līdzekļu pietiekamību, bet šajā gadījumā es gribētu pievērst Satversmes tiesas uzmanību, ka par šiem apsvērumiem konsultācijas nekad netika runātas.

Citastarp pieteikumā ir minēti 2019. gada skaitļi, šobrīd ir informācija arī par 2021. gadu un šī Skultes pagasta neesamība jaunajā Limbažu novadā jaunajam novadam maksā vairāk, kā 2 miljonus eiro. Salīdzinājumam... ja salīdzina Alojās novadu un Salacgrīvas novadu, tad Alojās novada gadījumā tas ir puse no Alojās budžeta, Salacgrīvas gadījumā tā ir trešā daļa no visa budžeta. Tas nozīmē, ka īstenībā tas būtisks jautājums.

Jā... un paturpinot arī to, ko jau teica kolēģis Ikšķīles gadījumā, ir jāatzīmē, ka Skultes pagasta nodalīšana ir notikusi, neievērojot labas likumdošanas principa nosacījumus, jo priekšlikums nodalīt Limbažiem Skulti nekad netika pamatots ar pētījumiem. 2008. gada lēmuma pamatā esošie pētījumi vienkārši tika anulēti, pat neskaidrojot, kāpēc tas notiek. Saeimas komisijas sēdēs konsultācijas nebija jāpildītas, jo tās nebalstījās ne uz kvalitatīvi sagatavotiem jaunu novadu izveides priekšlikumiem, nedz arī konsultācijās tika sniegtas atbildes uz jautājumiem, netika vērtēti citi alternatīvāki jauno novadu izveides modeļi, kurus konsultācijās, starp citu, piedāvāja pašvaldības. Piemēram, priekšlikums apvienot esošo Saulkrastu un Carnikavas novadu, veidojot Piejūras novadu. Šāds priekšlikums izskanēja, kas, piedošānu par salīdzinājumu, zināmā mērā apstulbināja Saeimas komisijas locekļus, jo šim racionālajam priekšlikumam ātrumā par nespēja atrast pretargumentus, izvēloties viņus nemaz neminēt.

Tālāk, Saeimas komisijā netika vērtēts arī VARAM ekspertu arguments par to, ka šāds priekšlikums ir avantūriskis, citēju... „jo tiek samazināta Limbažu novada funkciju veikspēja un finanšu patstāvība”. Un citastarp tika norādīts, ka šāds lēmums ir politiska kompromisa rezultāts, radot arī par šo domē neizpratni. Vairāk tas ir aprakstīts pieteikuma 29. punktā.

Nu, un protams, arī tas, ko jau minēja kolēģis, pārstāvēt Ikšķili, Eiropas Padomes pašvaldību ekspertu atziņas netika vērtētas... un, kaut arī deputāts Valainis komisijas sēdē aicināja to darīt, komisijas priekšsēdētājs aizbildinājās ar vārdiem, ka tas ir tikai projekts un ka viss var mainīties.

Tālāk paturpinot jau konkrēti par Hartas 4. panta sestās daļas nosacījumu „pašvaldības teritorijas robežas grozīšanas pārkāpumi”, ir jāsaka, ka, pirmkārt, priekšlikums tika iesniegts par šādu Skultes pagasta nodalīšanu no Limbažu novada tikai uz otro lasījumu, pirms tam konsultācijas nenotika. Izskatot šo priekšlikumu Saeimas komisijas 2020. gada 28. janvāra sēdē, šāds priekšlikums netika pamatots un netika atbildēts uz jautājumiem. Limbažu novada dome informēja Saeimu, ka tas nav pienācīgi izstrādāts, tāpēc konsultācijas nav iespējams pienācīgi veikt. Tas tika atstāts bez uzmanības.

Tas, ko teica arī kolēģis Ikšķiles gadījumā, konsultācijas netika dokumentētas. Līdz ar to arī šodien mums nav nekādas informācijas par vērā ņemtajiem vai noraidītajiem priekšlikumiem un mēs nevaram saprast tos argumentus, kas kalpoja par pamatu šāda novada izveidošanai.

Limbažu novada dome Saeimas deputātiem sūtīja vairākas vēstules, informējot par pārkāpumiem. Atbildes netika saņemtas. Arī pirms Saeimas trešā lasījuma, kad tika skatīts priekšlikums par Limbažu novada Skultes pagasta nodalīšanu, atbildes netika sniegtas. Pirmo reizi tika skatīts Saeimas komisijā priekšlikums par to, kā reāli notiks pašvaldības mantas sadale par labu Saulkrastu novadam. Uz šo komisijas sēdi pašvaldība un Limbažu novada dome nebija aicināta. Līdz ar to konsultācijas ar Limbažu domi par to vispār nenotika. Arī pirms šī priekšlikuma konsultācijas nenotika. Un turpinot skaidrot un skatīties, kas ir ar Eiropas vietējo pašvaldību hartas 5. pantā un kā tas tika ievērots... jeb, pareizāk sakot, kā tas netika ievērots šajā gadījumā, tad jāsaka, ka Satversmes tiesa ir noteikusi noteiktu kārtību, kā vērtēt Hartas 5. panta nosacījumu pārkāpumu šeit skatot to caur Satversmes 1., 21. un 101. panta vērtēšanas prizmu. Un pieturoties šim algoritmiem tāpat ir jāatzīst, ka ja skatās, kas izriet no Saeimas Kārtības ruļļa, tad anotācijā, kas pavadīja šo likumprojektu, jebkāda informācija par konsultācijām nedz ar Limbažiem, nedz ar Saulkrastiem, nedz ar citām jauno Limbažu novadu veidojošām pašvaldībām nav norādīta.

Papildus tam iepriekš Satversmes tiesa ir norādījusi, ka būtiski ir vienoties vismaz Eiropas Padomes Ministru kabineta komitejas rekomendācijas par vietējo un reģionālo iestāžu robežu un/vai struktūras reformu procesa ietvarā par reformas

mērķiem, lai konsultācijas minimāli varētu uzskatīt par notikušām, tad jāsaka, ka Limbažu novada teritorijas Skultes nodalīšanas gadījumā nekādas konsultācijas par to, kā reformas mērķis sasniegs šādus ierosinājumus, nenotika. Netika spriests nedz par autonomo funkciju izpildi, nedz par pakalpojumiem, nedz par šo pakalpojumu samērīgām izmaksām. Par to konsultācijās pat netika runāts.

Un, ja vērtē jau pašvaldības principu un samērīguma principu šajā gadījumā, tad jāatzīst, ka Limbažu novada domei nekad nav bijusi iespēja iepazīties ar pienācīgi izstrādātu jaunā Limbažu novada pašvaldības, kurā nebūtu ietverts Skultes pagasts, projektu. Nav zināmi pētījumi, kas pamatotu šādas rīcības argumentu, ir pieejams tikai ļoti vispārīgs jaunā Saulkrastu novada profils uz vienas lapas, kas, citastarp, netika nosūtīts Limbažu novada pašvaldībai, no kura neizriet, kāpēc veidot šādu novadu un kāpēc nodalīt Limbažiem Skultes pagastu. Un nav arī informācijas par jebkādu pašvaldības viedokļa, interešu un vērtību samērīgu izvērtējumu, kas pamatoja šādu Saeimas lēmumu sadalīt Limbažu novada teritoriju. Nav zināmi arī tie argumenti, kas pamatoja lēmumu izveidot Saulkrastu novadu, iekļaujot tajā Skultes pagastu. Nav zināms arī tas, kāpēc Saeima noraidīja citus novadu izveides risinājumus, kas labāk atbilstu pašvaldību interesēm.

Tāpēc to visu, skatot kopskatā, ir jāsecina, ka šāda Saeimas rīcība pārkāpj Limbažu novada pašvaldības no Satversmes 100. un 101. panta otrās daļas no pirmā teikuma izrietošās Limbažu novada pašvaldības pārvaldības tiesības un Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta sesto daļu, kā arī 5. pantu par to, ka attiecas uz procedūrām par norisi, kā notiek konsultācijas ar pašvaldībām.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies, Limbažu novada pašvaldības pārstāvim.

Tagad dosim iespēju gan tiesnešiem, gan Saeimas pārstāvim uzdot jautājumus.

Aicinu pirms jautājumu uzdošanas precizēt, kuram no iesniedzēju pārstāvjiem jautājums tiek uzdots.

Vispirms jautājumus uzdos tiesneši.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei ziņotājai Sanitai Osipovai. Lūdzu!

S. Osipova.

Paldies.

Lietas sagatavošanas laikā un arī klausoties jūsu runas, man ir radusies virkne jautājumu. Un tādā secībā, kā jūs arī uzstājāties. Vispirms es uzdošu jautājumus Ikšķiles novada domes pārstāvim Šķiņķa kungam.

Pieteikumā nebija tik skaidri pateikts, ka reformai nav ne mērķa, ne metodes, lai gan tas tika kritizēts. Šobrīd no jūsu uzstāšanās es saprotu, ka jūs neredzat ne mērķi, ne arī, kādas metodes būtu ievērotas. Tad kāpēc, jūsuprāt, reforma vispār tika veikta?

M. Šķiņķis.

Tas ir ļoti labs jautājums, uz kuru mēs šobrīd atbildi nevaram gūt, jo tā atbilde nav sniegta no likumdevēja puses.

Mēs tikai varam spekulēt, ka... mēs redzam, ka tika norādīti dažādi kritiski viedokļi par 2009. gadā pabeigto novadu reformu, tika konstatēti trūkumi šajā reformā. Bet tieši precīzi, kādēļ un kādā formā šobrīd reforma ir jāveic, mūsuprāt, likumdevējs tā arī galīgu izšķiršanos neizdarīja.

S. Osipova.

Paldies.

Vai Ikšķiles novada kā patstāvīga novada saglabāšana atbilstu likumprojekta anotācijā un arī sākotnēji likumprojektā noteiktajiem novadu veidošanas kritērijiem, jūsuprāt?

M. Šķiņķis.

Ja es nekļūdos, tad jā. Izpildītu visus kritērijus.

S. Osipova.

Paldies.

Kāds galu galā bija Ikšķiles novada paša viedoklis par savu nākotni? Vai Ikšķile vēlējās saglabāt savu neatkarīgo statusu vai pievienoties Salaspils novadam? Vai tā varētu būt, ka Ikšķili apmierinātu jebkas, izņemot pievienošanu Ogres novadam? Kādas ir šī scenārija negatīvās sekas Ikšķiles prāt?

M. Šķiņķis.

Ikšķiles pozīcija bija tāda, ka... Ikšķile uzskata, ka patstāvīgi spēj un arī to pierāda fakti, pilnībā pildīt visas autonomās funkcijas un tādēļ primāri pozīcija bija, ka ir jāsaglabā patstāvīgs novads un sekundāri, ja tomēr tas nav iespējams, tad Ikšķile uzskatīja, ka ir pēc būtības jāraugās, ar kuru pašvaldību vai ar kurām pašvaldībām Ikšķiles sociāli ekonomiskās situācijas vajadzības problēmas ir salīdzināmākas. Un tā kā tāda ir Pierīgas pašvaldības, tad sekundāri, tātad nākamā Ikšķiles pozīcija bija, ka ir iespējama Ikšķiles apvienošana ar Salaspils novadu un tas daudz loģiskāk atbilstu pašvaldības un to iedzīvotāju izpratnei par to, kā veiksmīgi turpmāk pārvaldīt savas vietējās pašvaldības jautājumus.

S. Osipova.

Paldies.

Vai Ikšķiles novada dome teorētiski ir apsvērusi, ka Latvijā kā unitārā valstī pašvaldība nav valsts valstī un nevienai pašvaldībai nevar būt garantēta pastāvēšana ilgtermiņā? Ja šābrīža valsts sociāli ekonomiskie rādītāji un prognozes un citi procesi norāda, ka pašvaldībām ir jābūt lielām un spēcīgām, ko arī pēc Saeimas ieskata šī reforma bija vērsta uz to, lai veidotu lielas un spēcīgas pašvaldības. Vai arī Ikšķilei nebūtu jādomā valstiski? Vai šāda domāšana, jūsuprāt, nav valstiska – lielas un spēcīgas pašvaldības?

M. Šķiņķis.

Lielas un spēcīgas pašvaldības ir valstiska domāšana un skan ļoti labi. Tikai ir jautājums, uz ko likumdevējs tā arī nav atbildējis – ko mēs saprotam un ko likumdevējs saprot ar stipru, lielu pašvaldību. Jo Ikšķile uzskata, ka, ja uz šo jautājumu raugās subsidiāri par to vai vietējā kopiena, vietējie iedzīvotāji spēj pildīt visas pašvaldības funkcijas un pildīt tās veiksmīgi, tad Ikšķile ir liela un spēcīga pašvaldība.

Un te jau arī sākas tas nākamais jautājums – pēc kādiem kritērijiem mēs varam izdarīt izšķiršanos, vai Ikšķile ir liela un spēcīga pašvaldība un šo virsmērķi it kā sasniedz, vai nav. Un te jau arī rodas tā lielākā problēma, ka katram izpratne par to, kas ir liela un spēcīga pašvaldība, atšķiras un likumdevējam acīmredzot vajadzēja pieņemt gala lēmumu un nodefinēt. Un kāpēc tas visdrīzāk nenotika? Tāpēc, ka debatēs par to, kādi ir novadu veidošanas kritēriji un vai tie noved pie gala secinājuma, ka tiks izveidotas lielas un spēcīgas pašvaldības, nu neatbildēja uz šo jautājumu. Un tad likumdevējs izšķīrās vienkārši šo jautājumu nenedēfīnēt. Un līdz ar to šobrīd sanāk, ka ikšķīliešiem... mēs esam pārliecināti, ka, raugoties no autonomo funkciju izpildes, raugoties no finanšu datiem, raugoties no iedzīvotāju apmierinātības vai jebkādus datus skatoties, mēs uzskatām, ka Ikšķile ir liela un spēcīga pašvaldība.

Ja kritērijs ir kvadrātkilometru skaits, tad kāds tad ir tas kvadrātkilometru skaits, pie kura mēs sakām, ka nē, Ikšķile tomēr ir maza pašvaldība. Un vai liela nozīmē, ka ir, piemēram, 50 tūkstošu iedzīvotāju, vai liela nozīmē, ka ir 50 kvadrātkilometru? Ko mēs saprotam ar lielu? Ko mēs saprotam ar spēcīgu? Tie visi jautājumi jau tā arī beigu beigās ir palikuši neatbildēti.

S. Osipova.

Paldies. Es sapratu jūsu atbildi, ka jūs neiebilstat pret valsts tiesībām reformēt savu administratīvi teritoriālo iedalījumu, taču jūs ie bilstat pret kritēriju trūkumu tieši šajā reformā.

Tad man ir vēl divi jautājumi par Hartas interpretāciju un Satversmes tiesas judikatūru.

2009. gada nolēmumos „Par administratīvi teritoriālo reformu” jau Satversmes tiesa ir vērtējusi atbilstību Hartai un savukārt jūsu pieteikumā ir norādīts, ka vairākas no Satversmes tiesas atziņām par Hartas piemērošanu neatbilst mūsdienu izpratnei.

Lūdzu, vai jūs varētu precizēt, par kurām atziņām ir runa?

M. Šķiņķis.

Jā, paldies par jautājumu.

Runājot par konsultēšanās sadaļu. Tad, pirmkārt, attiecībā uz stadiju, kad ir jānotiek konsultācijām. Mēs redzam, ka gan 2020. gada 7. decembrī kongresa apstiprinātajā ziņojumā, gan arī Satversmes tiesa ir attīstījusi praksi par starpinstitucionālās lojalitātes principa saturu. No šiem principiem tāpat izriet izpratne, ka konsultācijām ir jābūt laicīgām un pašā reformas sākuma stadijā, pirms ir radusies ideja vai pašā idejas sākumā. Tātad, ja mēs lasām 2009. gada nolēmumus, var rasties viedoklis, ka pietiek, ka jebkurā likumdošanas procesa stadijā, kaut vai pirms trešā lasījuma, komisijā tiek noskaidrots domes lēmuma saturs, un ar to konsultēšanās pienākums ir izpildīts. Tad raugoties no šobrīd tās analīzes, kas ir mūsu rīcībā un arī no labas likumdošanas principa satura, kas ir attīstīts kopš 2009. gada, mēs redzam, ka, mūsaprāt, vairāk nav iespējama tāda Hartas 5. panta iztulkošana, ka pietiek, ja tiek noskaidrots pašvaldības domes lēmums jebkurā likumdošanas procesa stadijā, kaut vai pirms gala balsojuma.

Tas ir tas būtiskākais elements, kas ir mainījies un tā elementa saturu, kā jau es teicu, nosaka ne vien Hartas interpretācija, bet arī labas likumdošanas princips un starpinstitucionālās lojalitātes princips.

Attiecībā uz saturu... tad Ivetas Reinholdes viedoklī, manuprāt, arī ļoti labi atspoguļots, jo tur ir atspoguļoti arī Hartas interpretējošie dažādi dokumenti, kas ir nākuši klāt pēc 2009. gada un tad tur arī ir redzams, ka ir jābūt konsultācijām visos posmos, tai ir jābūt jēgpilnai, tai ir jābūt abpusējai, kas nozīmē, ka konsultācijās ir ne vien jānoskaidro, ko tad ir izlēmuši ikšķilieši caur Ikšķiles domi, bet tā ir tāda kā abpusēja viedokļu apmaiņa un ir jādod atgriezeniskā saite, kas ir šī konsultāciju noslēguma process. Un šie ir tie būtiskākie.

S. Osipova.

Jā, es jau tieši gribēju uzdot jums jautājumu, kas ir atgriezeniskā saite. Vai jūs šīs konsultācijas neskatāt kā tiesības tikt uzklaušītam likumdošanas procesā? Jūs uzskatāt, ka tas ir tā kā piedalīties kā līdzvērtīgam partnerim likumdošanas procesā? Lūdzu, precizējiet atgriezenisko saiti.

M. Šķiņķis.

Jā, mēs uzskatām, ka līdzvērtīgam dalībniekam likumdošanas procesā atgriezeniskā saite... man šķiet, ka starpinstitucionālās lojalitātes princips arī šo atgriezeniskās saites saturu ļoti labi skaidro. Un tas nozīmē, ka, ja ir pašvaldība un tās iedzīvotāji izteikuši iebildumus, tad šie iebildumi ir jāizanalizē un uz tiem ir jāatbild pamatoti, kādēļ šie apsvērumi nevar tikt ņemti vērā, vai arī kāds risinājums cits ir izvēlēts. Un atgriezenisko saiti mēs izprotam, ka tā ir debāte vai diskusija abpusēji, kur divi līdzvērtīgi procesa dalībnieki – reformas realizētājs un pašvaldība, un tās iedzīvotāji – kopīgi mēģina nonākt pie iespējami labākā risinājuma nevis, ka reformas realizētājs pajautā, vai piekrīt, ka Ikšķile tiks pievienota Ogres, saņem atbildi, ka nē, nepiekrīt, un ar to it kā pietiktu, lai uzskatītu, ka konsultēšanās ir notikusi.

S. Osipova.

Paldies. Es sapratu jūsu viedokli.

Turpinot par Hartu. Hartas 4. panta sestā daļa un Hartas 5. pants. Vai atbilstība šīm normām, jūsuprāt, ir jāvērtē kopsakarā vai katrā ir paredzētas cita veida prasības attiecībā uz konsultācijām ar pašvaldībām?

M. Šķiņķis.

Mūsuprāt, attiecībā uz Ikšķiles gadījumu noteikti, ka varētu arī skatīt kopsakarā, un, ja es neklūdos, Ikšķiles aptaujas lietā arī Satversmes tiesa spriedumā norādīja, ka Hartas 5. pants aptver arī Hartas 4. panta sesto daļu attiecībā uz konsultēšanās izpratni. Tādēļ man šķiet, ka Hartas 4. panta sestā daļa un Hartas 5. pants vienkārši skatot tos kopā palīdz iegūt tādu pilnīgāku ainu par to, kā ir jānotiek konsultācijām, jo, piemēram, ir kaut kādi skaidrojoši dokumenti, kur ir skaidrots Hartas 4. panta sestā daļa un tos nevar neņemt vērā., tāpat kā nevar neņemt vērā Hartas 5. panta skaidrojošos dokumentus un tad kopā saliekot arī izveidojas pilns skats par to, kā jānotiek konsultācijām.

S. Osipova.

Jā. Atgriežoties pie jautājuma par e-Saeimu un labas likumdošanas principu.

Vai šobrīd, redzot, kā attīstās notikumi pasaulē un Latvijā, jūs nesaskatāt attaisnojāmību tam, ka likums „Par administratīvi teritoriālo reformu” tiek pieņemts e-Saeimā attālināti, tomēr savlaicīgi, nevis uz kaut kādu laiku, ja mēs atsakāmies no e-Saeimas idejas, mēs nobloķētu likumdošanas procesu valstī. Piemēram, ja mēs šodien atteiktos no digitālajām iespējām, mēs arī šo publisko procesu atliktu uz nenoteiktu laiku. Tātad... vai jūs neredzat attaisnojāmību e-Saeimas lietošanai šādas ārkārtas situācijas laikā, lai savlaicīgi risinātu administratīvi teritoriālo reformu?

M. Šķiņķis.

Attiecībā uz Satversmes 15. pantu mums ir pieci tā kā apakšargumenti vai apakšjautājumi. Attiecībā uz Saeimas rīcību 2020. gada jūnijā fakti rāda, ka attaisnojuma nav. Un visuzskatāmāk to parāda Saeimas rīcība 2020. gada septembrī, kad Saeima klātienē sanāca. Tas ir pirmais punkts.

Attiecībā uz... ja mēs tā teorētiski skatāmies uz šībrīža situāciju, tad likumdevējam nav procesuālu nekādu šķēršļu un nebija šķēršļu visa šī 2020. gada laikā veikt grozījumus gan Saeimas Kārtības rullī, gan veikt grozījumus Satversmes 15. pantā. Ir pagājis gads, gandrīz gads, kopš pasaule saskārās ar šo briesmīgo vīrusu, bet likumdevējs gada laikā nav darījis pilnīgi neko, lai nodrošinātu Satversmes 15. pantam un Saeimas mazākumam atbilstošu Saeimas likumdošanas darbu.

Līdz ar to, ja es raugos no šodienas skatpunkta, tad man šķiet, ka likumdevējs joprojām izmanto šīs iespējas ierobežot Saeimas mazākuma tiesības, tā teikt, nelabticīgi, jo nedara neko, lai šo procedūru pielāgotu Satversmes un Saeimas Kārtības ruļļa prasībām.

S. Osipova.

Paldies.

Tātad Ikšķile uzskata, ka tajā gadījumā, ja Saeimas deputāti lēmumu būtu pieņēmuši klātienē, tad tas attiecībā uz Ikšķiles novadu būtu savādāks?

M. Šķiņķis.

Ļoti iespējams, jā. Un tas, mūsaprāt, nav jāraugās tikai uz debati, kas bija par Ikšķiles pievienošanu Ogres novadam, vai tikai debati par viena priekšlikuma analīzi, bet jāraugās kopumā par debati, kāda notika pirms trešā lasījuma strīdus likuma pieņemšanā. Un mēs redzam, ka ļoti būtiskos brīžos, piemēram, par Varakļānu pievienošanu Rēzeknes novadam, nebija dzirdamas vairāku opozīcijas deputātu debates tehnisku iemeslu dēļ. Tas ir viens.

Otrs. Mēs precīzi tā ar lineālu nevaram izmērīt, kāda nozīme un kurā brīdī bija tieši tam, ka Saeimas deputāti nevarēja pienācīgi pilnvērtīgi debatēt e-Saeimā, bet neizbēgami ir šis parlamenta būtiskais princips, ka debate notiek, ar e-Saeimas režīmu ir ierobežots. Līdz ar to ir ļoti liela iespējamība, ja debate Saeimā būtu iespējama pilnvērtīga tāda, kādu to paredz Satversmes 15. pants, tad Saeimas mazākumam būtu bijušas iespējas pārliecināt Saeimas vairākumu. Tas lielā mērā bija neiespējams tikai dēļ darba e-Saeimā... gan tehniskās problēmas, gan... arī otrs bloks – Saeimas debates un parlamentārās procedūras pēc būtības jēgas zudums līdz tādām līmenim, ka debate vairs nav tāda Saeimas debate, kādu to ir konstitucionālais likumdevējs domājis, Satversmes 15. pantā ietverot šo tiesību normu.

S. Osipova.

Paldies.

Šobrīd man būs jautājumi Limbažu novada domes pilnvarotajam pārstāvim Stuckas kungam.

Limbažu novada domes iesniegtajos dokumentos ir teikts, ka Skultes pagasts ir ļoti svarīgs Limbažu novada ilgtspējīgā attīstībā. Kāpēc tas tā ir un kas tieši mainās Limbažu novada situācijā un attīstībā, ja tiek nodalīts Skultes pagasts?

A. Stucka.

Paldies par uzdoto jautājumu.

Šo ilgtspēju var skatīties no diviem aspektiem. Pirmkārt, tas ir finanšu aspekts un otrkārt tā ir funkciju izpilde, kāda tā turpināsies.

Attiecībā par novada pašvaldību finanšu patstāvību es jau nedaudz pieminēju, bet jāsaprot, ka par to runā skaitļi paši par sevi, jo, ja skatās, kāds bija sākotnēji valdības piedāvājums un kā arī, ja vērtē to Saeimas paziņojumu Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu griezumā, tad tur bija skaidri un gaiši uzrakstīts, ka ir jāskatās uz jaunu novadu izveidošanu kontekstā ar to, kā turpmāk tiks nodrošinātas pašvaldību funkcijas un kādi pakalpojumi tiks sniegti iedzīvotājiem, tajā skaitā, cik viņi būs samērīgi.

Pēc būtības reforma bija virzīta uz to, un ko akcentēja arī, piemēram, Latvijas Banka savā reformas vērtējumā, ka vairāk finanšu līdzekļu pašvaldības rīcībā ļaus plašāk rīkoties gan Eiropas Savienības struktūrfondu kontekstā, gan arī veiksmīgāk pildīt pašvaldības funkcijas. Šie manis pāris pieminētie skaitļi norāda, ka Skultes pagasta esamība jaunajā Limbažu novadā viņa ir finansiāli būtiska, jo tas garantētu, ka tiek tiešām veidots jauns, spēcīgs novads, kurā tiek apvienotas trīs novadu pašvaldības, kas ar lielu garantiju spēs nodrošināt funkcijas un spēs tātad piesaistīt arī Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļus un arī pakalpojumu izmaksas būs samērīgas. Diemžēl manā rīcībā nav pētījumu, kas pamatotu jaunā Limbažu novada pašvaldību, bet es pieņemu, ka ministrijai tādi ir, bet, ja eksperti to norāda, tad mēs to akceptējam, mēs atzīstam, ka ir secināts, līdz ar to šāda rīcība, ka Limbažiem tiek ņemts nost Skultes pagasts, tas, tā sakot, ir ļoti slikta rīcība.

Turklāt pašvaldības attīstībai ir vajadzīgi iedzīvotāji, un iedzīvotāju skaita samazinājums - tas arī pats par sevi ir slikti. Un tā jau valstī notiek iedzīvotāju skaita samazinājums un vēl šādi samazinot iedzīvotāju skaitu novadā, tas ne pie kā laba nenoved.

S. Osipova.

Paldies. Nu, iedzīvotāju skaita samazinājums, manuprāt, bija arī viens no iemesliem, kāpēc reforma ir sākta. Paprasīsim ministrijai par pētījumiem, tāpēc arī ir šis publiskais process, lai mēs noskaidrotu visas lietas detaļas.

Bet kā jūs, tā arī Iksšķiles pārstāvis jau atsaucās uz Satversmes tiesas 2009. gada judikatūru. Tajā Satversmes tiesa secināja, ka likumdevējam ir plaša rīcības brīvība šajos jautājumos un arī interpretēja prasības par konsultāciju veikšanu, tostarp Saeimas komisijā. Ko jūs varētu teikt, kas, jūsuprāt, šobrīd ir savādāk... lietas apstākļi, situācija... kādi ir tie juridiskie aspekti šīs reformas laikā, lai jūs redzētu, ka būtu nepieciešams pārskatīt iepriekš izteiktās Satversmes tiesas atziņas?

A. Stucka.

Paldies par uzdoto jautājumu.

Es domāju, ka tas ir viens no svarīgākajiem jautājumiem šajā reformā. Un jāsaka, ka šīs divas reformas... viņas īstenībā nav pat īsti salīdzināmas. Jo pirmā reforma, kas ilga kopš 1998. gada līdz 2008. gadam, pavadīja daudz un dažādi jaunā administratīvi teritoriālā iedalījuma projekti, kas tika apspriesti vairākās kārtās ar pašvaldībām un kas rezultējās Satversmes tiesas lēmumā, kurā kontekstu, vismaz es tā uztvēru, ka pietiks vienreiz reklamēties, ir jāpieņem gala lēmums. Desmit gadus ir turpinājusies reforma un tā vienreiz ir jābeidz. Savukārt šobrīd notikusī reforma... viņa ir loģiska, jo arī, ja skatās uz ārvalstu pieredzi, tad parasti pirmajai visaptverošajai reformai seko jau otrā reforma, kas novērš pirmās reformas gaitā novērstās kļūdas. Bet šajā gadījumā šai otrajai reformai... viņai ir jābalstās uz pētījumiem, protams, uz konsultācijām, protams, uz izsvērtiem rezultātiem. Nedrīkst pieiet no pozīcijām, ka mēs liekam kopā divas vājas pašvaldības un rezultātā sanāks mums spēcīga pašvaldība. Tātad šajā vērtējumā ir jāietver katras vienas pašvaldības novērtējums un ir jāpierāda, ka jaunā novada izveide būs veiksmīga.

Tas viss izpalika, un tāpēc otrā reforma tika īstenota ātri, ignorējot vispārpieņemtās procedūras un īstenībā man ir tāds viedoklis, ka diemžēl prasti tika pārzīmēta Latvijas administratīvo teritoriju karte, nekonsultējoties un nesniedzot atbildes uz būtiskiem jautājumiem.

Tāpēc arī šīs situācijas... viņas ir kardināli atšķirīgas, jo vienā gadījumā konsultācijas ir bijušas gadiem, otrajā gadījumā – vismaz ja skatās uz šo manis pieminēto Limbažu novada Skultes pagasta pašvaldību resursu pārdali par labu jaunajam Saulkrastu novadam, tad konsultācijas pat nav notikušas nekad. Respektīvi, šis priekšlikums parādījās pirms trešā lasījuma un komisijas sēdē tas pat netika aplūkots. Līdz ar to... piedodiet, bet pa galvu, pa kaklu... nesaprotams, nejēdzīgs rezultāts. Paldies.

S. Osipova.

Paldies.

Jūs noteikti zināt, ka reformas gaitā neapmierinātību ar piedāvātajiem variantiem izteica arī citas Limbažu novadam iedalītas teritorijas. Nu, piemēram, process VARAM noteikti neapmierināja Alojās novadu, Salacgrīvas novadu un, kamēr netika runāts par to, ka Limbažiem atņems Skulti, Limbaži bija apmierināti ar procesu. Tātad nav tādas vienotības, kā mēs redzam arī no pieteikumiem, ko ir saņēmusi Satversmes tiesa no tās pašas Salacgrīvas... Limbažu novada ietvaros nav tādas vienotības un šobrīd Limbaži runā savā vārdā. Vai Limbaži runā arī citu iedalīto teritoriju... Salacgrīvas un Alojās vārdā, jo tā attīstība ekonomiskā un kultūras saites jau it kā ir ar visiem. Te ir zināmas pretrunas.

Kā jūs to varētu komentēt?

A. Stucka.

Jā, paldies par jautājumu.

Šeit nekādu pretrunu nav, jo man ir sanācis redzēt gan Salacgrīvas pieteikumu, gan Alojās pieteikumu. Alojās pieteikumā citastarp ir uzrakstīts, ka saistībā ar jaunā Limbažu novada izveidošanu Alojās novada pašvaldība iebilst un iebilda par to, ka jaunajam Limbažu novadam tiek nodalīts Skultes pagasts, citastarp norādot, ka par to konsultācijas nav notikušas. Līdz ar to tas, kas attiecas uz Skultes pagasta nodalīšanu jaunā Limbažu novada pašvaldībai, par to nekādu pretrunu nav. Pie šādas pieejas pieturas gan Limbaži, gan Alojā, gan Salacgrīva.

Savukārt runājot par to, ka konsultāciju procesam iebilst gan Salacgrīva, gan Alojā, jāsaka, ka savā pieteikumā Limbažu novada dome šo aspektu neaplūko, tāpēc, ka pamatā šīs divas pašvaldības savos pieteikumos apraksta procedūras, kas ir līdz šim otrajam lasījumam. Līdz ar to tā ir viņu tiesība, viņas uzskata sevi par palikušām neuzklausītām, līdz ar to tas Satversmes tiesai, es pieļauju, arī būs jāvērtē.

Bet vēlreiz. Nekādu pretrunu starp šiem pieteikumiem un šīm interesēm nav.

Paldies.

S. Osipova.

Jā, paldies, sapratu jūsu viedokli. Jūs rakstāt, ka, nodalot Skultes pagastu no Limbažu novada, bija jāorganizē publiskā apspriešana. Kuram tas, jūsuprāt, bija jādara atbilstoši likumam „Par pašvaldībām”?

A. Stucka.

Jā, paldies par uzdoto jautājumu.

Šeit droši vien, atbildot uz šo jautājumu, prasīsies nedaudz plašāks skaidrojums. Un kontekstā arī ar to, ko jūs iepriekš jautājāt par divu reformu salīdzinājumu.

Tātad reforma, kas noslēdzās 2008. gadā, viņa balstījās uz speciālu Administratīvi teritoriālās reformas likumu, kas bija spēkā no 1998. gada līdz 2008. gadam. Šajā likumā bija noteiktas īpašas procedūras, kā notika pašvaldību apvienošanas process. Bija divi iespējamie varianti: pašvaldību apvienošana un pagastu pārsaukšana par novadiem. Citastarp, bija kritēriji, kā tas notika, un tajā skaitā arī publiskās apspriešanas. Tātad speciālajā likumā bija aprakstīts, kā pašvaldību apvienošanas gadījumā notiek publiskās apspriešanas. Šajā gadījumā šī novadu apvienošana notika saskaņā ar šo likumu.

Savukārt, ja skatās uz notikumiem, kas notika 2019.–2020. gada reformas kontekstā, tad šāda speciāla likuma nebija. Bija Saeimas paziņojums. Turklāt no šī Saeimas paziņojuma neizrietēja arī tas: vajag konsultēties vai nevajag konsultēties. Runājot par konsultācijām šajā gadījumā, tātad uzmanība ir pievēršama šim likuma „Par pašvaldībām” 61.¹ panta otrās daļas 1. punktam. Gribu pievērst godātās Satversmes tiesas tiesnešu uzmanību, ka šajā pantā ir atšķirīgas divas daļas. Pirmajā daļā ir noteiktas pašvaldības domes tiesības rīkot publiskās apspriešanas par autonomās kompetences jautājumiem. Savukārt otrajā daļā nenosaucot, vai tas ir pašvaldības pienākums, vai tas ir valsts pienākums, tur ir noteikts vispārējs pienākums gadījumā, ja tiek robežas grozītas pašvaldības teritorijai, tad ir rīkojama publiska apspriešana.

Lai saprastu, kas šajā pantā tiek domāts ar šo otro daļu, ir droši vien jāpaskatās to, kas notika Saeimā, kad šī likuma panta daļa tika apspriesta. Un šajā sakarā ir uzmanība jāpievērš priekšlikumam, ko pirms likumprojekta „Grozījumi likumā „Par pašvaldībām”” otrā lasījuma iesniedza Saeimas deputāts Ēriks Zunda 2004. gada 30. jūnijā. Viņš piedāvāja šo publiskās apspriešanas pienākumu robežas grozīšanas gadījumā sašaurināt, nosakot, ka tas nenotiek gadījumā, citēju... „kad valstī tiek veikta ar likumu noteikta administratīvi teritoriālā reforma”. Tātad piedāvāja to nedarīt, ja šīs tiesības tiek ierobežotas ar likumu. Tātad likuma nebija, bija paziņojums Saeimas. Un, otrkārt, ja nenotiek pašvaldību apvienošana. Tātad Limbažu novada gadījumā notika teritorijas sadalīšana.

Citastarp, it kā šķiet, ka gribas skaidrot, ka reforma taču notika. Šajā gadījumā šo jautājumu palīdz atbildēt jeb noskaidrot pati Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, kas reformas laikā līdzīgā gadījumā, kad starp Ķekavu un Olaini tika grozītas robežas, aicināja organizēt... pat uzdeva organizēt publisko apspriešanu, lai pašvaldībās iedzīvotāji varētu apspriest šo teritorijas robežu grozīšanu.

Citastarp, šādā veidā šo likuma „Par pašvaldībām” 61. panta otrās daļas 1. punktu ir interpretējis arī Saeimas Juridiskais birojs, jo, ja skatās šai lietai pielikumā esošās stenogrammas, Administratīvi teritoriālās reformas komisijas sēdes, tad 21. aprīļa stenogrammā sēdē, kas sākās pulksten 12.30, laika posmā 25. minūte 55. sekunde līdz 26. minūte 27. sekunde, norādīja, ka „grozot no valsts puses pašvaldības administratīvo teritoriju vai to pievienojot citai administratīvajai teritorijai,

būtu nepieciešams noskaidrot attiecīgās pašvaldības viedokli, kas izriet no Eiropas pašvaldību hartas un arī pašvaldības principa". Respektīvi, tiek vilktas atšķirības starp divu administratīvo teritoriju apvienošanu, robežu grozīšanu un vienas pašvaldības teritorijas pievienošanu otrai.

Un, protams, centrālais jautājums, kāpēc šī procedūra būtu būtiska Limbažu novada Skultes pagasta nodalīšanas gadījumā. Un ir vairāki aspekti.

Pirmkārt, šāds nosacījums obligāti izriet no likuma „Par pašvaldībām” un ar Saeimas paziņojumu to nevar atcelt.

Otrkārt, ja publiskā apspriešana būtu notikusi, un absolūtais iedzīvotāju vairākums iebilstu Limbažu novada sadalīšanai, vai, piemēram, pret to iebilstu visi 2331 Skultes iedzīvotājs, tad tas būtiski varētu ietekmēt gan Saeimas komisijas balsojumu, gan Saeimas gala lēmumu. Citastarp, lemjot par Skultes pagasta nodalīšanu Limbažiem pirms trešā lasījuma komisijā, balsu pārsvars starp komisijas locekļiem bija viena balss. Līdz ar to, ja deputātiem būtu pieejami publiskās apspriešanas dati, pavisam droši, ka lēmums būtu citādāks.

Un treškārt. Saeima jau tāpat grēkoja ar reformas procedūrām, un tāpēc šī reformas procedūra varēja izrādīties izšķiroša konsultāciju ar pašvaldībām procedūrā, jo... es pieļauju... diemžēl es neesmu pilnvarots to teikt, bet gadījumā, ja, pieņemsim, Skultes iedzīvotāju vairākums vai Limbažu novada iedzīvotāju vairākums nobalsotu publiskajā apspriešanā par to, ka šāds lēmums ir pamatots, visdrīzāk, ka arī Limbaži neiesniegtu pieteikumu Satversmes tiesai un mana atrašanās šajā Satversmes tiesas sēdē būtu neiespējama.

Paldies.

S. Osipova.

Paldies par izvērsto atbildi.

Arī jums es gribēju uzdot par Hartas interpretāciju. Hartas 4. panta sestā daļa nosaka pienākumu konsultēties ar pašvaldībām jautājumos, kas tās skar, savukārt 5. pants regulē konsultācijas vienā konkrētā situācijā, tieši administratīvi teritoriālo robežu izmaiņu gadījumā.

Vai atbilstība šīm normām ir jāvērtē kopsakarā vai katrā ir paredzēta cita veida prasība attiecībā uz konsultācijām ar pašvaldībām?

A. Stucka.

Jā, paldies par uzdoto jautājumu.

Jāsaka, ka 4. panta sestā daļa... viņa runā par politikas dokumentu saskaņošanas procesu. Tajā skaitā, ja skatās uz Eiropas vietējo pašvaldību hartas paskaidrojošo ziņojumu par šo pantu, tad viņa apskata aspektus, pie kādiem šī iepriekšējā obligātā, ar pašvaldībām saistītā politikas plānošanas dokumenta un tiesību aktu projekta

saskaņošana nav obligāta. Piemēram, norādot, ka tas nav nepieciešams, ja valstī ir ārkārtējā situācija. Tad šo Hartas panta daļu valsts var neievērot.

Savukārt 5. pants... viņš runā konkrēti jau par pašvaldības robežu grozīšanas gadījumu. Un attiecīgi arī tas, kas izriet no Limbažu novada domes pieteikuma, tātad šie panti... viņus tiek piedāvāts skatīt kopumā. Respektīvi, sākotnēji tiek pierādīts pieteikumā, kā pienācīgi nenotika politikas dokumentu saskaņošana procesam, kas saucās „reforma”... kopumā... Savukārt 5. pants – viņš runā jau par konkrēto robežas grozīšanas gadījumu.

Un starp citu... Hartas šis 5. pants... viņš tieši runā par robežu grozīšanu, ietverot tajā gan apvienošanu, gan sadalīšanu, gan pievienošanu.

Un paturpinot to, ko es teicu par 6. pantu, par ārkārtējo situāciju... Es gribu pievērst uzmanību, ka šādā kontekstā arī Saeimas komisijā tika diskutēts, vai šī ārkārtējā situācija... vai viņa neliedz pienācīgi izmantot to, ko paredz šī 4. panta sestā daļa un 5. pants. Par to Saeimas komisijas vadītājs pateica, ka tas, ka Saeimas darbs notiek attālināti e-platfomā, tas neliedz pilnā mērā nodrošināt visu no šiem diviem pantiem noteikto konsultāciju funkciju izpildi. Šāda informācija turklāt tika arī publiskota plašsaziņas līdzekļos, respektīvi, Pleša kungs kā komisijas vadītājs to paziņoja Latvijas sabiedrībai vienā no ziņu raidījumiem. Paldies.

S. Osipova.

Paldies.

Un mans pēdējais jautājums.

2020. gada 10. novembrī Ministru kabinets pieņēma noteikumus Nr. 671 „Par institūciju finanšu, mantas, tiesību un saistību pārdales kārtību pēc administratīvo teritoriju robežu grozīšanas vai sadalīšanas”. Vai ar šiem noteikumiem netika atrisinātas Limbažu novada bažas par to, kā tieši notiks Skultes pagasta atdalīšanas process, kuras jūs minējāt arī šobrīd uzstājoties?

A. Stucka.

Paldies par uzdoto jautājumu.

Tātad šīs tiesas sēdes sākumā jūs atbalstījāt Limbažu novada domes pieteikto lūgumu par dokumentu pievienošanu.

Viens no pievienotajiem dokumentiem šim lūgumam ir Limbažu novada domes 2020. gada 15. decembra vēstule Saeimas deputātam Viktoram Valainim, kur ir pielikumā 6 lapas ar jautājumiem, kas izriet saistībā ar šo un citu normatīvo tiesību aktu grozīšanas nepieciešamības, kas citastarp izriet no Limbažu novada domes uzdotajiem jautājumiem Saeimas komisiju sēdēs gan pirms otrā lasījuma, gan pirms trešā lasījuma par visu to, kas nav skaidrs saistībā ar Skultes pagasta atdalīšanu.

Otrs pielikums, kas ir pievienots šim lūgumam, ir vēstule 29. decembrī pagājušajā gadā Ministru kabineta locekļiem attiecībā par neskaidrībām saistībā ar iedzīvotāju ienākuma nodokļa iekasēšanu, jaunā budžeta sagatavošanu, norādot, ka nav pilnīgi nekāda tiesiskā skaidrība par to, kā notiks un notiek administratīvi teritoriālā reforma. Citastarp, ir saņemta arī atbilde no Valsts kancelejas... pareizāk sakot, starpatbilde, kas ir adresēta Limbažu novada pašvaldībai un nosūtīta 2021. gada 8. janvārī, ko parakstījusi Valsts kancelejas Dokumentu pārvaldības departamenta vadītāja, par to, ka šis jautājums tiks risināts.

Tāpat kopš Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pieņemšanas ir pagājis pus gads, savukārt problēmas joprojām ir neskaitāmas gan par šiem Ministru kabineta noteikumiem par to, kā notiek sadalīšana, gan par budžeta jautājumiem, par Eiropas Savienības fondu projektu jautājumiem, par nekustamā īpašuma nodokļa iekasēšanas jautājumiem, par iedzīvotāju ienākuma nodokļa iekasēšanas jautājumiem, kas apliecina, citastarp, sliktas likumdošanas piemēru. Paldies.

S. Osipova.

Paldies, Stuckas kungs šobrīd jautājumu vairāk nav.

A. Laviņš.

Paldies.

Jautājumus uzdos tiesnesis Jānis Neimanis. Lūdzu!

J. Neimanis.

Jā, paldies.

Vispirms jautājums Šķiņķa kungam.

Jūs norādījāt, ka nav skaidrs, kāds ir teritoriālās reformas mērķis un noteikti novadu veidošanas kritēriji.

Vai, izsakot šo apsvērumu, jūs ievērojāt to, ka pirms administratīvi teritoriālās reformas uzsākšanas tika pieņemti virkne dažādu politikas plānošanas un konceptuāli lēmumi? Viens no tiem, kurus jūs jau minējāt, bija Saeimas lēmums, bet tāpat arī Ministru kabineta tāpat akceptētie informatīvie ziņojumi par administratīvi teritoriālo iedalījumu, par modeli, par reformas pabeigšanas rīcību, par reģionālās politikas nostādņēm. Un vai, jūsuprāt, šie dokumenti nesniedz atbildi, vai un kādi ir teritoriālās reformas mērķi un kritēriji?

M. Šķiņķis.

Liels paldies par jautājumu.

Manuprāt, šie dažādie politiskās plānošanas dokumenti savā ziņā arī palīdz tieši uzturēt mūsu argumentu, jo dažādos plānošanas dokumentos ir definēti dažādi šīs

reformas mērķi, par ko ir bijusi debate gan pirms likumprojekta nodošanas Saeimai, gan arī starp Saeimas lasījumiem.

Šajā debatē, ko mēs redzam no lietas faktiem, ir izteikti gan pašvaldību, gan arī dažādu deputātu dažādas kritiskas piezīmes par to, ka būtu jādefinē citādāk novadu veidošanas kritēriji, ka būtu jādefinē citādāk novadu un šīs visas reformas mērķi. Un šī visa debate nenoslēdzās ar likumdevēja skaidru lēmumu, kāds tad galu galā ir šīs novadu reformas mērķis un pēc kādiem kritērijiem vai ar kādu metodi šo mērķi sasniegt. Tas, ka ir domāts par dažādiem mērķiem un dažādām metodēm arī, kā mērķus sasniegt... jā, debate ir bijusi, bet tā ir bijusi tik dažāda un izteiktie viedokļi ir bijuši tik atšķirīgi, ka tagad saprast, kurš tad ir tas gala kaut vai politikas plānošanas dokuments, no kura mēs varētu konkrēti redzēt, kāds ir likuma mērķis un ar kādām metodēm un kritērijiem šo mērķi ir mēģināts sasniegt, mēs nevaram. Un tādēļ arī mēs ļoti gaidīsim Saeimas pozīciju šajā jautājumā. Un tikai tā mēs varam virzīties tālāk, arī juridiski šo lietu tālāk šķetināt, vai tas mērķis... kur ir skaidrs, ka likumdevējam ir plaša rīcības brīvība un vai tas ir atbilstošs Satversmei... un tad tikai mēs varam sākt samērot šā mērķa sasniegšanai izvēlēto metodi ar vietējo iedzīvotāju tiesību aizskārumu. Un saprast, vai samērīgums šeit ir ievērots.

Tie daudzie plānošanas dokumenti arī rada tādu apjukumu un neskaidrību, kāds tad galu galā ir tas likumdevēja galīgais lēmums šajos jautājumos. Tāda ir tā mūsu pozīcija.

J. Neimanis.

Paldies.

Tad ir nākošais jautājums. Viens no argumentiem par procedūras pārkāpumiem bija norāde, ka nav ievērots Saeimas lēmums, ka uzklauššana ir jāveic pirms likumprojekta iesniegšanas Saeimā.

Bet man ir jautājums – par ko konkrēti saturiski attiecīgi jūsu pašvaldība netika uzklaušta? Kas ir tie saturiskie argumenti, kas liek domāt, ka Ikšķiles pašvaldības pievienošana vai apvienošana ar Ogres novadu vai iekļaušana Ogres novadā ir pretēji Ikšķiles novada iedzīvotāju vai Ogres novada iedzīvotāju interesēm? Kas ir tie saturiskie elementi? Vai tur transporta pieejamības apgrūtināšana, skolas, bērnudārzi... nu, atkarībā tātad no šīm te pašvaldībai veicamajām funkcijām.

M. Šķiņķis.

Jā, paldies. Tur secīgi ir vairāki apsvērumi.

Pirmais. Arī 2009. gada nolēmumos Satversmes tiesa teica, ka ir jābūt panāktai vienošanai par reformas mērķi vai vismaz izpratnei par to, uz ko tad kopā pašvaldības iedzīvotāji un tās reformas realizētājs iet. Tātad pirmais trūkums konsultācijās, ja mēs runājam par saturisko ir, ka netika uzklaušts un tā arī netika līdz galam Ikšķiles

pašvaldībai un tās iedzīvotājiem skaidrs, kāds ir gala vai sākotnējais reformas mērķis. Ja runā par lielāku pašvaldību izveidošanu, tā arī neguva izpratni Ikšķīle un tās iedzīvotāji, vai ar to ir domāts izmēra ziņā lielāka, vai ar to ir domātas kaut kādu pakalpojumu vai funkciju ziņā izpildē plašākas pašvaldības spējas. Tas ir pirmais. Tātad nebija vienošanās vai izpratnes, uz ko ir plānots iet ar šo vēlāk pieņemto strīdus likumu.

Tālāk secīgi. Netika sniegtas atbildes un tas ļoti labi redzams no Ikšķīles pašvaldības 2020. gada 14. jūnija vēstules VARAM, kurā pašvaldība nodefinēja šos 25 jautājumus, kas pašvaldībai bija radušies... attiecībā uz to... tās neskaidrības... šie 25 jautājumi, kas ir definēti Ikšķīles pašvaldības vēstulē VARAM, faktiski arī atbild uz jūsu jautājumu, kas bija tās neskaidrības vai jautājumi, kas radās pašvaldībai un tās iedzīvotājiem reformas sākuma stadijā.

J. Neimanis.

Es jūs pārtraukšu... varbūt mazliet konkrētāk.

Man nav skaidrs, kas ir tie saturiskie punkti, kas saka, ka nē, Ikšķīlei bija jābūt patstāvīgai, vai Ikšķīlei bija jāiekļaujas Salaspils novadā vai kādā citā, bet viņa nedrīkstēja tikt iekļauta Ogres novadā. Teiksim... nu, es nezinu... vai tas ir saistīts ar transportu, kā es jau minēju, vai nav pieejamība vai tiks pārtraukta satiksme... netiks nodrošinātas skolas, bērnudārzi, citas pašvaldību funkcijas netiks izpildītas. Kas ir tie saturiskie apsvērumi, kāpēc šai konkrētajai pašvaldībai bija jābūt savādāk organizētai, nekā tā ir tagad organizēta. Nevis, teiksim, tas, ka tevi neuzklausīja, bet kas tad mainītos, ja tevi uzklausītu?

M. Šķiņķis.

Tur jau arī tā lielā problēma ir, ka nav jau skaidrības, ko vēlējās reformas realizētāji sasniegt. Lielākā problēma ir ar neskaidrību. Nebija nekādas skaidrības Ikšķīles pašvaldībai par nevienu jautājumu, ne par lieliem jautājumiem, ko vēlas sasniegt...

J. Neimanis.

Jā, tad es atvainojos... tad ar vienu vārdu sakot... tā kā nebija skaidri tie reformas mērķi un sasniedzamie rezultāti, līdz ar to arī pašvaldība nevarēja skaidri atbildēt, vai mēs esam... kāpēc mēs esam pret, bet mēs esam pret tāpēc, ka mums nav skaidrs, uz ko mēs ejam. Tāda ir tā doma?

M. Šķiņķis.

Nu, tāda ir tā izejas doma. Nākamais... pašvaldība nesaprata, uz ko mēs ejam un kāpēc, bet skatījās, kādas funkcijas tā spēj šobrīd izpildīt un kā izpildīt. Un secināja, ka patstāvīgi spēj izpildīt efektīvi visas autonomās un citas funkcijas pašvaldības un

radās liela baža, vai tās būs arī iespējamās, pašvaldību pievienojot Ogres novadam. Un tāpēc arī radās tie jautājumi, kā tiks nodrošināts, piemēram, transports.

J. Neimanis.

Bet sakiet, vai... ar vienu vārdu sakot... tas, ka pašvaldībai ir jautājumi, vai tas liedz veikt reformu jeb ir konkrēta iebilde... Es tāpat no jūsu atbildes dzirdēju, ka Ikšķiles pašvaldībai nav patīkami iekļauties Ogres novadā, jo tā ir finansiāli spēcīga un līdz ar to tā zaudētu kaut kādu daļu no savas finansiālās nu, teiksim, stiprības vai patstāvības tādā ziņā un nauda būtu jāatdod lielajā katlā, kas ir Ogres novads. Tāda ir tā doma?

M. Šķiņķis.

Nē, nē... tā doma noteikti nav tāda. Mana atbilde arī savijās ar mūsu pozīciju attiecībā uz subsidiaritātes principu. Un tā pozīcija ir tāda, ka... un tas izriet no pašvaldības principa, ka vietējie iedzīvotāji visefektīvāk un vislabāk savā teritorijā var organizēt savu funkciju, pašvaldības funkciju realizāciju. Šobrīd Ikšķiles pašvaldība un tās iedzīvotāji konstatē, ka ļoti efektīvi pašvaldības vietējā kopiena organizē visu pašvaldības funkciju izpildi. Tika norādītas bažas gan jautājumu veidā, gan arī vēlāk formulējot lēmumus, ka vietējie iedzīvotāji nespēs tikpat efektīvi šīs funkcijas realizēt, esot Ogres novada sastāvdaļā. Un mūsu izpratne par subsidiaritātes principu ir tāda, ka nevis pašvaldībai un tās iedzīvotājiem ir jāpierāda, ka reformēt nevar, bet izejas punkts ir no reformas autoru jeb ieceres veicēju sniegts pamatojums un pierādījumi, ka ir nepieciešams tātad subsidiāri ierobežot ikšķiliešu tiesības pašiem organizēt savā administratīvajā teritorijā pašpārvaldi, ka ir nepieciešams šīs tiesības ierobežot un attālināt lēmumu pieņemšanu attiecībā uz Ikšķiles administratīvo teritoriju plašākā zonā. Šajā gadījumā ideja bija, ka tāpat būtu lēmumu pieņemšana no Ikšķiles administratīvās teritorijas jāpaplašina uz visu Ogres novadu un argumentiem vai pamatojumam ir jānāk no šīs idejas autoriem un, raugoties no subsidiaritātes principa skatpunkta, tas ir jāpamato ar to, ka vietējie iedzīvotāji nespēj pienācīgi veiksmīgi pildīt, tāpat pēc iespējas tuvāk pildīt pašvaldības funkcijas.

J. Neimanis,

Okey. Es tāpat sapratu, ka... ģīsiem vārdiem sakot, Ikšķile uzskatīja sevi par pašpietiekamu tādā ziņā, ka spēja ar saviem nodokļu ieņēmumiem finansēt savas vajadzības, autonomo funkciju izpildi un ja tā tāpat ir iekļauta Ogres novadā, tāpat šī te pašpietiekamība tiek apdraudēta, jo finansiāli un organizatoriski kaut kas notiek tālāk no Ikšķiles administratīvā centra. Tā?

M. Šķiņķis.

Tātad mūsu izpratne par subsidiaritātes principu ir tāda, jā... ka pašvaldības iedzīvotāji turpmāk... lēmums netiek pieņemts iespējami tuvākā līmenī un tādēļ ir šī principa ierobežojums, un tie principa ierobežojumi ir jāvērtē, kādu mērķu dēļ tas tiek darīts un...

J. Neimanis.

Bet īsumā... pagaidiet... Bet ko nozīmē, netiek tuvāk pieņemts... Jūs domājat, tā kā ģeogrāfiski tuvāk? Ja pašvaldības iedzīvotāji piedalās pašvaldības vēlēšanās... tad neatkarīgi no tā, kur atrodas pagasta padome vai novada dome, viņi piedalās lēmumu pieņemšanā.

M. Šķiņķis.

Jā, jautājums ir ļoti precīzs, un tas ļoti arī atspoguļo mūsu atšķirīgo pieeju... es domāju ar Saeimu atšķirīgo pieeju par subsidiaritātes principa saturu. Tur uzskats ir, ka, ja nemainās līmenis, saglabājās novads, vienalga, cik teritorijas tur pievieno, subsidiaritātes princips netiek skarts. Mūsu izpratne ir, ka tā nav pareiza pieeja. Var būt gadījumi, kad, piemēram, lielai pašvaldībai pievienojot mazskaitlīgu pašvaldību, tiešām nemainās pēc būtības tas, ka tā lielā pašvaldība un tās iedzīvotāji turpina lemt iespējami tuvu sev nozīmīgus lēmumus, bet gadījumā, ja skaitliski mazāka pašvaldība, kā šajā gadījumā Ikšķīle, tiek pievienota skaitliski lielākai pašvaldībai, Ogresi, un faktiski proporcionāli Ikšķīles iedzīvotāji proporcionāli zaudē vēlēt sev vēlamus pārstāvjus mazās proporcijas dēļ un tādējādi caur ievēlētu, demokrātiski ievēlētu orgānu, pašvaldības domi, organizēt attiecīgajā pašvaldībā – Ikšķīles teritorijā – sev iespējami tuvā līmenī darbu, procesu, funkciju realizāciju, tad faktiski lēmumu pieņemšana tiek attālināta no vietējās kopienas.

Un te es domāju, ir jāskatās no iedzīvotāju skatpunkta nevis ģeogrāfiski, ka tāpēc, ka saliek kopā trīs teritorijas un tāpēc šis princips tiek ierobežots. Ir jāskatās drīzāk pēc iedzīvotāju proporcijas un to, vai Ikšķīles administratīvo teritoriju, pievienojot Ogres novadam, šobrīd Ikšķīles iedzīvotāji proporcijā pret Ogres un citu apvienoto novadu iedzīvotājiem faktiski saglabās iespēju lemt par sev svarīgiem jautājumiem un tā proporcija ir tāda, ka nē. Šobrīd tā realitāte ir tāda, ka Ogres novada iedzīvotāju skaits pārsniedz visu citu pievienojamo novadu iedzīvotāju skaitu un tā realitāte un tās faktiskās sekas šim likumdevēja lēmumam ir tādas, ka lēmums netiks pieņemts pēc iespējas tuvāk.

J. Neimanis.

Nu, labi. Bet tad pēc jūsu loģikas būtu jāatgriežas būtībā pie ļoti sīki sadrumstalota administratīvi teritoriālā iedalījuma, lai katrs tas iedzīvotāju kopums būtu

tuvāk sava lēmuma pieņemšanai. Tātad ka mums tur ir nevis 40 novadi, bet katrs pagasts ir kā mazs novads, jo tad tur tie cilvēki ir tuvāk tiem lēmējiem.

M. Šķiņķis.

Nē, tāda nav mūsu doma. Mēs esam pilnīgi tādā uzskatā, ka reformu drīkst realizēt un pašvaldības drīkst apvienot un arī teorētiski jebkuras divas pašvaldības var apvienot, tikai uz to ir jāraugās kā uz subsidiaritātes principa ierobežojumu. Šī principa ierobežojums var tikt veikts, bet ieslēdzās metodoloģija. Un tātad tas vispirms ir pieļaujams tikai tad, ja ir pamatots iemesls, kādēļ, piemēram, Ikšķile ir jāpievieno Ogres. Un likumdevējam ir jāveic analīze un jānonāk pie secinājuma, kādēļ tas ir nepieciešams. Un tad, izejot caur samērīguma testu, un, ja tiek konstatēts, ka tiešām šāds iemesls pastāv, tad likumdevējs tā drīkst rīkoties. Tas nenozīmē absolūti to aizliegumu veidot lielākus novadus. Vienkārši tas nosaka stingrus priekšnoteikumus, lai to darītu.

A. Laviņš.

Cienījamie lietas dalībnieki! Satversmes tiesa šajā brīdī izsludina pārtraukumu uz stundu. Pulksten 13.30 mēs atgriezīsimies tiesas sēžu zālē un turpināsim lietas izskatīšanu ar tiesneša Jāņa Neimaņa jautājumiem.

Paldies. Pārtraukums līdz 13.30.

(Pārtraukums)

A. Laviņš.

Sēdieties, lūdzu!

Turpinām tiesas sēdi.

Jautājumus uzdod tiesnesis Jānis Neimanis.

J. Neimanis.

Tā. Tālāk nākošais jautājums Šķiņķa kungam ir sekojošs.

Tātad no jūsu atbildēm, kas tika sniegtas pirms pusdienu pārtraukuma, godīgi sakot, man netapa skaidri tie materiāli tiesiskie apsvērumi, kas būtu par pamatu substantīvam apstrīdējumam, kādēļ Ikšķile nevarētu tikt pievienota Ogres novadam, kā tikai tas... ka tātad ir šī te vietējā pārvalde tuvāk iedzīvotājiem un tas, ka pašvaldība ir finansiāli stipra, patstāvīga, pati var atrisināt šos saimnieciskos... pildīt šīs autonomās pašvaldības funkcijas un citas funkcijas... Nu, es nevēlos to tālāk izvērst šeit laika taupīšanas nolūkos... Vienīgais vēlējos vērst uzmanību uz to, ka šis te apsvērumš... tad vēlāk jūs to izvēršat debatēs vai kā citādi...

Bet tagad jautājums par sekojošo. Tātad jūs norādījāt, ka ir pārkāpts Satversmes 15. pants. Satversmes 15. pants noteic, ka Saeimas sēdes tiek noturētas Rīgā. Šajā kontekstā man ir jautājums: kur tiek noturēta šobrīd šī Satversmes tiesas sēde?

M. Šķiņķis.

Šobrīd mana atbilde būtu, ka tiek noturēta interneta vidē.

J. Neimanis.

Bet ne Rīgā?

M. Šķiņķis.

Nē, man nav iemesla uzskatīt, ka Rīgā.

J. Neimanis.

Labi. Paldies. Tātad, jūsuprāt, Satversmes tiesas sēde netiek noturēta Rīgā.

Tālāk jautājums ir sekojošais. Tika pārkāptas opozīcijas tiesības, mazākuma princips un Saeimas apakškomisijas darbībā netika iesaistīta opozīcija.

Līdz ar to jautājums ir sekojošs: kādēļ neviens no Saeimas deputātiem, kuru šīs tiesības jeb kompetence ir ierobežota, jūsuprāt, šādi te no pozīcijas puses, nevērsās ar pieteikumu Satversmes tiesā un neapstrīdēja attiecīgi šo te lēmumu vai ierobežojumu, kā to darīja savukārt Salaspils domes gadījumā deputāti... Nu, ar vienu vārdu sakot, tātad Satversmes tiesa lietā, kur tika izskatīts jautājums par deputātu imunitāti saistībā ar deputāta Jura Juraša izslēgšanu no Saeimas sēdēm, norādīja, ka deputātam ir tiesības vērsties Satversmes tiesā ar pieteikumu savas kompetences aizsardzībai, lai arī likums to tiešā veidā neparedz, bet šāds institūts tātad ir attīstīts Satversmes tiesas nolēmumā.

Kādēļ un vai tam ir šobrīd nozīme, kā tas ir jāņem vērā vai nē gadījumā ar šo jūsu argumentu, kas skar opozīcijas tiesību ierobežojumu piedalīties apakškomisijas sēdē, kur, jūsuprāt, ir pārkāpts proporcionalitātes princips.

M. Šķiņķis.

Kādēļ nevērsās? Es precīzi nezinu. Tādu skaidri juridisku atbildi es nevarēšu sniegt. Tā bija Saeimas deputātu izvēle. Ciktāl man zināms, vismaz viens no iemesliem... vismaz atsevišķiem opozīcijas deputātiem varētu būt arī tas, ka viņi un arī juridiskie padomnieki deva padomu, ka viens pats vai kaut vai pieci opozīcijas deputāti nevar vērsties Satversmes tiesā un šīs Juraša lietas kontekstā neatrada iespēju mazāk, kā divdesmit Saeimas deputātiem vērsties Satversmes tiesā par šo aizskārumu. Un vairāki, ciktāl es zinu, juridiskie padomnieki teica, ka tas nav iespējams. Savukārt divdesmit Saeimas deputāti acīmredzot nevienojās un tāda komanda nesavācās. Līdz ar

to tur varētu būt gan juridiskie, gan arī tādi praktiskie šķēršļi... Satversmes tiesas likumā ietvertie praktiskie šķēršļi, kas liedza deputātiem par šo aspektu vērsties.

Attiecībā uz otru jūsu jautājuma daļu par to, vai tam ir kāda tiesiska nozīme. Manuprāt, ka nē. Satversmes tiesas procesā ir jāpārbauda, vai ir ievērots demokrātijas princips šajā gadījumā un Saeimas mazākuma principa ievērošana ir ļoti būtiska demokrātijas principa sastāvdaļa un normatīvs akts, kas ir pieņemts ierobežojot... prettiesiski ierobežojot mazākuma tiesības, nevar tikt atzīts par Satversmei atbilstošu.

Līdz ar to, manuprāt, tam nav tiesiskas nozīmes, ka paši deputāti nav vērsušies Satversmes tiesā. No debatēm mēs redzam, ka viņi šādu argumentu vai iebildes ir izteikuši debatēs Saeimā, piemēram.

J. Neimanis.

Jā, paldies.

Tālāk jautājums ir sekojošs.

Jūs norādījāt, ka nav notikušas konsultācijas, ka konsultācijām ir jābūt abpusējām, ir jābūt visos posmos, vajagot šīs konsultācijas dokumentēt un jānodrošina atgriezeniskā saite. Vai jūs esat iepazinies ar Igaunijas Augstākās tiesas spriedumu pašvaldību reformu lietā, kas ir līdzīga šai te lietai un kurā ir norādīts, ka Igaunijas Augstākā tiesa atzīst, ka pašvaldību uzklauššana ir jānodrošina saturiski? Tātad nevis procesuāli kādā īpašā veidā.

Man ir jautājums. Vai jūs šo argumentu par to, ka konsultācijām ir jābūt abpusējām, visos posmos dokumentētām, atgriezeniskai saitei... balstāt uz kādu tiesību normu? Un ja jā, tad uz kuru?

M. Šķiņķis.

Paldies par jautājumu.

Uz vairākām tiesību normām. Gan uz Hartas 5. pantu, gan uz 4. panta sesto daļu, gan uz vairākiem tiesību principiem – labas likumdošanas principu un uz starpinstitucionālo lojalitātes principu. Tie ir tie pamata principi, no kuriem mēs izdarām secinājumus un no kuriem mēs ielasām visus šos elementus, kas veido konsultēšanos Satversmes un Hartas izpratnē.

Un attiecībā uz Igaunijas nolēmumu. Jā, es esmu lasījis un arī paskaidrojums es par to sniedzu viedokli un arī par vienu citu aspektu, bet, manuprāt, nav pretruna, jo mēs līdz galam arī nezinām Igaunijas reformas norisi un nianses, bet vismaz tajā daļā, ka pēc būtības konsultācijām saturiski ir jābūt pilnvērtīgām, tas sakrīt arī ar mūsu pozīciju un acīmredzot Igaunijā saturiski tās konsultācijas acīmredzot bija tādas, ka Igaunijas tiesa nosliecās par labu valdības pozīcijai. Šeit mēs tādas situācijas neredzam.

Vēl vienu papildus par Igauniju es gribētu norādīt, ka Igaunijas nolēmums nāca 2016. gadā, savukārt arī attiecībā uz Hartas interpretāciju, piemēram, 2018. gadā, ir

kongress pieņēmis rezolūciju par vadlīnijām attiecībā uz konsultēšanos ar vietējām pašvaldībām, un ir izvērsis tālāk arī šo te Hartas izpratni par konsultēšanos. Tā kā arī ne vien no 2009. gada ir notikušas daudzas izmaiņas izpratnē par Hartu un konsultēšanos, bet patiesībā arī kopš 2016. gada. Un to arī parāda 2020. gada 7. decembra kongress, ar kuru ir apstiprināts, ka Latvijā realizētā reforma neatbilst Hartas prasībām. Un to jau saka ne tikai arī kongress, bet to saka arī vairāki eksperti – Iveta Reinholde... faktiski visi neitrālie eksperti piekrīt mūsu pozīcijai, ka konsultēšanās neatbilst Hartai.

J. Neimanis.

Tā. Un tad ir jautājums nākamais par subsidiaritātes principa pārkāpumu.

Man ir jautājums, kā tas skar Ikšķiles iedzīvotājus, ja turpmāk tātad šos pakalpojumus un funkcijas pildītu administratīvā vienība Ogres novads? Un kā izpaužas tātad šī te... konkrēti, kā jūs norādījāt... zaudētā iespēja efektīvi iesaistīties vietējā pārvaldē? Vai tikai caur vēlēšanām? Kā tas konkrēti izpaužas?

M. Šķiņķis.

Paldies par jautājumu.

Tas savijās ar, kā jūs teicāt... ar iepriekšējiem jūsu jautājumiem... uz kuriem, kā jūs teicāt, man nav izdevies precīzi atbildēt... tāpēc es šeit vienā teikumā iezīmēšu mūsu pozīciju.

Reformu realizē un priekšlikumu dod reformas realizētājs VARAM. VARAM ir jānāk ar konkrētu uzstādījumu, kādēļ ir nepieciešama Ikšķiles pievienošana Ogresi? Kādu mērķu dēļ? Un kā to sasniegs? Un tas sevī ietver arī... piemēram, ņemot vērā Pašvaldības likumu par pašvaldībām 15. pantu, un iet cauri katrai autonomai funkcijai un reformas realizētājam ir jāstāsta, kā tālāk Ogres novadā ir paredzēts realizēt likumā Par pašvaldībām 15. pantā noteiktās autonomās funkcijas. Pa punktiem ejot un izklāstot to vīziju. Un tikai tad ir iespējami kvalitatīvi pretargumenti vai domu apmaiņa, vai tas ir labākais risinājums vai nē.

Tāpēc visu laiku mums ir tā runāšana... neviens īsti nesaprot, par ko ir īsti tā diskusija, jo nav tāds diskusiju priekšmets nodefinēts.

J. Neimanis.

Es atvainojos. Tad tā jūsu pieeja ir tāda, ka, ja ministrija nesaka, kas un kāpēc konkrēti mēs veidojam Ogres novadu, tad mēs arī kā pašvaldība neko nevaram pateikt un neko neteiksim. Un teiksim, ka nav nekādas konsultācijas un sadarbība bijusi, un tādu pozīciju arī visu laiku uzturam, ka vārdu sakot, tātad ministrija neko un mēs tātad nevaram neko pateikt, ka... un līdz ar to ir visādi pārkāpumi procesā. Tā es saprotu?

M. Šķiņķis.

Nē, tā doma ir tāda, ka... un to arī, piemēram, iepriekšējā Satversmes tiesas priekšsēdētāja Ziemeles kundze teica pašvaldību kongresā 2019. gadā, ka subsidiaritātes princips ir tāds, ka, ja zemāks līmenis nespēj pildīt funkcijas, tad ir jāveic reformas. Ja spēj, tad tas princips darbojas otrādi – augstāka vara nedrīkst iejaukties. Mēs, Ikšķiles pašvaldība, redz... ka, piemēram, ņemam likuma Par pašvaldībām 1. funkciju – organizēt iedzīvotāju komunālos pakalpojumus. Pilda Ikšķiles ieskatā perfekti. Mums ir šaubas, vai, Ikšķili pievienojot Ogres novadam, piemēram, 1. funkcija – organizēt iedzīvotāju komunālos pakalpojumus, tiks īstenota atbilstoši... vai vispār varēs šis lielais Ogres novads izveidotais kaut vai 1. funkciju – organizēt komunālos pakalpojumus – īstenot. Nav neviena iemesla domāt pret to, ka spēs, jo neviens jau nesaprot, kā tas notiks. Un, kad jautā VARAM, kā Ogres novadā ir iecerēts realizēt šo funkciju, šo pakalpojumu, atbilde ir, ka reformas gaitā nav analizēts, vai un kā pašvaldības spēs vai spēj šīs funkcijas realizēt.

Līdz ar to no Ikšķiles iedzīvotāju skatpunkta šobrīd ir skaidrs, ka Ikšķile, ievēlot... Ikšķiles iedzīvotāji, ievēlot vietējo domi, ir izveidojusi sistēmu, kurā komunālie pakalpojumi tiek nodrošināti, bet, ļoti iespējams, ka 2021. gada rudenī ūdens Ikšķiles iedzīvotājiem nebūs pieejams un Ikšķiles iedzīvotājs nekādā veidā nespēs šo problēmu faktiski risināt.

Tas ir tāds viens piemērs, kas ilustrē to mūsu izpratni gan par subsidiaritātes principu, gan par pašvaldības darbības būtību...

J. Neimanis.

Jā, es sapratu. Paldies.

Bet kas jums liek domāt, ka pēc šīs reformas pabeigšanas Ogres novads nespēs sniegt komunālos pakalpojumus Ikšķiles iedzīvotājiem. Vai jums ir kādi faktoloģiski pierādījumi tam?

M. Šķiņķis.

Nu, tas piemērs ir tāds pirmais, kas izvēlēts no autonomajām funkcijām... Bet, izejot no otras puses, mums nav nekāda iemesla domāt, ka spēs, jo nav skaidrs, kā tas tiks realizēts.

Bet komunālie pakalpojumi varbūt nav vislabākais piemērs. Bet ir, piemēram, piemēri attiecībā uz citām autonomām funkcijām, piemēram, nodrošināt veselības aprūpes pieejamību. Nav nekādu iemeslu domāt, ka tas tiks nodrošināts lielajā Ogres novadā. Sniegt palīdzību iedzīvotājiem, piemēram, dzīvokļu jautājumu risināšanā. Ogres novadā mums nav informācijas, ka ir izstrādāta precīza un tāda atbilstoša dzīvokļu jautājumu risināšanas politika, kas atbilst Ikšķiles iedzīvotāju vajadzībām.

Nu, par nevienu jautājumu jau nav nekādas skaidrības par to, kā tālāk šīs funkcijas, autonomās funkcijas, kuras ir svarīgas Ikšķiles iedzīvotāju vajadzību nodrošināšanai, tiks realizētas. Un par visām faktiski ir šaubas vai neskaidrības.

J. Neimanis.

Nu, šajā kontekstā... tas gan nav jautājums... bet tāpat, ja jūs iepazīnāties ar Igaunijas Augstākās tiesas spriedumu līdzīgā lietā, tad jūs varat redzēt, ka Igaunijas kolēģi tiesneši ir norādījuši, ka pašvaldībām, apstrīdot pašvaldību reformu, ir jānāk ar konkrētiem pierādījumiem par to, ka konkrētas funkcijas pēc reformas netiks... būs šī pildīšana apdraudēta un teiksim, tādas vispārinātas norādes tiesa nevar pārbaudīt un arī neņem vērā.

Paldies, Šķiņķa kungs.

Bet man tagad ir jautājums Stuckas kungam. Pievērsīšos Skultes pagasta nošķiršanai no Limbažiem. Tātad jūs norādījāt, ka šeit tāpat atdalot un nošķirot Skultes pagastu no Limbažiem, tiks apdraudētas vai samazinātas iespējas pieteikties Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļiem.

Vai jūs varat konkrētāk to norādīt un pamatot?

A. Stucka.

Jā, paldies par uzdoto jautājumu.

To es varu pamatot tādējādi, ka viens no būtiskajiem nosacījumiem attiecībā par to, kā var pretendēt uz Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļiem, ir iedzīvotāju skaits pašvaldībā. Attiecīgi samazinot šo iedzīvotāju skaitu, tiek samazināta iespēja pašvaldībām pretendēt uz attiecīgiem fondu līdzekļiem. Piemēram... varbūt nu tāds primitīvs piemērs, bet, piemēram, baseina izbūve. Lai varētu izbūvēt baseinu, ir jābūt noteiktam iedzīvotāju skaitam. Šeit ir jāsalīdzina divi gadījumi. Ja mēs runājam par Rīgu un Pierīgu, tad tur ar iedzīvotāju skaitu vairāk vai mazāk viss ir kārtībā un ir diezgan lielas iespējas pretendēt uz šiem fondu līdzekļiem. Savukārt, ja skatās uz perifēriju, tad topošo novadu kontekstā katrs viens cilvēks ir nozīmīgs. Viņš ir nozīmīgs ne tikai tāpēc, lai varētu pretendēt uz fondu līdzekļiem, bet viņš ir nozīmīgs arī tāpēc, ka viņš ir nodokļu maksātājs – iedzīvotāju ienākuma nodokļu maksātājs, ienākuma nodokļa maksātājs. Un, ja paskatās arī uz to, kā ģenerē ienākumus šie Skultes novada iedzīvotāji, tad, piemēram, Limbažu pašvaldības gadījumā nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas apjoms no Skultes pagasta ir 25 procenti no kopējiem ienākumiem. Tas nozīmē, ka pašvaldība... lai varētu piedalīties projektos...

J. Neimanis.

Bet kolēģi... Es atvainojos, ka es jūs pārtraucu... Jūs norādījāt, ka samazinās iedzīvotāju skaits ar Skultes pagasta nošķiršanu. Bet es atvainojos, Limbaži jau saņem

šeit Salacgrīvu, Alojās novadu iepriekšējo un tā tālāk. Vai tad tas iedzīvotāju skaits samazinās?

A. Stucka.

Jā, paldies par jautājumu.

Nu protams, ka samazinās. Tāpēc, ka Limbažu gadījumā... Nu, teiksim tā... Perspektīvā jaunā Limbažu novada attīstību pašvaldība plāno, rēķinoties ar to, cik liels finansējums ir katrai vienai pašvaldībai. Ir skaidrs, ka, ja tiek atņemti nost vairāk, kā 2 miljoni, tad kopējais samazinās. Respektīvi, tā pieeja ir skatīties no kopējā finansējuma apmēra. Un, ja kaut kas tiek samazināts, tas nozīmē, ka... Salacgrīva un Aloja cer uz Limbažu novadu kā uz esošo pašvaldību noteiktu finansējuma apmēru. Ja viņiem tas tiek atņemts, tas nozīmē, ka kopējais apjoms samazinās.

J. Neimanis.

Kam tiek atņemts... Es tā īsti nesapratu...

A. Stucka.

Ja salīdzinām tikai nekustamā īpašuma nodokli, tad noapaļojot Salacgrīvas novadu, tad tas ir virs 508 tūkstošiem. Alojās novadā tas ir virs 242 tūkstošiem. Bet vienā pašā Skultes pagastā ir virs 440 tūkstošiem. Tas nozīmē, ka vienkārši pašvaldībai tiek atņemts spēcīgs finansēšanas instruments.

Ja skatās uz iedzīvotāju ienākuma nodokli, tad Skultes pagastā ir virs 1 miljona 255 tūkstošiem. Alojās novadā ir 1 miljons 881 tūkstotis. Salacgrīvas novadā – 3 miljoni 920 tūkstoši. Tas nozīmē, ka, atņemot Skulti, īstenībā tiek atņemta gandrīz tā pati Aloja. Respektīvi, viens pagasts ir salīdzināms ar vesela novada pašvaldību. Un līdz ar to nav iespējams... nu, teiksim, tā, piemēram... ja skatās uz Skultes pagastu esošajā Limbažu novadā, bez pilsētas, tad kopējais finansējums šim pagastam ir 25 procenti no visu pagastu kopsummas.

J. Neimanis.

Jā, es sapratu. Es atvainojos... Bet ja reiz Saeima ir izveidojusi... jūs dzirdat mani, ja?

A. Stucka.

Jā, tagad dzirdu.

J. Neimanis.

Ja reiz Saeima ir nolēmusi politiski izveidot Saulkrastu novadu, tad vai jums nešķiet, ka tāpat šāda te liela Alojās novada pievienošana jeb Skultes pagasta

pievienošana pie Saulkrastu novada stiprinātu šo te konceptuālo ideju veidot patstāvīgu Saulkrastu novadu, kurpretī tas tik būtiski nevājinās arī pašu Limbažu novada turpmāku pastāvēšanu.

Un vēl mazliet kontekstā tieši ar pašvaldības iedzīvotāju turpmāko labsajūtu. Jautājums ir par to, ko zaudē Limbažu novads ar to, ka zūd... vai, teiksim tā, precīzāk sakot... ko zaudē Skultes novada vai pagasta iedzīvotāji ar to, ka viņu administratīvais centrs, pakalpojumu saņemšana, satiksme, veselības aprūpe, kā minēja Šķiņķa kungs, kā piemēru, ar Ikšķili, būs tagad administratīvi sasaistīts ar Saulkrastu novadu un nevis ar Limbažiem? Kas ir tas zaudējums subsidiaritātes principa kontekstā?

A. Stucka.

Jā, paldies par uzdoto jautājumu.

Jāsaka, ka te ir diezgan grūti salīdzināt tāpēc, ka esošais Limbažu novads... viņš ir finanšu izlīdzināšanas sistēmā dotācijas saņēmējs. Savukārt Saulkrastu novads jau šobrīd ir iemaksātājs šajā izlīdzināšanas fondā. Līdz ar to Saulkrasti ir pašpietiekama pašvaldība. Savukārt Limbaži... viņi jau šobrīd ir, tā sakot, maksātājs un viņiem vēl atņem finanses. Tā ir pirmā atšķirība.

Savukārt, ja jūs prasāt tādu vienkāršu piemēru attiecībā par subsidiaritāti, tad es ilustratīvi pateikšu, ka... piemēram, Limbažu novadā skolniekiem tiek nodrošinātas brīvpusdienas līdz 7. klasei. Saulkrastos tas netiek nodrošināts. Kā būs Skultē? Nezinu. Līdz ar to, ja man pajautātu Skultes iedzīvotāji, kā būs turpmāk ar to izglītības funkciju, kā ar šo finansējumu? Es uz to atbildēt nevaru.

J. Neimanis.

Labi. Tad jautājums ir tālāk par likuma „Par pašvaldībām” normas iztulkošanu vai saturu. Jūs minējāt, ka tātad atbilstoši likumam „Par pašvaldībām” ir nepieciešams rīkot publisko apspriešanu gadījumā, ja tiek veikta šāda te darbība kā teritorijas robežas grozīšana. Bet vai jums nešķiet, ka šis likums neskar... vai, teiksim, šī forma neskar to, ko mēs šobrīd skatām, kas saucās Administratīvi teritoriālā reforma visas valsts kontekstā, ka tas, kas ir minēts likumā „Par pašvaldībām”, 61.¹ pantā, ir runāts par to gadījumu, kad ir divas vai vairākas pašvaldības un veic pašas patstāvīgu teritoriju savstarpēji lokālu nelielu grozīšanu balstoties uz iedzīvotāju lēmuma pamata... Kāpēc jūs šo procedūru saistāt ar visu Administratīvi teritoriālo reformu, kas notiek visā valstī centralizēti un vienoti?

A. Stucka.

Paldies par uzdoto jautājumu.

Runājot par šīs šobrīd īstenotās Administratīvi teritoriālās reformas mērķi, mērķis ir pašvaldību apvienošana. Par pašvaldību sadalīšanu nekad nav runāts.

Parādījās... teiksim tā... šo pārejas noteikumu trīs punkti, kas paredz teritorijas sadalīšanu, tikai Saeimā. Vienlaikus visi eksperti pret to iebilda. Tas ir pirmkārt.

Otrkārt. Es jau, atbildot uz Osipovas kundzes jautājumu, teicu, ka tad, kad tika pieņemts 2009. gadā attiecībā par to, ka nav nepieciešamas obligātas publiskas apspriešanas, tad bija speciāls likums, Administratīvi teritoriālās reformas likums, kas skrupulozi aprakstīja procedūras. Tajā skaitā tur bija rakstīts 8. pantā, ka publisko apspriešanu rīko par pašvaldību apvienošanās projektiem. Tātad tāda viena būtiska nianse. Šobrīd, neesot speciālam likumam, bet vispārīgam Saeimas paziņojumam, neesot detalizēti atstrādātām procedūrām, redzot, ka nenotiek pašvaldību apvienošana, bet notiek pašvaldību teritoriju sadalīšana, ir jāskatās uz šo likumu „Par pašvaldībām” 61.¹ panta otrās daļas 1. punktu.

Citastarp, tad, kad virzīja šo 2005. gada likuma grozījumu, tad tas mērķis bija taisni nodrošināt, lai šī teritorija būtu pēc iespējas... respektīvi, administratīvi teritoriālais iedalījums, lai viņš būtu pēc iespējas stabils, respektīvi, lai viņus vēlreiz nešķaidītu. Ja apvieno, tad apvieno, veidojot lielākus, no sadalīšanas pēc iespējas izvairīties. To apliecina arī tas pats VARAM. Viņš stāsta komisijas sēdēs, konsultācijās ar pašvaldībām, ka VARAM ir pret sadalīšanu tāpēc, ka mehānisms nav skaidrs, procedūras nav atstrādātas, viedoklis nav noskaidrots, respektīvi, tas nav atstrādāts. Līdz ar to es uz šo likuma pantu skatos kā uz normu, kas bija jāpiemēro procedūru vakuuma situācijā, jo citu procedūru vienkārši nav.

Pie tam jūs, Satversmes tiesa, iepriekš lēmāt, teritoriju apvienošana.... skaidrs. Netaisām. Ir visaptveroša reforma. Savukārt par robežu grozīšanu norādījāt, ka publiska apspriešana ir jāīsteno. Un šajā gadījumā es runāju par to, ka notiek teritorijas sadalīšana.

A. Laviņš.

Paldies par uzdotajiem jautājumiem un sniegtajām atbildēm.

Turpinām. Jautājumus uzdos tiesnesis Gunārs Kusiņš. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Labdien. Man būtu vairāki jautājumi Ikšķiles pārstāvim.

Vai var mani dzirdēt?...

A. Laviņš.

Es atvainojos, kolēģi, šķiet, ka ir tehniskas nepilnības... Es pieļauju, ka vajadzētu restartēt, jo ļoti vāji dzirdam... ar zināmiem tehniskiem defektiem...

Lai nebūtu nekādu pārtraukumu tiesas sēdē, nedošu vārdu šobrīd citiem kolēģiem, bet pagaidīsim, lai tiesnesis Gunārs Kusiņš ir atpakaļ tiesas sēdē tehniski un tad turpināsim.

G. Kusiņš.

Vai tagad var mani dzirdēt?

A. Laviņš.

Lieliski. Turpiniet ar jautājumiem.

G. Kusiņš.

Jā, es atvainojos, laikam kāda tehniska ķibe.

Tad man būtu jautājumi Ikšķiles pārstāvim Šķiņķa kungam.

Pirmais jautājums bija par jūsu norādīto par likuma pieņemšanu un Saeimas sēdes norises vietu. Un sava pieteikuma 11. lapaspusē jūs norādāt, ka 15. pants prasa, lai sēdē Saeimas deputāti fiziski atrastos vienuviet. Un sava pieteikuma 11. lapaspusē jūs arī norādāt, ka šāda uzskata pamatotību, apstiprinot tiesību doktrīnas atziņas, un citējat Egīla Levita 2016. gadā sniegtu skaidrojumu.

Man būtu jums jautājums: saki, lūdzu, jūsu pieteikums ir sagatavots 2020. gada 21. jūlijā. Kāpēc tajā nav ietverts šī paša autora 2020. gada 18. jūnijā izteiktais viedoklis?

M. Šķiņķis.

Es godātā tiesību speciālista un tagad Valsts prezidenta viedokli neietvēru tādēļ, ka, manuprāt, Jānis Pleps savā viedoklī bija aptvēris arī Levita kunga to viedokļa maiņas pozīciju un lai gan es nekādā ziņā negribu padarīt mazāk juridiski spēcīgu Levita kunga šobrīdējo nostāju, tomēr ir jāņem vērā, ka šobrīd Levita kungs ir Valsts prezidents un pilda ne jurista kā tiesību teorētiķa funkcijas primāri, es teiktu, ka Valsts prezidents primāri pilda politiskas funkcijas, un tādēļ man šķita, ka būtu vēlams attiecībā uz viņa viedokli raudzīties nedaudz kritiski šobrīd un man šķiet, ka tāda juridiska diskusija mums varētu veidoties ar Jāņa Plepa viedokli, kas aptver arī Levita jauno viedokli un Plepa kungs šajā gadījumā varbūt arī nerunā kā politiķis, bet runā tikai kā tiesību zinātnieks, lai gan arī esot statusā vienlaikus padomnieka statusā.

Tie bija tie apsvērumi, kādēļ mēs tā izvēlējāmies darīt.

G. Kusiņš.

Vai no jūsu atbildes tad var saprast, ka, lai kādas personas atziņu atzītu, vai tā ir tiesību doktrīna vai nav, tad ir svarīgi, kādu amatu šī persona ieņem šobrīd?

M. Šķiņķis.

Nē, tāds nav mans uzskats, bet Valsts prezidentam un politiķim izsakot viedokli šajā gadā un šajā arī sarežģītajā periodā, ir jāņem vērā ne vien juridiskie apsvērumi, bet,

iespējams, tādi apsvērumi, kas sliecas pāri Satversmes interpretācijas un juridiskās argumentācijas apsvērumiem.

Līdz ar to ievērojot to, ka Levita kungs šobrīd uzstājas noteikti divās lomās – kā tiesību zinātnieks un eksperts tiesībās un vienlaikus kā Valsts prezidents, – man šķiet, ka mums būtu ļoti grūti nodalīt, kurā brīdī viedoklis ir balstīts juridiskos argumentos un kuros varbūt vairāk politiskos vai tādos sabiedriskos, iedvesmojošos vai tādos apsvērumos, kas ir mērķēti varbūt uz sabiedrības domas maiņu vai varbūt attieksmes maiņu un tādēļ man šķita, ka būtu pareizāk uz Levita kunga viedokli raudzīties kā uz jurista viedokli, ko viņš sniedza 2016. gadā. Savukārt tos argumentus, ko ir izteicis Levita kungs arī 2020. gadā, atspoguļoja, piemēram, Jāņa Plepa viedoklis. Tādēļ man šķita, ka tas būtu tā juridiski korektāk šim jautājumam pieiet.

G. Kusiņš.

Nu, izmantojot iespēju, es pajautāšu jums droši vien tā precīzāk.

Levita kungs savā uzrunā norādīja šādus vārdus, ka „Saeima ir viens no pirmajiem parlamentiem Eiropā un pasaulē, kas ir atradusi iespēju ar digitālo tehnoloģiju palīdzību strādāt attālināti, turpināt savu darbu arī šajos apstākļos. Nav šaubu, ka šis risinājums atbilst Satversmei, kaut gan tur, protams, 1922. gadā netika ierakstīts pants par šo pandēmiju.”

Sakiet, lūdzu, tad jūs uzskatāt, ka tas viedoklis nav pareizs? Neatbilst Satversmes interpretācijai?

M. Šķiņķis.

Jā, mūsu uzskats ir, ka tas viedoklis nav pareizs, neatbilst Satversmes interpretācijai. Un man šķiet, ka arī jūsu citētais teikums savā ziņā to... liek tā domāt, jo arī teikums sākas ar tādu valstisku un tādu valsts reklāmu, ja tā var teikt, pozitīvā ziņā... Es to domāju tikai pozitīvā ziņā, ka Prezidents izmanto iespēju gan pateikt juridiskas lietas, vienlaikus sāk šo uzstādījumu ar tādu valsts tēla celšanas argumentu. Man šķiet, ka tas noteikti nav juridisks arguments un tāpēc es tā īsti nevarēju nodalīt un man šķita, ka būtu korektāk uz šo jautājumu raudzīties tā, kā mēs raudzījāmies pieteikumā. Tie arī bija tie apsvērumi.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

Tad nākamais jautājums bija par jūsu norādīto gan rakstveida pieteikumā, gan arī šodienas uzstāšanās reizē par likumdevēja neizdarību, respektīvi, ka nebija šī izšķiršanās par reformas mērķi un nebija arī novadu izveidošanas kritēriji.

Mans jautājums jums būtu par... ja tā varētu teikt... Saeimas gribas izteiksmes formu. Sakiet, lūdzu, kādā formā, jūsuprāt, no Satversmes viedokļa raugoties, Saeimai

ši sava griba bija jāizsaka attiecībā uz šiem jautājumiem. Vai tā bija jāizsaka likuma formā, pantā, kādā pārejas noteikumā? Saeimas lēmumā? Komisijas lēmumā, akceptējot pirmajā lasījumā likumprojektu, kuram pievienota Ministru kabineta izstrādāta anotācija?

M. Šķiņķis.

Paldies par jautājumu.

Atbilde ir tāda, ka tikai un vienīgi likuma formātā un tas mūsaprāt izriet no būtiskuma doktrīnas. Tātad, ja mēs secinām, ka tie jautājumi, kā reformas mērķis un metode, novada veidošanas kritēriji ir būtiski jautājumi būtiskuma doktrīnas izpratnē, tad nav citu iespēju likumdevējam, kā vien likuma formātā izšķiršanos izdarīt. Un tam ir vairāki iemesli, bet galvenokārt tas iemesls ir saistīts ar to, ko arī opozīcijas deputāti ir izteikuši: ja likumdošanas process, kura rezultātā tiek pieņemts likums, ir vienīgais veids, kā ir iespējams likumdevējam... tātad gan Saeimas vairākumam, gan Saeimas mazākumam likumdošanas procesā novienoties vai nobalsot par šiem būtiskajiem jautājumiem. Anotāciju grozīt nav iespējams. Politiskās plānošanas dokumentus nav iespējams tādā izpratnē mainīt, lai būtu skaidrs notikušais likumdošanas process. Līdz ar ko tiem Saeimas deputātiem vai Saeimas mazākumam jeb, iespējams, pat vairākumam, kurš nepiekrīta novadu veidošanas mērķim un novadu veidošanas kritērijiem, nebija nekāda tiesiska iespēja... šobrīd sanāk, ka nav viņi izdarījuši savu izvēli. Nav izšķīrušies par šo jautājumu un mēs to redzam arī likuma tekstā.

Tā kā tikai likuma veidā.

G. Kusiņš.

Es vēlreiz precizēšu jautājumu. Tātad jūs uzskatāt, ka Saeimai šī griba ir obligāti jāizsaka likuma formā? No kā, jūsaprāt, tas izriet, ka tieši likuma formā?

M. Šķiņķis.

Tas izriet tātad no... visupirms no demokrātijas principa, no būtiskuma doktrīnas secīgi, ka Saeimai ir jāizlemj par būtiskajiem jautājumiem. To, kā Saeima par tiem jautājumiem izlemj, nosaka Satversme. Satversme nosaka, ka likumdošanas procesa rezultāts ir likums. Un, ja mēs no likuma teksta galu galā neredzam, ka būtiskie jautājumi ir izlemti, tad mēs nonākam pie secinājuma, ka tie izlemti, jo mēs viņus neredzam, kā tad likumdevējs galu galā bija izšķīries par šiem būtiskajiem jautājumiem.

G. Kusiņš.

Vai no jūsu teiktā ir jāsaprot, ka Saeima par tiem jautājumiem, kurus jūs uzskatāt, kas pēc būtiskuma teorijas piekrīt Saeimai tikai un vienīgi ar likumu...

piemēram, nu... Saeima atbilstoši Satversmei ievēl arī Valsts prezidentu... Arī tur būtu jālemj ar likumu kā formu?

M. Šķiņķis.

Manuprāt, nē. Jo tā nav Saeimas likumdošanas funkciju izpaušme kā Prezidenta ievēlēšana, bet gadījumā, ja tiek pieņemts likums jeb normatīvs akts, tad tas nošķir šos divus gadījumus. Tā kā novadu reforma ir, kā teica arī Satversmes tiesa 2009. gadā, ir jāpieņem ar likumu, tad nav citu variantu, kā likumā ir jāietver būtiskie jautājumi.

Ja var, ātri, es tikai iestarpināšu... Mēs to savu uzskatu arī balstām tā saucamajā GMI lietā. Un man šķiet, ka tur arī ir atbilde uz šo jautājumu, kas saskan ar mūsu pozīciju, un, tā vienkāršoti, varētu teikt tā, kas ir ļoti, man liekas, salīdzināms... ja tajā gadījumā Saeima ar likumu būtu noteikusi garantēto iztikas minimumu viens pret vienu tādā pašā apmērā, kā to bija noteicis Ministru kabinets, vai tad rezultāts šai lietai būtu tāds, ka tā tad šis noteiktais minimums atbilst Satversmei? Manuprāt, nē. Jo tur bija būtiskas atziņas ietvertas šajā spriedumā, ka, lai nonāktu līdz šim skaitlim, likumdevējam ir jāizlemj par būtiskiem jautājumiem – par mērķi, metodēm un tamlīdzīgi. Un tā mēs arī uz šo novadu reformu arī raugāmies. Tas nav tā vienkārši, ka vienalga, ko likumdevējs vai VARAM, vai kāda cita institūcija izdara līdz tam... un tiklīdz projekts nonāk Saeimā, tā tālāk tas ir tikai politisks process, kur tiek diskutēts par sarakstu pielikumā likumam. Tā tas, mūsaprāt, nav atbilstoši būtiskuma teorijai.

G. Kusiņš.

Labi. Ir skaidra jūsu pozīcija.

Sakiet, lūdzu, tad vai, jūsuprāt, no būtiskuma teorijas izriet, ka šim gribas izteikumam ir jābūt apkopotam kādā vienā likumā vai tas var būt vairākos likumos, vai kā?

M. Šķiņķis.

Manuprāt, tas varētu būt arī vairākos likumos. Tā, manuprāt, varētu būt likumdevēja rīcības brīvība.

G. Kusiņš.

Un tad man ir jautājums.

Kāpēc jūs par Saeimas gribas izteikumu neuzskatāt to dokumentu, uz kuru jūs pats atsaucāties, ka bija Saeima noteikusi vadlīnijas, kā jāizstrādā likumprojekts. Tur bija norādīts, ka 2019. gada 21. martā Saeima pieņēma lēmumu. Par to ir nobalsojuši „par” – 88 deputāti, „pret” – 0, „atturas” – 0. Tātad neviens nav vēlējis balsot „pret”, tātad vienbalsīgs Saeimas gribas izteikums.

Sakiet, lūdzu, kā jūs vērtējat to, ka tur ir norādīts: „nolēmumi turpināt 1998. gadā iesāktu teritoriālo reformu, līdz 2021. gadam izveidot ekonomiski attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas ar vietējām pašvaldībām, kas spēj nodrošināt tām likumos noteikto autonomo funkciju izpildi salīdzināmā kvalitātē un pieejamībā, sniedz iedzīvotājiem kvalitatīvus pakalpojumus par samērīgām izmaksām.”

Sakiet, lūdzu, vai šo nevar uzskatīt... vai var uzskatīt vai nevar uzskatīt... kāds ir jūsu viedoklis... par kādu no šiem kritērijiem, ko Saeima jau būtu noteikusi? Paldies.

M. Šķiņķis.

Teorētiski, ja šis lēmums būtu pieņemts normatīvā akta formā, tad beigu beigās... tas ir normatīvs akts, bet, ja tas tiktu pieņemts kā likums, tad beigu beigās mēs, iespējams, varētu diskutēt, ka tajā ir ietverts reformas mērķis. Bet Saeima jau nepieņēma to kā likumu. Tā rezultātā šeit šis dokuments neatspoguļo likumdevēja gribu tajā izpratnē, ka tas nav likums. Un, kā jau es teicu, tātad tikai likumdošanas procesa galarezultāts – likums – atspoguļo likumdevēja gribu būtiskuma teorijas izpratnē. Tāda ir mūsu pozīcija.

G. Kusiņš.

Paldies. Un pēdējais jautājums man šobrīd būtu.

Sakiet, lūdzu, vai šo pašvaldības uzklaušīšanas pienākumu var sastrukturēt tā, ka tas būtu jāveic kaut kādā brīdī no-līdz, jo jūs pieminējāt savā mutvārdu runā, ka tas beigu posms ir tas brīdis, kad likumprojekts tiek izsludināts valsts sekretāru sanāksmē. Vai jūs varat precizēt šo savu pozīciju? Paldies.

M. Šķiņķis.

Jā, tā mūsu pozīcija ir... droši vien var dažādi tās stadijas dalīt, bet pavisam noteikti, ka konsultēšanai ir jābūt pirmajā stadijā, kas ir brīdis, kad likumprojekts vēl nav tapis. Tas nenozīmē, ka nav jābūt nākamajās stadijās, bet pavisam noteikti ir jābūt arī pirmajā stadijā. Un mūsu pozīcija tāpēc ir tāda... pat ja tā būtu notikusi pirmajā pozīcijā, iespējams, ka tas nepadarītu reformu par atbilstošu Satversmei, bet tas, ka nav notikusi pirmajā stadijā, tas gan padara. Tā ir tā mūsu pozīcija attiecībā uz stadijām.

Pavisam noteikti. Mēs kategoriski nepiekrītam un nepareiza būtu pieeja, ka pietiek ar jebkurā likumdošanas stadijā veiktu konsultāciju, lai uzskatītu, ka konsultācija ir notikusi. Tam ir jānotiek visās stadijās, neatkarīgi, kā viņas nosauc, bet pēc būtības pavisam noteikti arī pirmajā stadijā, kad vēl nav tapis likumprojekts. Kad ir vēl tikai jāpanāk vienošanās, piemēram, par reformas mērķiem un tiem pirmajiem uzstādījumiem. Un tā bija stadija starp 2019. gada 21. martu un likumprojekta tapšanu, ko mēs redzam, ka ir valsts sekretāru sanāksmē izsludinātais brīdis.

G. Kusiņš.

Es atvainojos, vēl viens sīks papildu jautājums no jūsu atbildes.

Sakiet, lūdzu, bet no lietderības viedokļa... vai tad var būt konsultācijas, ja nav skaidrs, kāds ir tas administratīvais iedalījums, kas no valdības puses tiek iecerēts? Vai nav racionālāk tomēr, ka kaut kāds dokuments, šinī gadījumā likumprojekta formā, tiek sagatavots un tad attiecībā par to tiek sāktas diskusijas? Jo teritoriālo reformu jau nevar veikt tā... teiksim, tikai kādā vienā sektorā, tikai Kurzemē vai tikai Vidzemē, vai tikai Latgalē. Ja tiek izveidota teritoriālā reforma, kas aptver visu Latvijas teritoriju, vai tomēr nav lietšķāk, ka tiek izveidots visu teritoriju aptverošs modelis un tad uzsāk konsultācijas? Jeb jūs uzskatāt, ka tas jau ir pabeigšanas posms un tad vairs nav jēgas konsultācijām...

M. Šķiņķis.

Tā mūsu izpratne lielā mērā arī balstās 2009. gada Satversmes tiesas nolēmumos, kuros bija pateikts, ka ir jāpanāk... vismaz sākotnēji ir jāpanāk vienošanās vai izpratne par reformas mērķiem. Teorētiski jau var droši vien izstrādāt likumprojektu un uz pirmo konsultāciju atnākt jau ar gatavu likumprojektu un teikt, ka tas arī atspoguļo reformas mērķi. Un, ja būtu bijis patiešām tā, ka tās konsultācijas būtu notikušas pēc likumprojekta izstrādes arī faktiski, tad mēs varētu tā kā analizēt to saturu. Bet, kā mēs redzam no Saeimas 2019. gada 21. marta lēmuma, ideja bija, ka konsultācijām... un tas atbilst arī mūsu izpratnei, ka tā tad ir jānotiek līdz likumprojekta izstrādei, jo gan mēs tā uzskatām, gan arī acīmredzot Saeimas vairākums uzskatīja, ka nav iespējams izstrādāt likumprojektu, pirms nav panākta sapratne vai vienošanās, uz ko tiek iets. Un ja mēs lasām šobrīd VARAM pozīciju un Ministru kabineta pozīciju, tad viņi jau nesaka, ka konsultācijas notika pēc likumprojekta izstrādes, bet gan saka, ka konsultācijas, atbilstoši Saeimas lēmumam, notika laika periodā starp 2019. gada 21. martu un 2019. gada augusta beigām, septembri. Tātad viņi saskata, ka tur ir tas konsultācijas notikums noticis. Tā es varētu atbildēt.

A. Laviņš.

Paldies.

Jautājumus uzdos tiesnesis Artūrs Kučs. Lūdzu!

A. Kučs.

Vai mani var dzirdēt?

A. Laviņš.

Jā.

A. Kučs.

Paldies. Daudzi jautājumi jau bija uzdoti. Es sāksu droši vien ar Ikšķili, un jautājums ir Šķiņķa kungam.

Tātad šajā reformā ir norādīti vairāki kritēriji, kuriem pašvaldībai ir jāatbilst. Vai, jūsuprāt, Ikšķile atbilst visiem šiem kritērijiem?

M. Šķiņķis.

Ja jūs domājat kritērijus, kas norādīti anotācijā, tad pēc būtības, mūsuprāt, izpilda visus kritērijus, jā.

A. Kučs.

Paldies.

Otrs. Tātad jūs norādījāt, ka bija problēmas ar šo normu pieņemšanu e-Saeimas platformā, kas neļāva pilnvērtīgi izteikties. Varbūt jūs varat ieskicēt, kur tad tieši bija tās problēmas, kas neļāva pilnvērtīgi izdebatēt šo jautājumu?

M. Šķiņķis.

Pirmkārt, tehniskas dabas problēmas. Kā jau es arī norādīju un mēs arī Ikšķiles pieteikumā esam norādījuši, ka arī brīžos, kad diskutēja debatēs par Ikšķiles gadījumu tieši, arī stenogrammās atklājas vietas, kur tā arī ir rakstīts, ka „nav sadzirdams” vai „nav saprotams”. Tātad viens ir tādas tehniskas problēmas, kas bija būtiskos brīžos, kad nebija dzirdams, ko saka kāds no Saeimas deputātiem. Diskusija par Varakļānu novadu tam ir visuzskatāmākais piemērs. Un Satversmes tiesai ir visi audio un par to var arī pārliecināties. Tā ir tehniskā puse.

Attiecībā uz saturisko pusi. Lielākā problēma, par ko ir izteikušies arī opozīcijas deputāti, un mēs esam iekļāvuši arī atsauces, ir Saeimas debates neesamība atbilstoši tādai parlamentārajai tradīcijai un debašu būtībai. Un arī opozīcijas deputāts Viktors Valainis par to izteicies, ka viņam nav iespēju kā opozīcijas deputātam pārliecināt savus kolēģus, jo viņš neredz kolēģus, viņš neredz viņu izteiksmes brīžus, viņš neredz, vai vispār kāds klausās, visas šīs lietas... un kāds par to smaidīja un varēja teikt, nu kas tad tur ir... bet es domāju, ka mēs arī redzam tiesas procesā, ka arī tiesas process e-vidē ir būtiski citādāks nekā tas ir klātienē un daudzi arī tiesas procesā svarīgi esoši elementi pazūd. Un, protams, ir situācijas, kad tas ir neizbēgami jādara un tas ir atbalstāms, bet tik būtiskā procesā kā likumdošanas procesā, nav nebūtisku nianšu.

Un tas otrais lielais ir, kā es jau iezīmēju... tātad Saeimas debašu nepilnvērtīga norise.

Un trešais, kam arī nav maza nozīme, ir parlamentārā tradīcija un tādā plašākā nozīmē debate, ar ko mēs sasaistām arī par atrašanos citā vietā, kā absolūtu izņēmumu, ka Saeimas darbs un Saeimas deputātu darbs un lēmumu pieņemšanas darbs nenotiek

vien Saeimas plenārsēdē, bet arī apspriedēs, frakciju apspriedēs savstarpējās, deputātu savstarpējās apspriedēs. Un arī tas, strādājot katram no citas Latvijas vietas un varbūt ne tikai no Latvijas vietas, tādā kvalitātē nav iespējams.

Un tie ir tie iemesli, kādēļ pilnvērtīgs darbs e-Saeimas vidē nav iespējams un tādēļ mēs uzskatām, ka Satversmes 15. pantu varētu grozīt un iespējams, ka tas patiešām bija jādara un ir jādara, un darbu e-Saeimas vidē kā izņēmumu gadījumos, iespējams, ka tiešām ir nepieciešams mūsdienu situācijā paredzēt, bet to nevar atstāt kā tādu patvaļīgu Saeimas Prezidija izvēli, to neparedzot Satversmē un secīgi Saeimas Kārtības rullī.

A. Kučs.

Paldies.

Vēl viens jautājums par daudz jau diskutēto jautājumu par iedzīvotāju uzklauššanu. Kā, jūsuprāt... no jūsu viedokļa skatoties... es domāju, ka jūs piekritīsiet, ka neviena pašvaldība vai vismaz gandrīz neviena pašvaldība nepiekritīs tam, ka viņu pievieno kādam citam. Bet kā, jūsuprāt, vajadzēja tad šai iedzīvotāju uzklauššanai dotajā gadījumā izpausties... Mēs zinām, ka arī Pūces kungs bija Ikšķilē... un kas ir tieši tas, kur jūs saredzat šos trūkumus?

M. Šķiņķis.

Jā, liels paldies. Manuprāt, tiesnesis Neimaņa kungs ļoti, ļoti precīzi... un tam tātad arī atbilst mūsu uzskats par konsultēšanās būtību... savu viedokli pauda atsevišķās domās Ikšķīles aptaujas lietā. Analizēts tur bija likuma „Par pašvaldībām” 61.¹ pants un publiskā apspriešana, bet pēc būtības konsultācijām ir jānotiek jēgpilni, tā, kā arī godātais tiesnesis Neimaņa kungs izklāstīja arī savās atsevišķajās domās. Un tur, manuprāt, arī bija tā esence ietverta, ka nav jēga konsultācijām, ja tiek pajautāts, vai jūs piekrītat Ikšķīles pievienošanai Ogresi, ikšķīlieši saka, ka nē un ar to arī viss beidzas un likumdevējs uzskata, ka tādējādi ir izpildīta konsultēšanās. Konsultēšanās jēga būtu izpildīta tad, ja pēc būtības tiktu vispirms likts priekšā no VARAM, kādēļ ir konstatēts, ka labākais šobrīd reformas risinājums ir Ikšķīles pievienošana Ogres novadam un izskaidrots, kādu mērķu dēļ tas tiek darīts, kāpēc, kā tālāk pildīs funkcijas un tā tālāk... Un tad vietējie iedzīvotāji, kas vislabāk zina vietējo situāciju, var kritiski paraudzīties uz VARAM izklāstu un jēgpilni dot atgriezenisko saiti sakot, ka te jūs esat... kā tas, piemēram, realitātē arī ir bijis... te jūs sniedzat nepatiesus faktus, te gluži tā nav, kā jūs rakstāt, ka, piemēram, Ikšķīlei ir sadarbība ar Ogres novadu. Tā nav patiesība, Ikšķīlei jau no 2017. gada ir sadarbība tikai ar Pierīgas pašvaldībām un tur jūs, piemēram, kļūdiņāties, palabojiet to. Vai, piemēram, to funkciju, mūsuprāt, Ikšķīlei nav pareizi darīt kopā ar Ogres novadu, jo tāpēc un tāpēc...

Un tā ir jēgpilna konsultācija, kurā tiešām... kurai tiešām ir vērts, kurai ir nepieciešams notikt un kura dod kaut kādu atgriezenisku saiti un vērtību konsultācijai. Bet ja VARAM pozīcija arī šobrīd ir tāda, ka funkcijas nav analizētas un neanalizēs, mērķi līdz galam nav skaidri, un vienkārši pajautā, vai Ikšķiles iedzīvotāji piekrīt pievienošanai Ogresi, tad, pirmkārt, ir skaidrs, kāda būs atbilde – nepiekrīt – un jēgas no tādas konsultācijas arī ir minimālas. Un to mērķi tas nekādā ziņā nesasniedz.

Tāpēc mēs attiecībā uz konsultēšanos mēs varam uz to jautājumu gan no labas likumdošanas, gan no citiem skatpunktiem paskatīties, bet man tiešām Neimaņa kunga atsevišķās domas likās tāda ļoti esence... konsultēšanās procesam ļoti precīzi analizēta un mēs tam pievienojamies.

A. Kučs.

Paldies.

Stuckas kungam jautājums būs par Limbažiem. Nedaudz ģeogrāfiski paskatoties, nu Skulte ir daudz tuvāk Saulkrastiem, ja mēs paskatāmies ģeogrāfiski un es saprotu, ka tur gan ir transporta sakari no Saulkrastiem uz Skulti, gan arī izglītības iestādes liela daļa Skultes bērnu apmeklē. Un tad jūs teicāt, ka būs kaut kādi pakalpojumi, ko Saulkrasti nevarēs sniegt, bet ko Limbaži var darīt...

Bet tā tīri ģeogrāfiski paskatoties un tā Saeimas rīcība... es neoponēju šobrīd ne ar ekonomiskiem, ne ar juridiskiem, bet tā tīri loģiski, teiksim, no tāda ģeogrāfijas viedokļa.

Bet kas tad ir tie pakalpojumi, kurus, tad jūsuprāt, Saulkrasti nevarēs sniegt un kāpēc jums liekas, ka būtu daudz loģiskāka Skultes atrašanās Limbažu pašvaldībā?

A. Stucka.

Paldies par uzdoto jautājumu.

Jā, man jums jāpiekrīt. Ja skatās tīri no tā, kā tas izskatās Latvijas kartē, tad tiešām Skultes tuvumu Saulkrastiem nevar nepamanīt. Bet, ja paskatās uz argumentāciju, kāpēc Skultei būtu jābūt pie Saulkrastiem, šis jautājums netiek uzdots pirmo reizi.

Ja paskatās lietas materiālos attiecībā par to, ko ir paskaidrojusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, tad viņa ir norādījusi uz diviem izpētes dokumentiem... respektīvi, drīzāk uz dokumentiem, kuru mērķis bija pētīt, kā Saulkrastu novadā izskatīsies šis Skultes pagasts. Un šie pētījumi nepierādīja šo sasaisti, respektīvi, tika akceptēts tas, ka Limbažu novada virziens ir pievilcīgāks. Turklāt es arī savā faktu un juridisko apstākļu izklāstā es norādīju, ka tā Limbažu novada veidošana, viņa tomēr ir 2008. gada reformas rezultāts. Un tur paši šie vietējie Skultes pagasta padomes iedzīvotāji... viņi paši norādīja šos būtiskos viņuprāt argumentus, kas parādījās gan sākotnējā mērķi, kāpēc viņi vēlējās pievienoties tieši

Limbažiem, tas ir, pirmkārt. Un otrkārt, īstenībā arī argumenti, kas bija apvienošanās projektā, tas nozīmē, ka saskatīja to iespējamo perspektīvu. Citastarp, ja paskatās uz to pašu Administratīvi teritoriālās reformas likumu un to, kas ir jāietver apvienošanās projektā, tad tur ir viena nopietna sadaļa attiecībā par to, kā funkcijas tiks īstenotas esošajā novadā. Un, ja to vērtēja tobrīd Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija, atzīstot šo funkciju sadarbību par optimālu, kā arī pēc tam diskutēja par to Saeimas komisiju sēdēs un Saeimas plenārsēdēs, akceptējot pēc būtības šo 2008. gada Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma panta redakciju, tas nozīmē, ka jēga un loģika tam visam bija.

Savukārt šīs reformas ietvarā... 2018., 2019. gads... šādus pētījumus mēs neredzējām. Vienīgie argumenti bija Saeimas deputāta Jāņa Dombavas argumenti komisijā, kurš skaidroja kaut ko par apliem ap Rīgu, sabiedriskā transporta... es meklēju, bet diemžēl neatradu. Līdz ar to man nav pierādījumu tam, ka Saulkrasti un Skulte būs veiksmīga forma un modelis.

Paldies.

A. Kučs.

Paldies. Vēl viens jautājums jums.

Atbildot, man liekas, uz kolēģes jautājumiem jūs teicāt, ka... nu, ņemot vērā arī jūsu ilgstošo darbību pašvaldību jomā... tā tad jūs teicāt, ka šī reforma bija loģiska, jo novērš pirmās reformas kļūdas, bet... jūs norādījāt uz tām kļūdām, kas varbūt ir, bet es gribētu... varbūt jūs varētu pateikt drusciņ vairāk par to, kāpēc jūs saskatāt, ka viņa bija loģiska un kas bija tās kļūdas, kuras, jūsuprāt, šī reforma novērš?

A. Stucka.

Jā, paldies par uzdoto jautājumu.

Jāsaka, ka tas drīzāk ir tāds pašvaldību tiesību teorijas jautājums un tie ir tīrie novērojumi, ko pašvaldību reformas īstenotāji ir secinājuši Eiropas Savienības ietvaros īstenoto reformu kontekstā.

Šī reforma... viņa netiek teorijā atzīta kā pirmā reforma vai otrā reforma. Ir pieņemts runāt par tā saucamajiem administratīvi teritoriālās reformas viļņiem. Pirmais vilnis un otrais vilnis. Un vēl tiek runāts arī par trešo vilni.

Pirmais vilnis tika īstenots Eiropā pagājušā gadsimta 60.–70. gados, kad teritoriāli mazu pašvaldību skaits tika apvienots, veidojot lielākas. Pēc tam, balstoties uz pētījumiem, tika pieņemts lēmums novērst šīs kļūdas.

Pēc šādas pašas pieejas tika īstenota arī šī 2019.–2020. gada reforma un tāpēc, ka šis 2013. gada pētījums... viņš bija loģisks tāpēc, ka bija noslēdzies četru gadu cikls, kad bija darbojušās 2008. gadā izveidotās pašvaldības, bija pirmie secinājumi, kas nedarbojas un bija iespēja viņas novērst. Diemžēl 2013. gadā pietrūka politiskās gribas,

lai šo reformas otro vilni pavirzītu uz priekšu, bet tie konstatētie trūkumi joprojām palika. Un tie parādījās arī, pieņemsim, manis pieminētajā 2017. gada Ministru kabineta ziņojumā, kur parādījās priekšlikums par tā saucamajām sadarbības teritorijām. Tas bija kā alternatīva veidot lielākas novadu teritorijas. Un citastarp šajā 2017. gada ziņojumā tur bija atsauces arī uz 2013. gada reformas trūkumiem ziņojumā. Divi trūkumi... Piemēram, būtiskākais trūkums, kas bija norādīts, ka bija izveidotas teritorijas, kuras nav teritoriāli vienotas un šinī gadījumā šis Raunas pašvaldības piemērs un otrs ir manis jau pieminētais Ķekavas-Olaines piemērs... un otrais trūkums bija attiecībā par iedzīvotāju skaitu. Un tas papildina arī manu argumentu un īstenībā arī, manuprāt, loģisku piedāvājumu no reformas īstenotāju puses vismaz sākotnējā procesā, respektīvi, ja pašvaldība ir iedzīvotāju skaita ziņā liela, tad pašvaldībai ir diezgan lielas iespējas būt arī veiksmīgai. Bet tas ir skatoties uz perifēriju. Jo, ja skatās uz Rīgu un Pierīgu, tad tur situācija atšķiras. Līdz ar to, veicot objektīvus pētījumus, šī reforma otrajā vilnī bija loģiska. Jautājums ir, protams, par kvalitatīviem reformas pētījumiem. Ja pēdējais pētījums ir bijis 2013. gadā, un kopš 2013. gada līdz 2018. gadam praktiski pētījumu nav, tad saīsinātos termiņos īstenot veiksmīgu reformu ir praktiski maz iespējams. Un to pierāda arī... īstenībā es par to nerunāju šodien, bet ja saturiski kvalitatīvi vērtē Ministru kabineta sagatavotos ziņojumus, kas paredz šīs reformas īstenošanu, tad viņi ir saturiski vērtējami kritiski. Kaut vai vienā aspektā – skatoties, kādas atsauces lieto un kādi ir pētījumi ir izmantoti šajās reformās.

Paldies.

A. Kučs.

Tad vēl viens... tā kā, ņemot vērā jūsu teorētisko bāzi, man viens tāds... Jūs jau ieskicējāt: jo lielāka pašvaldība, jo viņai ir lielākas iespējas. Un tad man tas jautājums būtu, domājot par tiem viļņiem uz nākotni, varbūt par tādiem ļoti teorētiskiem viļņiem... Ja Saeima izveidotu piecas pašvaldības Latvijā: Vidzeme, Latgale, Kurzeme, Zemgale un Rīga. Nu, no tāda lieluma viedokļa droši vien tad es teiktu... kā jūs skatītos uz to, tad teiktu, ka tās noteikti būtu daudz lielākas, nekā tās ir tagad. Un vai jūs redzētu gan teorētiski, gan praktiski, ka tas būtu tas virziens, kāds būtu ejams? Un vai juridiski būtu kādi šķēršļi un vai Saeima to nevarētu darīt?

A. Stucka.

Paldies par uzdoto jautājumu.

Šeit jūs manā vietā pateicāt, kas ir trešais vilnis. Trešais vilnis ir teritoriāli lielu pašvaldību, tā saucamo reģionu, izveidošana. Tāpēc, ka ir funkcijas, kuras ir sarežģīti īstenot pat... nu, kā lai pasaka... piedāvāto rajonu, novadu pašvaldību līmenī. Tās ir augstskolas, tās ir sabiedriskā transporta organizācija un, tāpēc Eiropā pēc šī otrā viļņa īstenošanas skatījās uz trešo vilni un, respektīvi, kā izvērtējot funkcijas, ar kurām netiek

galā šīs teritoriāli lielās pašvaldības, kuras pēc savām funkciju īpatnībām ir ļoti specifiskas un īstenojamas lielās teritorijās, kā viņas, tā sakot, pārtaps trešā viļņa reformā un teritoriāli lielu pašvaldību izveidē.

Citastarp arī Pašvaldību savienība, arī Keiša kungs, lietas materiālos viņš norāda tieši šo virzienu kā nākamo un perspektīvo, uz ko vajadzētu iet un ko vajadzētu īstenot.

Paldies.

A. Kučs.

Paldies jums.

A. Laviņš.

Paldies.

Man būs divi jautājumi Ikšķiles novada pašvaldības pārstāvim.

Sniedzot atbildes, jūs minējāt, ka likumprojekta izskatīšana Saeimā attālināti e-vidē, jūsuprāt, nav bijusi pilnvērtīga.

Lai, iespējams, novērstu kaut kādas šaubas par Satversmes tiesas pieņemtā nolēmuma leģitimitāti uz šāda pamata, es labprāt gribētu zināt jūsu viedokli. Vai šīs lietas izskatīšana Satversmes tiesā attālināti e-vidē, jūsuprāt, notiek pilnvērtīgi? Jūs varat savas procesuālās tiesības īstenot pilnā apjomā?

M. Šķiņķis.

Paldies par jautājumu.

Tiesas procesu nenosaka Satversmes 15. pants, bet Satversmes 92. pants. Un es tiešām vismaz šodien noteikti neesmu izjutis nekādus tādus tiesību aizskārumus, kas padarītu šo procesu par neatbilstošu Satversmes 92. pantam. Tā kā šāds process atbilst Satversmei un Satversmes 92. pantam.

Bet tā būtiskākā atšķirība... vai kāpēc mēs nevaram teikt, ka tāpēc, ka tiesas process notiek attālināti, arī Saeima var strādāt attālināti, ir tas, ka Saeimas darbu regulē Satversmes 15. pants, tas ir pirmkārt. Un otrkārt, kāpēc Satversmes 15. pants ir tāds, kāds tas ir... tāpēc, ka mums ir Satversmes 1. pants, mums ir pamatnorma, kas nosaka pamatu, kā strādā parlamentāra republika un tur milzīga nozīme ir parlamenta darba tradīcijām, parlamentārajiem principiem, debatei un citiem, ko mēs esam analizējuši gan šodien, gan pieteikumā tiesai, un tādēļ likumdošanas process, kāds tas ir e-Saeimā, neatbilst Satversmei un tieši Satversmes 15. un visdrīzāk arī 1. pantam. Savukārt tiesas process atbilst, jo tiesas process neregulē, šie ir principi, kas regulē parlamenta darbu.

A. Laviņš.

Paldies.

Un otrs jautājums saistīts ar Stuckas kunga sniegtajiem apsvērumiem tādā nozīmē, ka, pievienojot Skultes pagastu Saulkrastu novadam, mazinās iedzīvotāju skaits Limbažu novadā un kas var būt par pamatu tādām secinājumiem, ka Limbažu novads nespēs piesaistīt Eiropas Savienības fondus tā, kā to būtu varējis izdarīt situācijā, kad šis novads būtu lielāks.

Ikšķiles gadījumā šis novads tiek pievienots Ogres novadam, tātad izveidojas krietni vien lielāks novads ar daudzskaitlīgāku iedzīvotāju skaitu. Līdz ar to Ogres novadam nākotnē varētu būt daudz lielākas perspektīvas piesaistīt dažādus Eiropas Savienības fondu līdzekļus, kas varētu tikt ieguldīti tostarp infrastruktūras uzlabošanā, un līdz ar to pašvaldības iedzīvotāji varētu iegūt dažādu saņemto pakalpojumu kvalitātes ziņā.

Kādi būtu jūsu apsvērumi par šo aspektu?

M. Šķiņķis.

Paldies par jautājumu.

Tas atkal atgriež diskusiju pie subsidiaritātes principa un pie mūsu tā centrālā argumenta par šo principu.

Sekojošā šādai loģikai un to es arī teicu paskaidrojumu daļā, varētu izveidot, kā Kuča kungs teica, četrus novadus vai piecus, vai vispār vienu novadu un sekojošā šādai loģikai tad visefektīvākā iespējamība būtu strādāt. Bet tā tas nav un tāpēc arī ir subsidiaritātes princips, kas atklāj... Un kāpēc tāds princips pastāv? Jo ir saprasts, ka vietējie iedzīvotāji... ir jautājumi, kurus vislabāk spēj risināt vietējie iedzīvotāji, jo vismazākajā iespējamajā teritorijā var risināt ļoti specifiskus un vislabāk risināt ļoti specifiskus jautājumus. Saprotams, ka tas ir jāsamēro ar to, vai tik mazā... vienā ļoti mazā kādā konkrētā pašvaldībā var veiksmīgi realizēt kādas citas funkcijas, kādas citas, autonomās funkcijas. Un tāpēc jau arī subsidiaritātes princips nosaka šo rīcības brīvību gan likumdevējam, gan pašvaldībai. Kā tad izlemēt, vai mēs saglabājam mazu pašvaldību vai veidojam lielākas? Robežas nosaka subsidiaritātes princips. Un tātad mums ir jāskatās, vai konkrēti šobrīd Ikšķiles un Ogres, Ķeguma un Lielvārdes novadi atsevišķi nespēj efektīvi risināt kaut kādus jautājumus. Ja nespēj, tātad subsidiaritātes princips prasa likumdevējam iejaukties un, iespējams, palielināt novadus. Bet tas nevar būt patvaļīgs lēmums un tas nevar būt tāds mehānisks lēmums, ka teorētiski lielākā novadā vajadzētu varēt darīt kaut ko labāk, un tāpēc mehāniski savienojam visus Latvijas novadus tā, ka Latvijā ir palikuši mazāk novadu. Subsidiaritātes princips prasa nevis teritoriāli skatīties uz teritoriju, bet pēc būtības raudzīties, vai tiešām ir tāda situācija, ka tik maza kāda konkrēta pašvaldība un tik mazs iedzīvotāju kopums prasa izmaiņas. Bet ja tā konkrētā pašvaldība, šis iedzīvotāju loks spēj izpildīt efektīvi visas funkcijas un uzdevumus, un viss ir kārtībā arī no likumdevēja skatpunkta, tad subsidiaritātes princips aizliedz un neļauj šo pieeju mainīt.

Tas ir tas mūsu skats uz visu šo lietu kopumā un mēs uz to tiešām raugāties caur subsidiaritātes principa.

Un arī atbildot vēl konkrēti par Eiropas Savienības finansējuma piesaistīšanas problemātikām vai nē, tas arī ļoti labi parādītos. Piemēram, lielākā novadā iespējams, ka finansējums varētu tikt piesaistīts no Eiropas Savienības, bet tādēļ, ka lielā novadā nevar tik labi aptvert katras konkrētās komūnas vai administratīvās teritorijas problemātiku, ļoti iespējams, ka šis Eiropas Savienības finansējums tiktu iztērēts ne efektīvi, ne tik labi, kā to varētu izdarīt, ja vietējā mazāka pašvaldība, zinot ļoti labi savas vietējās problēmas un izaicinājumus, efektīvāk varētu šo finansējumu iztērēt.

Tā ir tā ideja, kas ir pamatā subsidiaritātes principam, pašvaldības principam un tam, ka vietējie iedzīvotāji paši kaut kādas konkrētas funkcijas spēj realizēt labāk.

A. Laviņš.

Paldies par sniegtajām atbildēm.

Dosim iespēju uzdot jautājumu Saeimas pārstāvim. Lūdzu!

L. Liepa.

Godātais sēdes priekšsēdētāj, pateicos par iespēju uzdot jautājumus. Būs vairāki jautājumi.

Un vispirms tād Ikšķiles pašvaldības pārstāvim. Mani jautājumi, protams, ir nedaudz mainīti, ņemot vērā arī jūsu sniegto mutvārdu paskaidrojumu un arī jūsu atbildes uz tiesas jautājumiem.

Līdz ar to, ja es sākotnēji būtu jums jautājis, kolēģi, vai tād administratīvi teritoriālās reformas mērķis tik tiešām nav skaidri un precīzi formulēts 2019. gada 21. marta lēmumā, par kuru, kā jūs norādījāt, balsoja visi klātesošie 88 deputāti, tād tam piekristot... Tad šobrīd es šo jautājumu precizētu. Es saprotu, ka jūsu galvenais iebildums ir nevis par to, ka mērķis nebūtu noteikts šajā normatīvajā aktā, ko Saeima ir pieņēmusi vienbalsīgi, bet jūsu iebildums ir par to, ka šis akts nav likuma formā, bet ir tikai lēmuma formā.

Vai es esmu sapratis pareizi?

M. Šķiņķis.

Nē, tāda gluži nav mana doma. Mērķis nav nodefinēts nevienā tiesību avotā tādā likuma izpratnē, jo, ja jūs tagad apgalvojat, ka novadu reformas mērķis ir ietverts 2019. gada 21. marta lēmumā, tad es secinu, ka jūs esat mainījuši savu pozīciju, jo vismaz Saeimas atbildes rakstā un arī apstrīdētā likuma anotācijā mēs lasām, ka šie reformas mērķi ir daudz plašāki, ne vien tas mērķis, kas ir norādīts šajā Saeimas lēmumā, bet ir arī uzskaitīti vēl papildus septiņi citi mērķi. Līdz ar to es teiktu tā, ka tas jūsu jautājums manī ir radījis vēl lielāku apjukumu, kur tad tas mērķis ir nodefinēts.

L. Liepa.

Paldies.

Es paskaidrošu noteikti uz šo jūsu pretjautājumu Saeimas sniegumu par šo aspektu. Taču, ja mēs pieņemtu, ka patiešām Saeima norāda, ka primārie reformas mērķi ir skaidri formulēti 2019. gada 21. marta lēmumā. Vai tas būtu pietiekams pamats, lai jūsu argumentu tāpat varētu noņemt un sacīt paldies, šie mērķi ir skaidri un precīzi, mēs tagad zinām, ko īsti teritoriālā reforma, tās ierosinātāji un realizētāji vēlējas.

M. Šķiņķis.

Nē, diemžēl tā nebūtu, jo būtu vēl... netiktu izpildīta vēl viena būtiska prasība. Tāpat būtiskuma doktrīna, kā mēs to izprotam, prasa, ka likumdevējam ir ar likumu jādefinē mērķis... un ar likumu divējādā izpratnē: gan formālā izpratnē, tāpat ar likumu, kas ir pieņemts Satversmē noteiktajā kārtībā un otrā ziņā arī saturiskajā izpratnē. Un ja mēs nonāktu pie secinājuma, ka 2019. gada 21. marta lēmumā ietvertais mērķis saturiski skaidrības ziņā ir pietiekams, tad tajā ziņā tur mēs nevarētu teikt, ka mērķis nav noteikts, bet tad neizpildās otrs kritērijs – tāpat formālā prasība, ka tam ir jābūt noteiktam ar likumu Satversmes izpratnē un pieņemtam arī attiecīgi Satversmē noteiktajā kārtībā.

L. Liepa.

Pateicos.

Es tādā gadījumā gribētu precizēt. Ja es esmu pareizi sapratis... Protams, mēs nevaram noliegt, ka šis normatīvais akts, tāpat 21. marta lēmums, tomēr skaidri formulē to mērķi. Vai varētu saprast tā, ka šobrīd pieteicējam nav tik daudz nezināšanu par šo mērķi vai nav informācijas par šo mērķi, cik drīzāk ir neizpratne, vai definētais mērķis ir likuma pienācīgā kārtībā pieņemts. Vai es esmu pareizi sapratis?

M. Šķiņķis.

Tagad man ir vēl lielāka neizpratne, jo atbildes rakstā jūs rakstījāt, ka šis lēmums ir politisks lēmums, tagad jūs sakāt, ka tas ir normatīvs akts. Ja tas ir normatīvs akts un tad tur mēs esam vienojušies par to 2019. gada 21. marta lēmuma tiesisko dabu, tad, kā jau es teicu, iztrūkst šī formālā prasības ievērošana, ka šis normatīvais akts ir pieņemts Satversmē noteiktajā kārtībā.

Bet tad atkal man joprojām paliek neskaidrība, kas tad ir ar to apstrīdētā likuma anotāciju, jo tur tie mērķi ir norādīti astoņi. Gan tas 21. marta Saeimas lēmumā norādītais mērķis un tad ir vēl citi mērķi ietverti. Tāpēc esmu apjucis nedaudz.

Bet atkārtošu tikai... Tāpat attiecībā uz šo mums ir divi kritēriji, kam, mūsaprāt, ir jāizpildās, formāli ir jābūt noteiktam likumā un tāpat pieņemtam Saeimas...

Satversmē noteiktajā kārtībā pieņemtam likumam, kurā ir skaidri nedefinēts mērķis saturiskā ziņā arī tātad. Neesmu pārliecināts, ka jebkuru no šiem kritērijiem iztur jūsu pozīcija.

L. Liepa.

Jā, pateicos tātad par jūsu atbildi.

Sakiet lūdzu... tātad pārejot pie nākamā argumenta bloka par uzklausišanu. Nu, arī jau šobrīd gan paskaidrojums gan debatēs ar tiesu ir izkristalizējies, ka tātad ir bijuši gan jautājumi, gan paskaidrojumi, gan dažādas apspriedes, un runā par to, ka protokolētas vai nē... Bet vai tomēr ņemot vērā to, ko mēs šodien lietas izskatīšanas gaitā esam noskaidrojuši, mēs nevarētu formulēt, ka iebildums ir nevis par to, ka neuzklausa, bet iebildums ir par to, ka nepaklausa.

M. Šķiņķis.

Nē, noteikti nepiekrītu tam, un to pozīciju centāties jau izklāstīt.

L. Liepa.

Tātad apstākļi, ka ir notikušas apspriedes un konsultēšanās, taču to rezultātā nav ņemts vērā viedoklis no adresātiem, kuriem tiek piedāvāts izteikt viedokli, un viedoklis paliek nemainīgs, jūsuprāt, tas par sevi jau izpilda šo kritēriju vai uzklausišanas prasības neievērošanu.

M. Šķiņķis.

Man atkal ir jāatbild tā... Es centīšos tā strukturēti, kā mēs raugāties.

Tātad konsultēšanās sastāv no diviem aspektiem – procesuāla un saturiska. Procesuāli tātad konsultācijas nav notikušas tajās stadijās, kurās tām bija jānotiek. Tur ir tātad tas arguments. Savukārt saturiski tur ir vairāki argumenti. Ivetas Reinholdes viedoklī tur ir astoņi priekšnosacījumi norādīti, lai saturiski uzskatītu, ka konsultācija ir notikusi un, mūsuprāt, saturiski neviena saruna vai... es pat nezinu, ko Saeima uzskata, kuras tad ir tās tikšanās reizes vai sarunas, kuras ieskaita tajās konsultēšanās notikumos, bet neviena nav tāda, kas saturiski izpildītu šos priekšnoteikumus.

Kā piemēru es varu norādīt kaut vai to, ka... joprojām Ikšķiles pašvaldībai nav atbildēts pēc būtības, kādēļ pašvaldība ir pievienojama Ogres novadam, atbildot uz 2020. gada 14. jūnija vēstuli VARAM, kurā bija uzdoti divdesmit pieci jautājumi par to, kādēļ šādi ir jārikojas.

Un tātad konsultāciju viens no saturiskajiem aspektiem prasa arī sniegt atbildi un izskaidrot, kādēļ iebildes nav ņemtas vērā. Un, piemēram, tādas atbildes vai izskaidrojums par iebilžu neņemšanu vērā pašvaldība nav saņēmusi.

Tā kā ir tāda nedaudz komplicētāka mūsu pozīcija šajā jautājumā.

L. Liepa.

Pateicos par atbildi. Un tieši uz šīs atbildes pamata ir arī nākamais jautājums.

Protams, kādēļ ministrija neatbild uz vēstuli, to droši vien, ka pareizāk būtu atbildēt ministrijai, taču, ja šis jautājums tiktu adresēts Saeimai, tad Saeimas atbilde būtu tāda, ka ar normatīvu aktu, tātad ar likumu, tā atbilde jau ir sniegta. Un likumprojekta anotācijā viens no kritērijiem, konkrēti, otrais, ir sekojošs, ka novada teritorijā ir reģionālās vai nacionālās nozīmes attīstības centrs. Vai jūsu pārstāvēto pieteicēju gadījumā izpildās šis kritērijs?

M. Šķiņķis.

Pēc būtības izpildās, mūsaprāt. Jo arī tātad šajā anotācijā ir norādīts, ka... un es citēšu... ka „attīstības centrs ir teritorija, kurā ir resursu, sociālo un ekonomisko aktivitāšu koncentrācija, un kas veicina apkārtējās teritorijas attīstību”.

Un ja mēs pieejam šim jautājumam pēc būtības un tātad, vai Ikšķiles pašvaldība atbilst šim kritērijam, tad Ikšķiles pašvaldība ir arī paudusi šādu nostāju, ka jā, atbilst. Tādēļ arī kritērijs izpildās. Un kādēļ tā nav...? Tātad pretargumentus ne VARAM, ne arī likumdevējs nav paudis, un mēs izprotam tātad šo atbildes sniegšanu, kādai ir jābūt tai atbildei... Es saprotu, ka jūsu pozīcija ir, ka pietiek ar likumdevēja lēmumu vai balsojumu... ka tiek izvēlēts variants Ogres novads ar Ikšķili, ka tas ir pietiekams... Tad, mūsaprāt, tas nav pietiekams, jo mēs lasām arī tātad praksi par starpinstitucionālās lojalitātes principa piemērošanu un tur rakstīts, ka ir jāpamato pieņemtais lēmums un ir arī viedoklis, tas pamatojums jāpauž tādā formā, lai varētu pārbaudīt to domu gaitu reformas realizētājam un arī likumdevējam, kādēļ tad tomēr likumdevējs uzskatīja, ka šis risinājums nav atbilstošs. Un tādu saturisku atbildi uz šo iebildi Ikšķiles pašvaldība nav sagaidījusi.

L. Liepa

Paldies.

Tālāk turpinot jautājumu par šo konsultēšanās procesu, kas, kā jūs norādāt... kā norāda pieteicējs, Ikšķiles pašvaldība, pieteikuma 22. lappusē, tātad, ka sākotnēji bija paredzēts noteikt, ka vispirms tiek pabeigtas konsultācijas ar pašvaldībām saskaņā ar Hartas 5. pantu un tikai tad uzsākts darbs pie konkrētu risinājumu izstrādes.

Sakiet, lūdzu, tātad vai arī pēc šodienas tiesas sēdes jūs uzstājat, ka konsultācijām ir jānotiek, pirms vispār tiek sagatavots likumprojekts un pirms tas tiek piedāvāts adresātiem, šajā gadījumā pašvaldībām?

M. Šķiņķis.

Jā. Absolūti es neesmu mainījis nostāju.

L. Liepa.

Tādā gadījumā, ja drīkstētu atļauties jautāt jums par slaveno vistas vai olas dilemmu, kas bija pirmais... proti, vai pirmais ir *status quo*, ja mēs pieņemam, ka šī ir esošā Latvijas pašvaldību karte, kurā ir 119 novadi un kas tad būtu tas jautājums konsultācijā: vai jūs jūtaties labi? Ko jūs gribētu grozīt? Vai arī tieši otrādi, tātad vistas vai olas dilemma no otra skatpunkta, ka atbildīgā ministrija, saņemot šo Saeimas uzdevumu, kas ir lēmumā formulēts, nāk ar savu priekšlikumu pie pašvaldībām un saka: mēs redzam, ka 119 novadu vietā vajag trīsreiz mazāk novadus. Vai tad tas nebūtu īstais konsultāciju procesa sākums pretēji tam, ko pašvaldība jeb pieteicējs ir norādījis 22. lappusē pieteikumā?

M. Šķiņķis.

Nē. Tātad pozīciju neesam mainījuši.

Un es gribētu atsaukties varbūt uz vēl vienu normatīvu aktu – Saeimas likumu, kas ir Attīstības plānošanas sistēmas likums. Un man šķiet, ka arī šis likums mums palīdz atbildēt uz šo jautājumu un šā likuma 5. panta otrās daļas 9. punkts saka, ka viens no attīstības plānošanas pamatprincipiem ir attīstības plānošanas un normatīvo aktu izstrādes sasaistes princips, kas paredz, ka politiku plāno pirms normatīvā akta izdošanas, un, izstrādājot normatīvos aktus, ņem vērā attīstības plānošanas dokumentus.

Tā ir tā domāšana, kāda ir ietverta... ko likumdevējs ir ietvēris attiecībā arī uz šāda likuma pieņemšanu. Tātad plānošana nāk pirms likumprojekta izstrādes. Un arī jūsu... Saeimas 2019. gada 21. marta lēmums arī pēc būtības to pašu pasaka, ka sākumā ir konsultācijas, tad ir konceptuālais ziņojums un tad ir likumprojekts. Un tas saskan gan ar tādu vienkāršu cilvēcīgu loģiku, gan ar Saeimas likumu – Attīstības plānošanas sistēmas likumu, gan jūsu, kā es jau teicu, 2019. gada 21. marta lēmumu, un arī ar Hartas izpratni, ka ir jāsāk ar plānošanu. Nu, lūk. Un tas plānošanas pirmais, manuprāt, arī... un to pateica Satversmes tiesa 2009. gada nolēmumā, ka plānošanas izejas punkts ir mērķis, vienošanās vai vismaz izpratne par reformas mērķi. Un tas arī ir pirmais konsultāciju, manuprāt, izejas punkts, ar ko ir jāsāk. Un tad secīgi saprotot un vienojoties vai vismaz kopīgu izpratni radot, kāds ir mērķis, var lēnām virzīties tālāk – gan uz kritēriju projektu izveidi... un protams, ka tur var VARAM nākt ar savu redzējumu, kas saskan ar mērķi un diskutēt. Un tā soli pa solim virzīties uz likumprojekta izstrādi. Un tā ir arī tā labā likumdošana vai labas likumdošanas principa būtība.

Jūs piedāvājat izstrādāt galīgu likumprojektu un tad uzsākt diskusijas. Iespējams, ka tā varbūt var mēģināt sākt, bet tādā gadījumā, ja pirmais ir likumprojekts, tad tas nenozīmē, ka pēc tam var nekonsultēties. Tāpat bija pirmajā posmā jātaisa pilnvērtīga diskusija, ka mums ir radīts likumprojekts, kur ir mērķis tāds un kritēriji

tādi, un tad konkrēti panākt vai debatēt, vai diskutēt, secīgi vispirms par mērķi, par kritērijiem un tā tālāk.

Bet reāli jau tā nenotika. VARAM sagatavoja jau gatavu risinājumu, ko prezentēja 2019. gada 10. aprīlī, notika viena tikšanās vasarā Ogrē 2019. gada 18. jūlijā, kur tika izstāstīts, ka būs šāds risinājums un...

A. Laviņš.

Šķiņķa kungs, es jūs pārtraukšu.

M. Šķiņķis.

Jā, es atvainojos...

A. Laviņš.

Jūs šo faktoloģisko materiālu sniedzāt tad, kad jums bija dots vārds. Nekavēsim laiku.

Liepas kungs, vai ir vēl citi jautājumi?

L. Liepa.

Jā, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Lūdzu. Turpinām.

L. Liepa.

Turpinot tomēr es secinu, ka jūs neuzstājāt uz rakstveida pieteikumā norādīto, ka konsultācijām bija jābūt pabeigtām, jo pēc būtības, ja mēs skatāmies uz Saeimu, tad Saeimā arī šīs konsultācijas var notikt un arī, kā mēs redzam no procesa, var mainīt normatīvo aktu vai likumu.

M. Šķiņķis.

Konsultācijām līdz likumprojekta izstrādei ir jābūt pabeigtām saturiski, lai tiktu veidots likumprojekts. Tādā izpratnē, ka pirmajā posmā saturiskām konsultācijām ir jābūt pilnvērtīgām. Tas, ka arī vēlāk ir jāīsteno konsultāciju process, tas viens otru neizslēdz.

L. Liepa.

Paldies.

Bet saki, kā šo jūsu piegājienu varētu piemērot... tātad mums ir apvienota lieta un tajā ir arī Limbažu novada pieteikums, kur faktiski šīs konsultācijas nemaz nebija iespējamās, pirms likumprojekts ir nonācis Saeimā.

M. Šķiņķis.

Jā, ļoti interesants jautājums.

Limbažu gadījums ir ļoti, ļoti specifisks gadījums un droši vien kolēģis labāk varēs izstāstīt par visām niansēm.

Bet katrā ziņā arī tādos gadījumos ir jāraugās, vai arī ar Limbažu vietējo kopienu sagatavošanas stadijā, tātad brīdī starp 2019. gada 21. martu līdz augustam, ir notikusi tāda pilnvērtīga konsultēšanās procedūra, kuras ietvaros par visiem šiem jautājumiem ir diskutēts un ja tā ir, tad iespējams, ka tur nav nekādu pretrunu. Tāda konsultācija kvalitatīvi ir notikusi un tātad likumdevējs vēlāk likumdošanas procesa vēlākajās stadijās starp lasījumiem arī var aplūkot, kā tad tur notika diskusijas, ka tur jau iedzīvotāji ir uzklauti, saprast, par ko ir diskutēts un kāds ir tas redzējums un tad iespējams, tādu redzējumu, kādu likumdevējs izvēlās, iespējams, var īstenot. Bet ja konsultācija tajā stadijā vispār nekāda nav notikusi, tad es teiktu, ka likumdevējs nedrīkst pēkšņi pirms trešā lasījuma pieņemt lēmumu, ka tiks, piemēram, no Limbažu novada izslēgta Skultes pašvaldība.

L. Liepa.

Bet tātad tas, ko jūs paskaidrojāt, tomēr nozīmē, ka arī likumdevējam šim konsultāciju process var notikt un mūsu konkrētās lietas gadījumā tas būtu pietiekams, ja ir dots laiks, ja ir uzdoti jautājumi, ja ir saņemtas atbildes un viedoklis.

A. Laviņš.

Kolēģi... Liepas kungs, es arī jūs pārtraukšu...

Kāds būtu secinājums no sniegtās atbildes, iespējams, varēsiet dot vērtējumu, sniedzot savu juridisko pamatojumu, vai arī debatēs.

Virzāties uz priekšu ar jautājumiem... Paldies.

L. Liepa.

Paldies.

Tad es gribētu tagad skatīties uz jautājumiem par procedūru, kurus arī godātais kolēģis diezgan precīzi ir aprakstījis gan rakstveidā, gan arī mutvārdu daļā. Un sāksim ar to tātad... vai, jūsuprāt, pandēmija ir ārkārtīgu apstākļu priekšnoteikums, citējot Satversmes 15. pantu.

M. Šķiņķis.

Var būt un var arī nebūt. Tas ir atkarīgs no tās konkrētās dienas, kad tiek sasaukta Saeimas sēde.

L. Liepa.

Jā. Un mēs pievērsām uzmanību jūsu norādei, akcentējot dienu. Vai pandēmiju var mērīt dienās, ka, piemēram, ir diena, kurā tā beidzas un nākamajā dienā mēs atkal varam iet uz kino, teātri, operu, uz kafejnīcām?

M. Šķiņķis.

Nu, es redzu, ka Saeimas Prezidijs spēj mērīt, jo 2020. gada jūnijā nevarēja noturēt klātienē sēdi, bet 2020. gada septembrī varēja. Tātad ir kādi izmērāmi kritēriji, kā Saeimas Prezidijs nonāk pie šī lēmuma.

L. Liepa.

Labi. Bet kā jūs uz to skatītos tātad kontekstā ar to, ka pandēmija tomēr nav tāds mirklīgs minūšu jautājums, bet process, kuram ir cikli, kā mēs to redzam... pirmais vilnis pavasarī, otrais vilnis, kas sākās dažās valstīs vasarā un Latvijā rudenī...

M. Šķiņķis.

Man teorētiska atbilde laikam nebūs uz šo jūsu jautājumu. Tātad mana pozīcija ir tāda, ka tātad Satversmes 15. pants aizliedz noturēt Saeimas sēdes e-platformā, mans cilvēciskais uzskats ir, ka tas būtu jāmaina un jāgroza Satversmes 15. pants, bet šobrīd Satversmes 15. pants to aizliedz.

Attiecībā uz to, vai tajā katrā konkrētajā dienā var noturēt Saeimas sēdes citā vietā, tas nedrīkst būt politiskas izšķiršanās jautājums vai Saeimas Prezidija viedokļa jautājums. Tātad tas ir jautājums, vai ir bezizejas situācija un nav nekādu iespēju tajā konkrētajā dienā Saeimas sēdi sasaukt Rīgā. Un kritērijus es arī gribētu no Saeimas dzirdēt un es esmu arī sagatavojis jums jautājumus un es gribētu saprast kritērijus, pēc kā var secināt, vai... kāpēc vasarā vajadzēja strādāt e-Saeimā, bet, piemēram, rudenī nē.

L. Liepa.

Jā, liels paldies un, pavisam noteikti, arī Saeimas uzdevumā būšu gatavs uz tiem atbildēt.

Bet turpinot par šo pašu jautājumu un Satversmes 15. pantu. Tātad vai Satversmes 15. pantā minētais apzīmējums „cita vieta” var nebūt digitālā vide?

M. Šķiņķis.

Nē, arī esam pauduši pozīciju, ka „cita vieta” ir domāta sanāksšana vienkopus klātbūtnes situācijā.

L. Liepa.

Kamdēļ jūs tik ierobežoti, šauri traktējat apzīmējumu „cita vieta”?

M. Šķiņķis.

Mēs to traktējam dēļ... tātd Saeimas darba vai parlamentārā darba procedūras specifikas un tradīcijām un tātd tikai klātesot likumdošanas process var noritēt atbilstoši demokrātijas principam. Tikai klātesot ir iespējama kvalitatīva un pilnvērtīga debate Saeimā. Tikai klātesot ir iespējamās arī sarunas starp deputātiem, pilnvērtīgas sarunas, lai panāktu vienošanos vai izpratni radītu vienam par otra uzskatiem un tāpēc citādi, kā vien klātesot to paveikt diemžēl nevar, un tāpēc mēs tā to interpretējam. Tas saskan arī ar Levita kunga 2016. gada atzinumu, un tur arī tā doma, kas ir pausta, saskan ar mūsu pozīciju.

L. Liepa.

Liels paldies.

Par šo jautājumu es neatkārtošu, jau ir bijuši vairāki diezgan precīzi tiesas jautājumi. Taču, godīgi sakot, man tā arī nav palicis skaidrs, vai vēl bez tā, ka klātesot mēs varam redzēt, piemēram, ķermeņa valodu, niansētāk pēc cilvēka mīmikas pateikt, kāda ir viņa nostāja jautājumos. Vai vēl ir kādi citi šķēršļi, jo, patiesību sakot, par Saeimas sēdi mēs varam gūt priekšstatu noskatoties vai noklausoties šo sēdi un beigu beigās tiek sagatavots protokols, kas ir vārdisks, tātd protokolā parādās tekstuālas zīmes no tā, ko mēs sakām.

M. Šķiņķis.

Jā, ir arī vairāki citi apsvērumi, kas rada gan riskus, gan arī tāds tiesību ierobežojumus, piemēram, mazākuma deputātiem. Un pie riskiem var uzskaitīt arī, piemēram, apstākļus, ka mēs nevaram pārliecināties par to, kurš balso konkrētajā situācijā. Vai patiešām tā ir konkrētā Saeimas deputāta izdarīta izvēle balsot tā, vai citādi... kaut vai tīri tehnisku apstākļu dēļ, jo nav iespējams izsekot vai redzēt konkrēto balsojuma brīdi. Tas ir viens.

Otrs. Pie tehniskajām lietām... Tātd nav iespējams redzēt visus Saeimas deputātus kaut vai vizuāli, tāpēc nav iespējams pārliecināties, vai, piemēram, brīdī, kad Saeimas mazākuma pārstāvji vai arī viens konkrēts deputāts sniedz priekšlikumu par Ikšķīles saglabāšanu patstāvīga novada formā, vai, piemēram, debatēs šajā brīdī vispār Saeimas deputāti bija klātesoši un dzirdēja šos apsvērumus. Tur ir ļoti daudz tādas

tehniskas dabas nianšes. Mūsdienās tā tehnoloģiskā attīstība, lai gan ir nonākusi ļoti, ļoti tālu, vēl nav nonākusi tik tālu, ka varētu varbūt kādā hologrammu formātā vai kādā citā, kur tiešām cilvēks uzprojicējās un sēž blakus, lai gan atrodas atsevišķā telpā. Varbūt tad mēs varētu šo jautājumu jau sākt pārdomāt, bet vismaz šajā mūsdienu tehnoloģijas attīstības brīdī ir ļoti daudzi tādi momenti, kas ļauj secināt, ka „cita vieta” nevar būt e-vidē.

L. Liepa.

Paldies par konkrētajiem apsvērumiem, ko jūs norādījāt, taču zināmā mērā retorisks jautājums... Vai nevarētu būt tā, ka, sēžot vienā garlaicīgā sapulcē, jūs arī fiziski esat klāt, bet mentāli jūs esat „citā vietā”, tātad jūs neesat tur.

A. Laviņš.

Piedošanu, jautājums noņemts.

Turpinām ar citiem jautājumiem.

L. Liepa.

Paldies.

Nākamais jautājums. Tātad, vai jums ir zināms par tādiem gadījumiem, kuros kādam no deputātiem ir bijis apgrūtināti pieņemt lēmumu, vai viņa lēmumu ir ietekmējis tieši tas, ka darbība norisinās šajā e-vides formātā?

M. Šķiņķis.

Es tāpēc biju ļoti cerīgs, ka pieaicinās pieaicināto personu, jo man liekas, ka tas būt tā daudz precīzāk dzirdēt no opozīcijas deputāta skatpunkta šo jautājumu, bet es esmu vismaz publiskajā vidē tiešām lasījis par vairākiem gadījumiem, kad tā ir noticis, kā saka Saeimas deputāti. Un galu galā mēs redzam, vismaz viens Saeimas deputāts ir nolīcis mandātu tā apsvēruma dēļ, ka uzskata, ka strādāt e-Saeimā nespēj pilnvērtīgi. Tas jau ir tāds... es teiktu, vismaz, cik es atceros, Latvijas parlamentārajā vēsturē nebijis gadījums, kad tehnisku apsvērumu dēļ vai dēļ tā, ka tautas pārstāvis uzskata, ka nespēj pildīt savus pienākumus, ir izšķīries nolikt mandātu. Tas, manuprāt, arī ir piemērs, kas parāda, ka ir ļoti rūpīgi šim jautājumam jāpieiet gan analizējot Satversmes 15. pantu, un arī tālāk jautājums par Saeimas Kārtības ruļļa jautājumiem un tamlīdzīgi.

L. Liepa.

Kolēģi, tādā gadījumā es mazliet precizēšu... Vai mūsu konkrētajā lietā ir bijis kāds deputāts, kurš ir vai nu iesniedzis pieteikumu, vai ir norādījis, ka viņa lēmums ir bijis ietekmēts no tā, ka ir bijis jāstrādā šajā e-vidē digitālā formātā?

M. Šķiņķis.

Lietā nav tādu materiālu, kas par to liecinātu, nē.

L. Liepa.

Jā, paldies, mēs arī tādus neatradām.

Un sakiet, lūdzu... tātad jūs norādāt, ka... un es saprotu, ka pret to arī nav iebildumu, ka Saeima varēja strādāt tā, kā tā darbojās līdz šai e-vides ieviešanai, proti, atsevišķās telpās, savstarpēji sazinoties ar elektroniskajiem saziņas līdzekļiem. Tātad šeit faktiski tas jūsu arguments par to, ka nav iespējams klātienē efekts un ar to saistītie darbam nepieciešamie iemesli vai darba apstākļi, šeit jūs to neceļat, ja? Ja, piemēram, sēž atsevišķās komisiju mājās un darbojas tādās grupiņās...

M. Šķiņķis.

Ciktāl bija iespēja publiski sekot Saeimas darbam martā un aprīlī, tad tomēr tas bija būtiski atšķirīgs no tā, kāds ir darbs e-Saeimā. Un tur ir divas būtiskas atšķirības, kādas es pamanīju.

Viens ir tā vizuālā redzamība, kura martā-aprīlī bija tāda, ka bija redzami tātad citi deputāti, bet tas varbūt nav pat tik izšķirošs un tas nav vienīgais svarīgais.

Otrs aspekts ir klātesamība. Jo, lai gan, protams, deputāti varbūt atradās divās atsevišķās telpās, bet iespēja pārliectināt kolēģus par viņu viedokļa maiņu, argumentēt savu viedokli un šīs parlamentārās tradīcijas neatņemama sastāvdaļa – klātienē sarunas, debates, kas notiek ļoti aktīvi – tieši brīžos, kad arī nenotiek darbs plenārsēdē, ir tas, ko e-Saeima liedz. Un tas ļoti būtiski atšķir darbu atsevišķos kabinetos blakus esot no darba e-Saeimā, kad deputāti dara arī citas lietas nevis pievēršas likumdošanas darbam un nav kopā vienā vietā.

L. Liepa.

Paldies.

Un es saprotu, ka jums arī nav pierādījumu par to, ka kāds būtu balsojis cita deputāta vietā, izmantojot viņa e-parakstu šajā jautājumā, šajā likumprojektā?

M. Šķiņķis.

Ikšķīles gadījumā tieši man tādu pierādījumu nav. Tur es varu atbildēt, ka nav tā.

L. Liepa.

Jā, liels paldies.

Un līdz ar to arī mani jautājumi ir noslēgušies.

Un es tātad gribētu tikai vēlreiz precizēt jautājumu, ko jau mans godātais kolēģis Stucka, runājot par Limbažu pašvaldību, atbildēja tiesai. Iespējams, es pārpratu, bet atbildot uz tiesas jautājumu par to, ka tātad Skultes novadam aizejot, bet Salacgrīvas un Alojās novadam nākot klāt, jūs sacījāt, ka jaunajam Limbažu novadam tātad iedzīvotāju kopējais skaits būs mazāks. Jeb es esmu pārpratis?

A. Laviņš.

Ir kādas tehniskas nepilnības? Vai bija dzirdams jautājums?

A. Stucka.

Piedošanu, tas bija man adresēts jautājums?

A. Laviņš.

Jā, tieši tā.

A. Stucka.

Tātad iedzīvotāju skaits, protams, būs lielāks, bet jāatskaita nost Skultes pagasta iedzīvotāji. Pie tam, es jau teicu, ka šis iedzīvotāju skaits ir jāskata no vairākiem aspektiem. Pirmkārt, iedzīvotāju skaits, otrkārt, iedzīvotāju blīvums, treškārt, ko tas maksā no pašvaldību finansējuma aspekta. Respektīvi, kādi no tā ienāk pašvaldībai nodokļi un kādas ir iespējas to perspektīvā izmantot. Līdz ar to, ja Saeima veido spēcīgas pašvaldības, tad pie tāda mērķa arī ir jāpieturas, nevis dotējamai pašvaldībai ir jāņem nost cilvēki un nauda, un jādod nosacīti turīgākai pašvaldībai.

Paldies.

L. Liepa.

Bet kolēģi... ja noņemot vienu tātad pagastu, kas ir ekonomiski aktīvs un kurā dzīvo turīgāki cilvēki ar augstāku nekustamā īpašuma nodokļa iemaksu, vienlaikus tiek pielikti klāt divi arī pietiekami spēcīgi tātad divi novadi, kas līdz tam nav bijuši jaunajā Limbažu novadā, vai tas tomēr nelīdzsvaro šo situāciju? Vai nav tā, ka jūs skatāties tikai uz to vienu aspektu, tikai uz to dienviņu pusi, no kuras nošķel, lai pievienotu jaunajam Saulkrastu novadam?

A. Stucka.

Paldies, kolēģi, par jautājumu.

Bet man liekas, ka es jau atbildēju iepriekš, stāstot atbildes uz Satversmes tiesas tiesnešu uzdotajiem jautājumiem attiecībā par to, kā veidojas finanses pašvaldībās, respektīvi, es tajā skaitā piedāvāju salīdzinājumu, salīdzinot šo vienu Skultes pagastu ar Alojās un Salacgrīvas novadiem, lai pierādītu, cik šis finansējums kopskatā ir svarīgi.

Līdz ar to mēs šeit nerunājam par to, kas tiek atņemts, bet par to, kas tiek iegūts. Un šajā gadījumā, teiksim tā, neveidojas... tajā skaitā Saeimas paziņojumā izvirzītajam mērķim atbilstoša pašvaldība.

Citastarp, arī Pūces kungs, tiekoties ar Limbažu pašvaldības pārstāvjiem, skaidroja savu pozīciju, ka pēc būtības... teiksim tā, Saulkrastu novada pašvaldībai tas varētu izrādīties diezgan bēdīgi.

Paldies.

L. Liepa.

Paldies. Es sapratu.

Un tāpat tas pats jautājums, kas kolēģim par Ikšķiles novadu. Kā jūs uzskatāt, vai konsultāciju process sevī neietver tomēr pienākumu, proaktīvu pienākumu, izstrādāt projektu un tikai tad nākt runāt par šo likumprojektu un nevis pajautāt, kā jums klājas, limbažnieki?

A. Stucka.

Piedošanu, es nesapratu jūsu jautājumu. Jautājums bija par ko? Par pienākumu Limbažiem sagatavot projektu?

L. Liepa.

Nē, vistas vai olas jautājums. Tātad, vai jāsāk konsultēties bez projekta, vai tomēr vispirms ir likumprojekts, kas ir jāapspriež un tad ir konsultācijas secīgi?

A. Stucka.

Šeit jāsaka, ka man ir drusku atšķirīga pozīcija no tās, ko jūs aizstāvat. Jo es uzskatu, ka šajā Saeimas paziņojumā ir ietverts... jā, mērķis, uz ko virzās pašvaldību reforma, bet, kas ir spēcīga pašvaldība šī paziņojuma ietvarā, respektīvi, kādu mērķi vēlas sasniegt, par to diskusijai ir jābūt sākotnēji, pirms sagatavot projektu. Lai nebūtu tā, ka piedāvā kritērijus, kas pēc būtības nav izdebatēti. Tas nozīmē to, ka no sākuma vienojas, kas ir spēcīga pašvaldība, pēc tam arī īsteno reformu, ievērojot visas procedūras. Līdz ar to nevar teikt, kā to iepriekšējā Satversmes tiesa ir norādījusi, ka konsultācijas ir tikai kaut kādā vienā posmā. Viņas notiek pastāvīgi. No sākuma tāpat konsultējas par mērķi, tālāk šī mērķa ietvaros, atbilstoši apstiprinātajai procedūrai, virzāties uz tā sasniegšanu. Paldies.

L. Liepa.

Liels paldies par atbildi, kolēģi.

Godātā tiesa, šobrīd jautājumu vairs nav pieteicēju pārstāvjiem.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma sniegšanai tiek dots Saeimas pārstāvim.

Kā jau minēju iepriekš, 45 minūtes ir jūsu rīcībā. Ja gadījumā būs tāda situācija, ka vēl paliks kāds būtisks apsvērums vai arguments nepateikts, variet tomēr lūgt šo iespēju un laiku pagarināt. Paldies.

Lūdzu!

L. Liepa.

Godātā tiesa! Godātais priekšsēdētāj, pateicos par iespēju paust Saeimas nostāju šajā lietā.

Uzreiz norādīšu, ka attiecībā uz faktiskajiem apstākļiem es neatkārtošu, ja vien nebūs īpaša nepieciešamība, minot juridiskos argumentus, to, kas jau lietas mutvārdu procesā ir noskaidrots.

Es gribētu sākt ar to, ka šodien mutvārdu sēde nedaudz paskaidro pamatojumu, kāpēc šie pieteikumi ir iesniegti. Un zināmā mērā to varētu saistīt ar sava veida pārpratumu. Citiem vārdiem, tātad jautājums, kas ir jārisina Satversmes tiesai, attiecas, protams, uz tajā skaitā gan arī uz materiālo tiesību, gan procesuālajiem jautājumiem, taču šo jautājumu būtība vai jautājumu izcelsme ir tajā neticībā vai pārpratumā par to, kāda izskatīsies jaunā Latvijas novadu karte, kur no esošajām 119 vienībām, mēs esam reducējuši to uz gandrīz trīsreiz mazāk, uz 42. Citiem vārdiem, citējot manis godātos kolēģus, jautājums ir par to, vai pēc reformas noslēguma, ikšķīliešiem būs ūdens un kanalizācijas pakalpojumi, vai tie varēs tos saņemt, vai Limbažos vai attiecīgi Slokā būs brīvpusdienas skolēniem skolā, kā tas ir šobrīd. Uz šiem jautājumiem protams, jaunā administratīvi teritoriālās reformas procesā var dot tikai apliecinājumus, bet droši vien nevar dot garantijas. Tas ir jautājums, vai mēs ticam tai procedūrai, vai mēs ticam tam projektam, kas ir uzsākts.

Godātā tiesa! Saeima vēlētos uzsvērt, ka administratīvi teritoriālā reforma ietekmē ne tikai atsevišķas pašvaldības, kuru pārstāvji šeit ir šīs lietas nonesuši tiesas priekšā, bet reforma aptver visu valsts teritoriju un tāpēc sava mēroga dēļ tā paredz konceptuālas izmaiņas gandrīz visu vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālajā iedarbībā.

Kā tas izriet no Satversmes tiesas prakses, kas nostiprināta lietā Nr. 2008-08-0306, šādas visaptverošas reformas ietvaros lēmēj institūcijām ir atstājama ievērojama rīcības brīvība, kas īstenojama, ievērojot sabiedrības intereses. Tātad, vērtējot administratīvi teritoriālo reformu un ar to saistītās likuma normas, tostarp tas, kas noteic pašvaldības sastāvu, likumdevējam ir piešķirta plaša rīcības brīvība. Un pie šādām tiesību normām, neapšaubāmi, pieder arī apstrīdētās normas attiecībā uz Ogres novadu

un Ikšķiles pilsētu kā Ogres novada sastāvdaļu un tieši tāpat arī Limbažu novadu un Skultes pievienošanu Saulkrastiem, nevis palikšanu jaunajā Limbažu novadā.

Vispirms Saeima uzskata par nepieciešamu norādīt, ka informācija par administratīvi teritoriālo reformu ir detalizēti atspoguļota jau Ministru kabineta 2019. gada 5. februāra informatīvajā ziņojumā. Tāpat arī 2019. gada 14. maija informatīvajā ziņojumā, tā paša 2019. gada 17. septembra konceptuālajā ziņojumā par administratīvi teritoriālo iedalījumu un tieši tāpat šī informācija ir plaši pieejama Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas mājaslapā pieejamajos materiālos. Šajos dokumentos ir atspoguļots gan administratīvi teritoriālās reformas turpināšanas mērķis un reformas veikšanas pamatojums, gan arī problēmas, kas ir radušās pēc 2008. gada administratīvi teritoriālās reformas, kā arī izraudzītā teritoriālā iedalījuma pamatojums.

Saeima vēlētos uzsvērt, ka administratīvi teritoriālā reforma ietekmē ne tikai atsevišķas vai nedaudzas pašvaldības, bet tas ir visas valsts jautājums, līdz ar to skatīties tikai un vienīgi no perspektīvas, ko vienā atsevišķā novadā vai vienā pagastā cilvēki saka, nav pamatoti, šis jautājums ir jāvērtē caur visas sabiedrības interešu kopējo prizmu.

Tāpat Saeima norāda, ka Satversmes tiesa šo lietu ir tiesīga izvērtēt tādā pakāpē, ciktāl uz to ir iespējams attiecināt juridiskos argumentus. Un šeit būtu jānodala tiesību politiskie argumenti.

Jau savā praksē Satversmes tiesa ir skaidrojusi, ka Satversmes tiesas kompetences robežas noteic Satversmes tiesas likums un tas nepiešķir Satversmes tiesai tiesības vērtēt citu valsts varas konstitucionālo institūciju rīcības politisko lietderību. Un no šī secinājuma izriet, ka ne tikai juridiskie apsvērumi var ietekmēt apstrīdēto normu tiesiskumu, tātad to atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām, bet arī tas, kā šādi apsvērumi ir izvērtējami konkrētās lietas ietvaros. Tātad, nedz Satversme, nedz Harta nenoteic, kādam jābūt pašvaldības administratīvi teritoriālajam iedalījumam, un tas ir tiesību politisks jautājums, kura atrisināšana ietilpst tieši demokrātiski leģitimētas institūcijas, Saeimas, kompetencē.

Satversmes tiesa ir arī skaidrojusi, ka Latvijas Republikas administratīvi teritoriālā reforma atzīstama par svarīgu un nozīmīgu valsts un sabiedrības dzīves jautājumu, kas izlemjama pašai Saeimai.

Tāpat nedz Satversme, nedz arī Harta neparedz pašvaldības tiesības uz tai ar likumu noteiktās administratīvās teritorijas nemainību vai tiesības administratīvi teritoriālās reformas ietvaros prasīt konkrētu administratīvo teritoriju. Mēs redzam, ka arī Valsts prezidents, izsludinot likumu, ir komentējis, ka nevienas teritorijas, nevienas robežas nav akmenī cirstas. No Satversmes izriet tas, ka pašvaldību institūts kā tāds nav likvidējams, protams, un izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka administratīvi teritoriālās reformas ietvaros tas ir saglabāts, proti, ka Latvijā ir saglabātas pašvaldības,

balstoties uz pašvaldību principu. Tāpat Saeima piekrīt tam, ka no Satversmes un Hartas izriet atsevišķas procesuālās prasības, kuras nepieciešams ievērot, veicot administratīvi teritoriālo reformu.

Turpmāk atvēlētajā laikā es vēlētos pieskarties šiem apstrīdētajiem jautājumiem, daļēji tam, kas ir mutvārdu procesā pausts, daļēji tam, kas parādījās tikai šajā tiesas sēdē.

Tātad no pieteikuma izriet, ka pēc to iesniedzēju viedokļa apstrīdētās normas no Satversmes 1. un 101. panta izrietošo pašvaldības principu pārkāpj tādā veidā, ka šīs normas nav pieņemtas Satversmē noteiktajā kārtībā, proti, Ikšķiles novada dome uzskata, ka apstrīdētās normas pieņemot, ir pārkāpts Satversmes 15. pants, šī prasība nav izvirzīta savukārt Limbažu pašvaldības prasībā.

Līdz ar to mums ir jāskata, un es arī savos paskaidrojumos uz abiem šiem pieteikumiem minēšu gan kopīgās iezīmes, gan arī šo atšķirīgo faktoru, sniedzot paskaidrojumus uz rakstiskajiem, kā arī uz mutvārdu paskaidrojumiem lietā.

Nu, protams, abus pieteikumus vieno pārmetums Saeimai par to, ka tātad nav ievērots labas likumdošanas princips un savukārt tātad vairākas Saeimā iedibinātas tradīcijas, kā arī apstrīdēto normu pieņemšana Administratīvi teritoriālās reformas komisijas sēdēs neesot notikusi atbilstošā procesuālā kārtībā. Un šie pārkāpumi, procesuālie pārkāpumi, ir tik būtiski, ka tie ir radījuši būtisku valsts vai sabiedrības interešu aizskārumu un tāpēc apstrīdētās normas būtu jāatceļ.

Saeima piekrīt pieteikuma iesniedzēju argumentam un arī tam, kas ir atzīts jau Satversmes tiesas praksē, ka no Satversmes 1. un 101. panta izriet pašvaldības princips. Tāpat Saeima var piekrist Satversmes tiesas norādījumam, ka saskaņā ar tiesiskuma principu un pašvaldības principu valsts institūciju pienākums, izstrādājot administratīvi teritoriālo reformu, ir ievērot normatīvajos aktos un Latvijai saistošajos starptautiskajos līgumos noteikto kārtību.

Tātad vispirms mēs sāksim ar Satversmes 1. un 101. panta argumentiem attiecībā uz to, vai normas ir pieņemtas Satversmē un Saeimas Kārtības rullī noteiktajā kārtībā.

Tātad pēc pieteikuma iesniedzēju ieskata, apstrīdēto normu pieņemšanā ir pārkāpts Satversmes 15. pants. Tas ir Ikšķiles pašvaldības arguments. Saeimas lasījumā šīs normas galvenais mērķis ir nodrošināt stabilu un paredzamu Saeimas un līdz ar to arī citu valsts institūciju darba organizāciju. Tāpat šī norma ir vērsta uz Saeimas lemtspējas nepārtrauktību, jo tā paredz iespēju Saeimas sēdes noturēt arī ārkārtīgos apstākļos, bet citā, neierastā vietā. Nav šaubu, ka šīs Satversmes normas izstrādes laikā ar tajā lietotajiem vārdiem „cita vieta” bija pieņemama fiziska atrašanās vieta, telpa. Tomēr Satversmē ietvertās normas, kā to ne vienreiz vien ir norādījusi arī godātā Satversmes tiesa, ir tulkojums atbilstoši to mērķim, ņemot vērā laika garu un tehnoloģiju radītās iespējas. Mūsdienu tehnoloģijas ir radījušas iespēju ne tikai

Satversmes tiesai šādā virtuālā neklātienes režīmā noturēt sēdi, bet arī Saeimai noturēt sēdes tādā veidā, ka deputāti neatrodas vienā telpā, bet cits citu var dzirdēt un redzēt, turklāt arī deputātu balsojumi ir pārbaudāmi un redzami. Tādēļ nav šaubu par to, ka Satversmes 115. pantā lietoti vārdi „ārkārtīgu apstākļu dēļ tā var sanākt citā vietā”, ievērojot šīs normas mērķi, principā pieļauj iespēju Saeimas sēdes noturēt arī attālināti, izmantojot elektronisku sēdes vadības programmatūru.

Pirms tika uzsākta Saeimas 2020. gada 26. maija sēde, kurā pirmo reizi tika izmantota digitālā platforma e-Saeima, Saeimas priekšsēdētāja ir informējusi visus Saeimas deputātus par šīs platformas izmantošanas pamatojumu.

Satversmes 15. pants noteic, ka Saeimas Prezidijs Saeimas sēdi citā vietā var noteikt tikai tad, ja „pastāv ārkārtīgi apstākļi”. Tiesību doktrīnā ir atzīts, ka par „ārkārtīgiem apstākļiem būtu uzskatāmi tādi apstākļi, kuru dēļ Saeimas sēdes noturēšana plānotās sēdes dienā Rīgā nav iespējama vai arī apdraud tās normālu norisi”. Ārkārtīgie apstākļi var iestāties kādā no īpašajiem tiesiskajiem režīmiem, piemēram, kara laikā, izņēmuma stāvoklis, ārkārtējā situācija, taču kara laiks vai izņēmuma stāvoklis, kā arī ārkārtējā situācija vien nav pietiekams vai automātisks pamats Saeimas sēžu noturēšanai citā vietā. Arī normālā situācija var rasties ārkārtīgi apstākļi, kas prasa Saeimas sēžu noturēšanu citā vietā.

Un jurists, godātais Satversmes tiesas tiesnesis Gunārs Kusiņš, komentējot Satversmes 15. pantu Satversmes komentāru otrajā nodaļā, ir norādījis, ka ārkārtīgi apstākļi var būt, piemēram, karš, iekšēji nemieri, epidēmija.

Pēc Saeimas ieskata tās darba normālu norisi apdraudoši apstākļi pastāvēja arī tad, kad Saeima savā šī gada... atvainojiet, 2020. gada 26., 29. maija, 2., 3., 9. un 10. jūnija sēdēs izskatīja likumprojektu Nr. 462/Lp13 „Apdzīvoto teritoriju un apdzīvoto vietu likums” 3. lasījumā, izmantojot digitālo platformu e-Saeimu.

Tajā pašā laikā epidemioloģiskā drošība vēl aizvien bija apdraudēta sakarā ar *Covid-19* infekcijas izplatību un nolūkā pasargāt Saeimas deputātu un darbinieku veselību, un nodrošinot Saeimas darbu nepārtrauktību, Saeimas Prezidijs bija tiesīgs sasaukt Saeimas attālinātās sēdes, izmantojot digitālo platformu e-Saeima. Piemēram, Saeimas Prezidija 2020. gada 10. jūnija lēmumā „Par Saeimas sēžu noturēšanu platformā e-Saeima” minēts, ka ar 2020. gada 10. jūniju valstī izbeigusies saistībā ar *Covid-19* infekcijas izplatību izsludinātā ārkārtas situācija, epidemioloģiskā drošība valstī joprojām ir apdraudēta saistībā ar *Covid-19* infekcijas izplatību, valstī ir noteikti tādi pulcēšanās ierobežojumi, sociālās un fiziskās distancēšanās, epidemioloģiskās drošības pasākumi, kuri Saeimas deputātu un attiecīgo Saeimas administrācijas darbinieku sanāksšanu vienkopus vairāk nekā 100 personām Saeimas sēžu zālē padara objektīvi neiespējamu. Slimību profilakses un kontroles centrs, ņemot vērā Saeimas darba specifiku, ir ieteicis rast iespēju nodrošināt 2 metru distances ievērošanu, kā arī veicināt attālinātā darba veikšanu.

Līdz ar to Saeima nevar piekrist pieteikuma iesniedzēju minētajam, ka Saeimas Kārtības rullis neparedz Saeimas darbu un likumu pieņemšanu attālināti, izmantojot digitālo platformu e-Saeimu.

Nav šaubu, ka Saeimas Kārtības ruļļa normas par Saeimas sēžu norisi ir radītas, pieņemot, ka normālos apstākļos Saeimas sēdes notiek sēžu zālē. Šajā aspektā Saeimas Kārtības rullis nereglamentē jautājumu par sēdes norises īpatnībām gadījumā, kad Saeimas sēde ārkārtīgu apstākļu dēļ ir sasaukta citā vietā, tostarp, tā notiek izmantojot e-platformu. Satversmē un Saeimas Kārtības rulli ietvertās normas ir piemērojamas atbilstoši to jēgai un ievērojot principu, ka Satversmē noteikto valsts varas orgānu lemtspēja un ar to nesaraujami saistītā Latvijas valsts pastāvēšana ir prioritāra jebkuros apstākļos.

Pēc Saeimas ieskata nav šaubu par to, vai ārkārtīgu apstākļu dēļ sasauktas Saeimas sēdes norise un attiecīgo apstākļu dinamika var prasīt arī atkāpes no normālas sēdes norises radītajām tiesību normām. Tomēr Saeima uzsver, ka e-platformas pavērtās iespējas nodrošina to, ka Saeimas attālinātā sēde notiek, pēc būtības ievērojot visas no Satversmes izrietošās prasības attiecībā uz Saeimas darbību un Saeimas Kārtības rullī paredzētajām procedūrām.

Digitālā platforma e-Saeima nodrošina visas svarīgākās Saeimas deputātu tiesības, un par to ir pārliecinājušies arī 13. Saeimas ievēlētie balsu skaitītāji, proti, kā ir zināms no lietas materiāliem, pirms digitālā platforma e-Saeima tika izmantota likumdošanas procesā, to pārbaudīja paši Saeimas deputātu ievēlēti pārstāvji – pa vienam deputātam no katras frakcijas. Saeima ir pārliecināta, ka digitālā platforma e-Saeima nodrošina Saeimas deputātiem pilnvērtīgu iespēju piedalīties sēdē, tostarp piedalīties gan debatēs, balsot un šīs iespējas tika pārbaudītas pirms platformas izmantošanas Saeimas sēdē un tāpat neviens no šiem ievēlētajiem visu deputātu tāpat frakciju pārstāvjiem netika paudis iebildumus vai arī cēlis kādas pretenzijas par to, ka šādā formātā Saeima nevarētu darboties ārkārtīgos apstākļos... ārkārtīgu apstākļu laikā.

Saeima nebūt neapšaubu to, ka jebkurai elektroniskajai sistēmai, arī digitālai platformai e-Saeima, tās darbības laikā var rasties tehniskas problēmas. Tomēr apstrīdētā likumprojekta izskatīšanas gaitā, izmantojot digitālo platformu e-Saeima, neradās tādas tehniskas problēmas, kuru dēļ varētu uzskatīt, ka apstrīdētās normas nav pieņemtas Satversmei un Saeimas Kārtības rullī noteiktajā kārtībā. Tāpēc, ievērojot minēto, Saeima uzskata, ka digitālā platforma e-Saeima ir izmantojama Saeimas sēdēs un to varēja izmantot arī tajās sēdēs, kurās tika pieņemtas apstrīdētās normas. Un līdz ar to apstrīdētās normas atbilst Satversmes 15. pantam.

Tālāk attiecībā uz citiem procesuālajiem jautājumiem. Laika taupīšanas nolūkos es pilnībā neizvērsīšu visus rakstveida paskaidrojumus sniegtās atbildes un paskaidrojumus. Mums kopā ir pieci argumenti. Es tikai tos pieminēšu, lai diskusijas ietvarā tie būtu arī mutvārdu sēdē pieminēti.

Proti, attiecībā uz citiem apsvērumiem, kuri pēc pieteicēju ieskata norāda uz to, ka apstrīdētās normas nav pieņemtas pienācīgā likumdošanas procesā.

Pirmkārt, tātad Ikšķīles pašvaldība norāda, ka, izveidojot Administratīvi teritoriālo reformas komisiju, ir pārkāpts frakciju proporcionālas pārstāvības princips, ko pieteikuma iesniedzēji uzskata par Saeimas iedibinātu tradīciju.

Saeimā pastāvīgi darbojas Saeimas Kārtības ruļļa 149. panta pirmajā daļā minētās komisijas, bet, atsevišķas likumdošanas uzdevumu veikšanai, Saeima var izveidot speciālās komisijas, kā tas ir paredzēts Kārtības ruļļa 150. pantā. Katras komisijas izveidošanas principu nosaka Saeima, un tas attiecas gan uz pastāvīgajām, gan uz speciālajām komisijām, un tātad šī konkrētajā lietā skatītā Administratīvi teritoriālās reformas komisija, uz to attiecas nevis 2018. gada 13. novembra lēmums „Par pastāvīgo komisiju izveidošanas noteikumiem”, bet gan 2019. gada 7. novembra Saeimas lēmums „Par speciālās Administratīvi teritoriālās reformas komisijas izveidošanu”. Tas *expressis verbis*, tātad tiešā tekstā, paredz, ka Administratīvi teritoriālās reformas komisijā Saeima ievēlē pa vienam deputātam no katras Saeimā pārstāvētās frakcijas. Tātad tā ir stabila Saeimas prakse, ka speciālās komisijas sastāva izveidošanas noteikumus nosaka ar atsevišķu Saeimas lēmumu, proti, ar lēmumu, ar kuru tiek izveidota šāda komisija.

Saeimas tiesības noteikt tās komisiju izveidošanas noteikumus izriet ne vien no Saeimas Kārtības ruļļa 149. panta otrā daļas, bet arī no Satversmes 21. panta un, nosakot Administratīvi teritoriālās reformas komisijas izveidošanas noteikumus, Saeima šīs tiesības nav izmantojusi patvaļīgi. No Satversmes neizriet tas, ka attiecībā uz pastāvīgajām vai speciālajām komisijām, tostarp, Administratīvi teritoriālās reformas komisiju, būtu obligāti ievērojams proporcionalitātes princips. Saeima vēlas atkārtoti uzsvērt, ka nosakot Administratīvi teritoriālās reformas sastāvu, komisijas sastāvu, Saeima nav rīkojusies patvaļīgi un ir paredzējusi visām frakcijām vienlīdzīgas iespējas piedalīties komisijas darbā.

Otrs iebildums attiecas uz Administratīvi teritoriālās komisijas priekšsēdētāju, ka par to nedrīkstētu tapt ievēlēts Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas parlamentārais sekretārs Artūrs Toms Plešs. Šis arguments nav pamatots, jo ne Satversme, ne Saeimas Kārtības rullis vai citi ārējie normatīvie akti nenoteic šādu ierobežojumu.

Un tātad nav ierobežojumu vienlaikus darboties komisijas priekšsēdētājam, kas ir arī ministrijas parlamentārais sekretārs, tajā skaitā viņš var ne tikai piedalīties komisijas sēdē, bet arī lielā mērā tātad atbildot par to, ko ministrija ir darījusi, šos dokumentus celt priekšā komisijas kolēģiem deputātiem. Vadot sēdi, nav bijuši tādi iebildumi vai tādas sūdzības, kuru rezultātā mēs konstatētu, ka tātad šis stāvoklis konstituētu deputātu interešu konflikta situāciju.

Trešais iebildums. Pēc pieteikuma iesniedzēju ieskata ir pārkāpts princips, ka tā Saeimas komisija, kura ir sākusī izskatīt likumprojektu, to arī turpina skatīt, proti, tātad pēc pieteikuma iesniedzēja ieskata, likumprojektu, apstrīdētās normas saturošo likumprojektu vajadzēja izskatīt Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijai, kura sākotnēji tika noteikta par atbildīgo komisiju šim likumprojektam. Saeima piekrīt, ka parasti Saeimas komisija, kura sākusī izskatīt kādu likumprojektu, arī turpina to skatīt. Taču tā ir tikai prakse Saeimā un tas nav juridisks princips, tā nav konstitucionāla tradīcija un tāpēc Saeimas praksē ir ierasti gadījumi, kad noteiktu apsvērumu dēļ ar atsevišķu Saeimas lēmumu tiek mainīta likumprojekta izskatīšana atbildīgajā komisijā. Šajā gadījumā atbildīgā komisija tika mainīta, nosakot, ka tātad turpmāk Administratīvi teritoriālās reformas komisija turpinās darbu, ko sākotnēji darīja Valsts pārvaldes un pašvaldību lietu komisija.

Atkārtajos tātad... ka Saeimas lēmuma pieņemšana par komisijas, atbildīgās komisijas maiņu, nav apstrīdēto normu pieņemšanā pieļauts procesuāls pārkāpums, un tātad komisijas maiņa nekādā veidā neietekmē šī likumprojekta likumīgu izskatīšanu un pieņemšanu.

Ceturtais arguments. Pēc pieteikuma iesniedzēju ieskata, pieņemot apstrīdētās normas, esot pārkāpts arī Saeimas 2019. gada 21. marta lēmums „Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu”. Šis arguments nav pamatots.

Ar minēto lēmumu Saeima ir uzticējusi Ministru kabinetam politisku uzdevumu... un es vēlētos pasvītrot tagad paustos vārdus... Manā diskusijā un jautājumos ar godāto kolēģi, iespējams, es esmu izteicies neprecīzi, tātad tas ir Saeimas lēmums, kurā ir politisks uzdevums Ministru kabinetam turpināt uzsāktās administratīvi teritoriālās reformas izpildi un līdz 2019. gada 1. decembrim iesniegt Saeimā likumprojektu, kurā būtu noteikti lēmumā minētie jautājumi. Tomēr šajā lēmumā nav noteiktas jaunas normatīvajos aktos nenoteiktas prasības attiecībā uz administratīvi teritoriālās reformas īstenošanu, tostarp, prasības attiecībā uz pašvaldību uzklauššanu. Turklāt, šādu prasību noteikšana ar Saeimas lēmumu, būtu pretrunā arī ar Saeimas Kārtības ruļļa 117. panta trešo daļu, atbilstoši kurai, izņemot likumā paredzētus gadījumus, nav pieļaujama normatīva rakstura punktu iekļaušana pastāvīgā priekšlikumā.

Tādēļ nav juridiska pamata vērtēt, vai apstrīdēto normu pieņemšanā ir ievērots Saeima 2019. gada 21. marta lēmums „Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu”. Katrā ziņā pēc Saeimas ieskata ir acīmredzams tas, ka Ministru kabinets izpildīja tam ar minēto lēmumu noteikto uzdevumu 2019. gada. 21. oktobrī iesniedzot Saeimai likumprojektu „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums”. Kabinets ir ievērojis gan Saeimas lēmumā noteikto termiņu, līdz kuram šāds likumprojekts iesniedzams, proti, līdz 2019. gada 1. decembrim, gan arī Saeimas lēmumā ietvertos jautājumus, kuri nosakāmi likumprojektā.

Piektais arguments. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka, pieņemot apstrīdētās normas, ir pārākāpts arī labas likumdošanas princips – neesot veikti pētījumi, sociālās ietekmes izvērtējums un risku novērtēšanas pasākumi. Šie argumenti neatbilst lietas faktiskajiem apstākļiem. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības mājaslapā ir pieejami vairāki pētījumi par administratīvi teritoriālo reformu, tātad pat vēl pirms teritoriālās reformas turpināšanas tika sagatavots informatīvais ziņojums „Par turpmāko rīcību administratīvi teritoriālās reformas pabeigšanai”, informatīvais ziņojums „Par sabiedriskai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli” un konceptuālais ziņojums „Par administratīvi teritoriālo iedalījumu”. Tā, piemēram, informatīvajā ziņojumā „Par turpmāko rīcību administratīvi teritoriālās reformas pabeigšanai” ir norādīti vairāki pētījumi, kuri apliecina administratīvi teritoriālā pabeigšanai” iedalījuma trūkumu esība un ietekme uz iedzīvotāju nodrošināšanu ar kvalitatīviem un efektīvi organizētiem pakalpojumiem, tostarp, 2015. gadā pēc Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pasūtījuma veiktais pētījums „Par publiskiem, individuāliem pakalpojumiem”, kā arī Valsts kontroles 2017.gada revīzijas ziņojums, vai novadu pašvaldības nodrošina pakalpojumus par samērīgām izmaksām, kā arī Ministru kabineta 2017. gadā izskatītais informatīvais ziņojums „Par valsts administratīvi teritoriālo iedalījumu un valsts pārvaldes institūciju sadarbības teritoriju izveidi”.

Detalizēta informācija par administratīvi teritoriālo reformu ir pieejama, protams, arī likumprojekta „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” anotācijā.

Visbeidzot attiecībā uz katru jaunizveidojamo pašvaldību Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija sagatavoja katras pašvaldības profilu, tostarp attiecībā arī uz jaunizveidojamo – pieteikuma iesniedzēju – pašvaldībām. Šajā profilā, piemēram, ir aplūkotas gan pašvaldības veidojošās pilsētas un pagasti, sniegts jaunās pašvaldības teritorijas raksturojums, aplūkota ar budžetu, investīcijām, darbaspēku, migrāciju, uzņēmējdarbību un izglītību saistīti jautājumi. Saeima piekrīt, ka pētījumi – sociālās ietekmes izvērtējums un risku novērtēšanas pasākumi un citi analītiskie instrumenti – var uzlabot likumdošanas kvalitāti un veicināt tiesiskā regulējuma stabilitāti.

Tomēr Saeima nevar pilnībā piekrist apgalvojumam, ka minētie apsvērumi ir no Satversmes izrietošs juridisks standarts, kam ir jābūt ievērotam, lai ikviena Saeimas pieņemta norma, arī konceptuālās reformas ietvaros pieņemta tiesību norma, būtu uzskatāma par pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu.

Kā to pamatoti ir norādījuši Satversmes tiesas tiesneši Jānis Neimanis un Aldis Laviņš savās atsevišķajās domās... tāpat kā Saeima neiejaucas Satversmes tiesas kā konstitucionāla valsts varas orgāna iekšējās darbības autonomijas izpausmē, noteicot sev tiesas reglamenta noteikumus, tā arī Satversmes tiesa nedrīkst nodarboties ar

pārļieki detalizētu Saeimas iekšējās darbības likumdošanas procesa organizēšanas pārvaldi. Tātad arvien plašāka Satversmes tiesas iejaukšanās Satversmes darbības aspektos, kā arī komisiju darbības efektivitātes un uzklaušīšanas plašuma izvērtēšanas spriedumos noved pie tā, ka šādas apspriedes un sabiedrības līdzdalība Saeimas darbā kļūtu par pašmērķi un tas var attālināt no tāda likumdošanas procesa, par kuru Saeimai ir autonomija Satversmes noteiktajos ietvaros.

Parlamenta deputāti ir tiesīgi īstenot sev piešķirtās pilnvaras, un tiem nav valsts pārvaldes ierēdņu uzliktie ierobežojumi, līdz ar to tātad ir jāņem vērā, vērtējot šo likumdošanas procesu, parlamentārā darba īpašo nozīmi un raksturu.

Kopš Satversmes stāšanās spēkā Latvijas parlamentārā prakse pārliecinoši pierāda, ka Saeimas pieņemto likumprojekti, tiem iesniegtie priekšlikumi var saturēt ļoti atšķirīga apjoma pamatojumu. Vai pamatojums ir pietiekams, lai pieņemtu likumprojektu vai tam iesniegtu priekšlikumu, to izvērtē Saeimas deputāti politiskajā procesā. Juridiskajai kontrolei ir pakļauti tikai Satversmē tieši noteiktie un Saeimas pašas pieņemtie procesuālie noteikumi, kā arī Saeimas pieņemto likumu saturiskā atbilstība Satversmei un Latvijai saistošiem starptautiskajiem tiesību aktiem.

Tālāk es vēlētos paust viedokli par apstrīdēto normu atbilstību Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta trešajai daļai. 4. panta trešā daļa noteic, ka pamatā valsts pienākumus pēc iespējas realizē tā vara, kas atrodas vistuvāk pilsoņiem, uzdodot kādu pienākumu izpildi citai varai, ņem vērā uzdevumu apjoma būtību, kā arī efektivitātes un ekonomijas nosacījumus. Tātad, pēc pieteikuma iesniedzēja ieskata apstrīdētās normas pārkāpjot no Hartas 4. panta trešās daļas izrietošo subsidiaritātes principu. Pieteikuma iesniedzēji norāda, ka apstrīdētās normas neesot vērstas uz administratīvi teritoriālās reformas mērķu īstenošanu, jo, lai gan pieteikuma iesniedzējas, pašvaldības, spējot pildīt savas autonomās funkcijas, tās ar apstrīdētajām normām tiek nodotas augstāka līmeņa institūcijām un sabiedrības ieguvums no apstrīdētajām normām esot mazāks nekā pieteikuma iesniedzējas pašvaldībai nodarītais kaitējums. Satversmes tiesa ir skaidrojusi, ka no Hartas 4. panta trešās daļas izriet subsidiaritātes princips, ko iespējams interpretēt divējādi. No vienas puses tātad, lai attaisnotu pilnvaru nodošanu augstāku varas struktūru līmeņa institūcijai, no otras puses – lai paturētu zināmas pilnvaras tajā līmenī, kas ir pilsonim tuvāks. Tāpat Satversmes tiesa ir skaidrojusi, ka subsidiaritātes princips, kaut arī tas centrālajai varai uzliek noteiktus pienākumus, kā arī liedz tai īstenot atsevišķas darbības, būtībā tomēr nozīmē politiski motivētu izšķiršanos par to, kā lietderīgāk un efektīvāk organizēt funkciju sadali starp centrālo valsts varu un vietējām pašvaldībām. Funkciju noteikšana un pārdale pamatā ir politisks jautājums, kurā dominē politiskās lietderības apsvērumi.

Tātad Hartas 4. panta trešā daļa un no tās izrietošais subsidiaritātes princips ir piemērojams gadījumos, kad pašvaldību funkcijas tiek nodotas citām institūcijām vai pašvaldībām tiek piešķirtas jaunas funkcijas, citiem vārdiem sakot, gadījumos, kad

notiek funkciju pārdale starp pašvaldībām un citām institūcijām. Saeima piekrīt, ka administratīvi teritoriālās reformas sekas var ietvert funkciju pārdali starp pašvaldībām un citām institūcijām. Tomēr ar apstrīdētajām normām un konkrēti izveidojot, piemēram, Ogres novada pašvaldību, kuras sastāvā ir arī Ikšķiles pilsēta un Tīnūžu pagasts, kā arī Limbažu novada pašvaldību, kuras sastāvā nav Skultes pagasts, netiek ietekmētas pašvaldības funkcijas, proti, ne pašvaldības autonomās funkcijas un brīvprātīgās iniciatīvas, nedz arī deleģētās valsts pārvaldes funkcijas netiek nodotas citām institūcijām un pašvaldībām netiek piešķirtas jaunas funkcijas. Tātad apstrīdētajās normās tās normas neskar no Hartas 4. panta trešās daļas izrietošo subsidiaritātes principu.

Papildus, Saeima vēlas paskaidrot, ka, vērtējot apstrīdēto normu atbilstību subsidiaritātes principam, nav piešķirama juridiska nozīme pieteikuma iesniedzējas apsvērumiem sakarā ar to, ka, atbilstoši Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 14. pantam, valsts un pašvaldību kopīgu funkciju realizēšanai tiek izveidota Kurzemes, Zemgales, Rīgas, Vidzemes un Latgales... tātad šie pieci administratīvie reģioni, kuru statusa darbības nosacījumus regulē atsevišķs likums.

Izskatāmās lietas ietvaros ir izvērtējamas tikai apstrīdētās normas, turklāt Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 14. pants neparedz nedz to, ka šiem reģioniem būtu piešķiramas tādas funkcijas, kuras šobrīd nodotas pašvaldībām, nedz arī to, ka pašvaldībām būtu piešķiramas jaunas funkcijas. Jautājums par to, kādas funkcijas pildīs minētie administratīvie reģioni, tiks regulēts atsevišķā likumā, un apstrīdētās normas to neregulē.

Visbeidzot. Saeima vērs Satversmes tiesas uzmanību uz to, ka pieteikuma iesniedzēji neprecīzi citē Satversmes tiesas 2009. gada 20. janvāra lēmumu par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2008-08-0306, proti, 14.2. punktā izteikto atziņu, turklāt piedēvējot tai tādu nozīmi, kāda no minētā Satversmes tiesas nolēmuma nemaz neizriet. Pēc pieteikuma iesniedzēja ieskata no atziņas, ka tiesa var kontrolēt tiesiskumu tiktāl, ciktāl veiktie pasākumi ir acīmredzami nepiemēroti reklāmas mērķa īstenošanai, izrietot tas, ka gadījumā, ja apstrīdētās normas ir acīmredzami nepiemērotas administratīvi teritoriālās reformas mērķu īstenošanai, tās neatbilstot subsidiaritātes principam. Tomēr minētajā Satversmes tiesas nolēmumā, tā 15. punktā ir tieši tekstā norādīts, ka, tā kā apstrīdētās normas tieši neietekmē pašvaldības funkcijas, tad šīs lietas ietvaros tiesai nav pamata vērtēt atbilstību subsidiaritātes principam. Tas ir 15. punkts citētajā spriedumā. Attiecīgi no šā Satversmes tiesas nolēmuma neizriet tas, ka, izvērtējot apstrīdēto normu atbilstību subsidiaritātes principam, būtu izvērtējams tas, vai apstrīdētās normas ir piemērotas administratīvā procesa teritoriālās reformas mērķu īstenošanai, bet tieši otrādi: ja tiesību normas neietekmē pašvaldību funkciju, to atbalstīt subsidiaritātes principam nav izvērtējams tiesai.

Un tālāk es vēlētos paust viedokli par apstrīdēto normu atbilstību Eiropas vietējo pašvaldību hartas...

A. Laviņš.

Piedošanu Saeimas pārstāvim... Vēršu jūsu uzmanību, ka ir atlikušas 10 minūtes un varbūt aicinātu saviem vārdiem izstāstīt tos galvenos argumentus, kas ir tie, ko jūs šajā tiesas sēdē vēlaties paust. Atbildes raksts mums ir pieejams, tam mēs varam sekot līdzi. Aicinātu šīs 10 minūtes, iespējams, izmantot lietderīgāk.

Paldies.

L. Liepa.

Jā, paldies, godātais sēdes priekšsēdētāj!

Tātad attiecībā uz... šis ir būtisks arguments un uz to, protams, ir jāsniedz atbilde, jo, tātad, Saeima viennozīmīgi uzskata, ka apstrīdētās normas tomēr atbilst Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta sestajai daļai un 5 pantam. Un tātad mums ir vispirms jāuzsver, ka 2019. gada 21. marta lēmums „Par administratīvi teritoriālās reformas turpināšanu” nenoteic no Hartā paredzētās kārtības atšķirīgu kārtību, kādā veicamas konsultācijas ar pašvaldībām, grozot to robežas administratīvi teritoriālās reformas ietvaros. Tātad no minētā lēmuma izriet, ka administratīvi teritoriālās reformas ietvaros konsultācijas ir veicamas tieši Hartā noteiktajā kārtībā.

Pēc Saeimas ieskata apstrīdēto normu atbilstība Hartas 4. panta sestajai daļai un 5. pantam ir vērtējama kopsakarā. Satversmes tiesa ir jau praksē skaidrojusi, ka Hartas 5. pants aptver gan tās prasības, kas attiecas... attiecībā uz konsultācijām ir noteiktas Hartas 4. panta sestajā daļā, gan arī papildu prasības konsultēties tieši ar attiecīgo pašvaldību. Satversmes tiesa to ir skaidrojusi jau savā 2009. gada lietā Nr. 2009-04-06.

Tāpat no Satversmes tiesas prakses izriet arī, ka Hartas 5. pants neparedz konkrētu konsultēšanos procedūru un vēl jo svarīgāk, ka pašvaldībām nav veto tiesību attiecībā uz to teritorijas izmaiņām. Tātad interpretējot Hartas 5. pantu kopsakarā ar Saeimas Kārtības rulli un Saeimā iedibināto praksi, secināms, ka Hartas 5. panta prasību izpildei pietiek ar to, ka attiecīgās pašvaldības viedoklis mutvārdos tiek darīts zināms atbildīgās komisijas sēdē vai arī rakstveidā pieejams atbildīgās komisijas locekļiem. Un tātad konsultācijas būs pietiekamas, ja tajās būs piedalījies pašvaldības – tieši vēlētajās institūcijas, domes pārstāvis, priekšsēdētājs.

Tāpat tātad ir jāņem vērā, ka šajā Hartas 5. pantā paredzētie konsultāciju gadījumi valsts institūcijās... arī Saeimas komisijās... pašvaldību ir tiesīgs pārstāvēt tieši domes priekšsēdētājs, kā tas abu pašvaldību gadījumā ir pilnībā izpaudies.

Pirmkārt, Ikšķiles dome, atsaucoties uz diviem rekomendējoša rakstura dokumentiem, ir skaidrojusi, kā pēdējo desmit gadu laikā ir attīstījies Hartas 4. panta sestās daļas un 5. panta izpratne par to, ko nozīmē pienācīga konsultēšanās ar

pašvaldībām, veicot administratīvi teritoriālo reformu, proti, konsultācijām ir vajadzējis notikt jau administratīvi teritoriālās reformas sagatavošanas un dokumentu izstrādes procesā. Tā, nepārprotami, ir laba prakse, tomēr pēc Saeimas ieskata no šiem dokumentiem nav izdarāms tāds secinājums, ka Hartas 4. panta sestajai daļai un 5. pantam atbilstoša būtu tikai tāda konsultēšanās, kas veikta jau pirms likumprojekta iesniegšanas Saeimā. Vadlīnija par valdības konsultēšanos ar vietējām pašvaldībām, kas ir Eiropas Padomes vietējo un reģionālo pašvaldību kongresa vadlīnijas, tātad 17. punkts norāda, ka parlamenta komisija ir pati atbilstošākā konsultēšanās vieta attiecībā uz likumprojektiem, kuriem ir tieša ietekme uz pašvaldībām. Savukārt no šo vadlīniju 28. punkta izriet, ka pašvaldībām būtu jāuzņemas aktīva loma lēmumu izstrādes procesā, bet no 30. punkta, ka konsultācijām ir jānotiek pirms galīgā lēmuma pieņemšanas par administratīvi teritoriālo iedalījumu nevis pēc šī lēmuma pieņemšanas. Tomēr no tā neizriet secinājums, ka apstrīdētās normas varētu tikt atzītas par atbilstošām Hartas 4. panta trešajai daļai un 5. pantam tikai tad, ja pienācīga konsultēšanās ar pašvaldībām būtu notikusi pirms likumprojekta iesniegšanas Saeimai.

Šāds secinājums nonāktu pretrunā arī ar Satversmes tiesas atziņu, ka ar pašvaldībām notikušas konsultācijas ir jāvērtē visa vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas procesa garumā, turklāt tieši Saeimas komisijās notiek visaktīvākais likumprojektu izstrādes darbs.

Un arī šajā lietā mēs redzam, ka tieši nozīmīgākie lēmumi ir bijuši pieņemti tieši Saeimā. Kārtības rullis ievērojamu likumprojektu sagatavošanas darbu uztic Saeimas komisijām, ir atzinusi Satversmes tiesa savā spriedumā lietā Nr. 2009-04-06 11.2. punktā.

Atbildīgajai komisijai nav noteikts arī priekšlikumu iesniegšanas termiņš, un priekšlikumi var būt formulēti komisijas sēdē, debatējot par jau iesniegtiem priekšlikumiem un likumprojektu kopumā, kā tas bija Limbažu pašvaldības gadījumā. Tas nozīmē, ka atbildīgā komisija, uzklaušjusi pašvaldību viedokli, var formulēt savu priekšlikumu, tostarp arī tādu, kura rezultātā tiktu izveidots citāds pašvaldību administratīvais iedalījums.

Ikšķiles dome, atsaucoties uz Satversmes tiesas 2009. gada 30. oktobra spriedumu lietā Nr. 2009-04-06 un Eiropas Padomes Ministru komiteja 2004. gada 20. oktobra rekomendācijā dalībvalstīm norāda, ka, lai tiktu izpildīta prasība par konsultēšanos Hartas izpratnē, pusēm ir jāpanāk vismaz tāda līmeņa vienošanās, kas ļauj noteikt reformas mērķus.

Tomēr, godātā tiesa, šajā lietā Satversmes tiesa atzina, ka šai rekomendācijai ir tikai ieteikuma raksturs un atsevišķu tās detaļu neievērošana pati par sevi nenoved pie neatbilstības Hartai. Tātad pati pašvaldība nepiekrīt reformas mērķiem, tas nenozīmē, ka nav notikušas Hartas 4. panta sestajai daļai un 5. pantam atbilstošas konsultācijas. Satversmes tiesa skatot ir atzinusi, ka Hartas 5. pants neparedz pašvaldībai veto tiesības

attiecībā uz tās teritorijas izmaiņām un pašvaldības pozitīvs lēmums par šādām izmaiņām nav priekšnoteikums tam, lai pilnvarotu valsts institūcijas šādas izmaiņas veikt. Tātad tas, ka pašvaldības nepiekrīt reformas mērķiem, automātiski nepadara apstrīdētās normas par neatbilstošām.

Trešais arguments attiecībā uz Ikšķiles novada domi... no domes minētajiem apsvērumiem attiecas uz kongresa Uzraudzības komitejas atzinumu, no kuras izriet tas, ka konsultācijas ar pašvaldībām nav notikušas atbilstoši Hartas 4. panta sestās daļas un 5. daļas prasībām.

Pat, ja tas no šāda atzinuma arī izriet, tad tātad pēc Uzraudzības komitejas ieskata, konsultācijas ar pašvaldībām nav notikušas... ka šīs konsultācijas nav notikušas, ir jāņem vērā tas, ka Uzraudzības komitejas atzinums juridiski valstij nav tik saistošs, kā, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas vai Eiropas Savienības tiesas spriedums. Tātad šis atzinums ir vērtējams tikai un vienīgi rekomendējoša avota kapacitātē.

Attiecībā uz abu pieteikuma iesniedzēju pašvaldību uzklaušīšanu, apstrīdēto normu izstrādes un pieņemšanas procesā, mēs gribētu norādīt sekojošo:

Pirmkārt, tātad Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija rīkoja konsultācijas ar abām pieteikuma iesniedzējām pirms tam, kad Ministru kabinets bija apstiprinājis konceptuālo ziņojumu par administratīvi teritoriālo reformu.

Tāpat arī ministrija 2019. gada 31. maijā nosūtīja Ikšķiles novada domei uzaicinājumu uz konsultācijām, kas tika sarīkotas pusotru mēnesi pēc uzaicinājuma un konsultācijas notika par sabiedriskajai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālo ieguldījumu modeli, apvienojot Ikšķiles novadu, Ķeguma novadu, Lielvārdes novadu un Ogres novada pašvaldību teritorijas. Uz šīm konsultācijām tika aicināti visi attiecīgās domes deputāti un tajās arī piedalījās domes priekšsēdētājs.

Tāpat arī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija 2019. gada 18. jūnijā nosūtīja Limbažu novada domei uzaicinājumu uz konsultācijām. Tās tika sarīkotas nepilnu pusotru mēnesi pēc uzaicinājuma 2019. gada 25. jūlijā. Tāpat arī konsultācijas notika par sabiedriskajai apspriešanai izvirzāmo administratīvi teritoriālā iedalījuma modeli, apvienojot Alojas novadu, Limbažu novadu un Salacgrīvas novadu pašvaldību teritorijas. Un arī uz šīm konsultācijām tika aicināti visi domes deputāti un piedalījās arī domes priekšsēdētājs.

Otrkārt. Administratīvi teritoriālās reformas komisija pirms likumprojekta Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums izskatīšanas otrajā lasījumā saņēma pieteikuma iesniedzējas Ikšķiles novada domes 2019. gada 2. oktobra lēmumu, kurā izteikts viedoklis par paredzēto teritoriālo reformu izmaiņām, kas skar tās pašvaldību.

Šis lēmums tika ievietots Saeimas likumprojektu reģistrā pie attiecīgi izskatāmā likumprojekta un bija pieejams ikvienam Saeimas deputātam pirms tam, kad

likumprojekts otrajam lasījumam tika izskatīts Administratīvi teritoriālās reformas komisijā.

Tāpat pieteikuma iesniedzēji – pašvaldību pārstāvji – tika uzklausi Administratīvi teritoriālās reformas komisijas 2020. gada 28. janvāra un 7. februāra sēdēs. Kā minēts jau iepriekš šajā atbildes rakstā, viedokli komisijas sēdēs izteica, piemēram, Ikšķiles novada domes priekšsēdētājs.

To pašu var teikt arī attiecībā uz Limbažu novada domi. Administratīvi teritoriālās reformas komisija pirms likumprojekta izskatīšanas otrajam lasījumam saņēma pieteikuma iesniedzēja – Limbažu novada domes priekšsēdētāja – vēstuli, kurai pievienots arī domes 2019. gada 25. aprīļa lēmums. Un arī attiecīgie materiāli bija pieejami ikvienam Saeimas deputātam pirms likumprojekta izskatīšanas otrajam lasījumam Administratīvi teritoriālās reformas komisijā.

Treškārt. Arī pirms apstrīdētā likumprojekta izskatīšanas, tika saņemta Ikšķiles novada domes priekšsēdētāja vēstule, kurā bija izteikts viedoklis par izmaiņām.

Tātad faktiski šajā ziņā var teikt, ka Saeimas gan komisija, gan arī Saeimas deputāti pirms plenārsēdes ieguva ne tikai ieskatu, kas ir no atbildīgās ministrijas, ne tikai komisijas viedokli, bet arī, protams, attiecīgi paredzamo pašvaldību pārstāvju, domes locekļu, domes priekšsēdētāju, viedokli.

Nu un attiecībā uz Limbažu novada domi ir jānorāda noslēgumā tātad, ka pieteikuma iesniedzēju – pašvaldības pārstāvji – ir uzklausi Administratīvi teritoriālās reformas komisijas 2020. gada 28. janvāra un 11. un 25. februāra sēdēs.

Visbeidzot. Pieteikuma iesniedzēji – pašvaldību pārstāvji – ir uzklausi īpašās konsultācijās, kas arī tika rīkotas sakarā ar Administratīvi teritoriālās reformas komisijas sēdē pieņemto konceptuālo lēmumu veidot atsevišķu Saulkrastu novada pašvaldību.

Pēc Saeimas ieskata nav šaubu par to, ka konsultēšanās ar pieteikuma iesniedzēju – pašvaldību – atbilda Hartas 4. panta sestās daļas un 5. panta prasībām, konsultēšanās ar konkrēto pašvaldību un tās domi ir notikusi ne vien pirms likumprojekta iesniegšanas Saeimā, bet arī apstrīdētās normas pieņemšanas procesā. Tāpat Saeimai nav šaubu par to, ka pieteikuma iesniedzējām bija pietiekami laiks, lai izstrādātu savu viedokli par paredzēto administratīvi teritoriālo reformu un apstrīdēto normu.

Izskatāmās lietas ietvaros nav strīda par to, ka abām pieteikuma iesniedzējām bija dots pietiekams laiks viedokļu sagatavošanai un arī no iepriekš minētā var saprast, ka abas pieteikuma iesniedzējas varēja pienācīgi sagatavot savu viedokli. Arī konkrētās pašvaldības to nav apstrīdējušas.

Līdz ar to Saeimas ieskatā apstrīdētās normas atbilst Pašvaldību hartas 4. panta sestajai daļai un 5. pantam.

Godātā tiesa, ņemot vērā iepriekš minēto, Saeima lūdz atzīt apstrīdētās normas par atbilstošām Satversmes 1. pantam, 101. pantam, Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta trešajai un septītajai daļai, un piektajai daļai un Satversmes 15. pantam.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies, Saeimas pārstāvim par sniegto juridisko pamatojumu.

Cienījamie lietas dalībnieki, Satversmes tiesa izsludina pārtraukumu tiesas sēdē līdz 20. janvāra pulksten 9.00.

Lai būtu skaidrība, norādīšu, ka turpināsim tiesas sēdi ar tiesnešu jautājumiem Saeimas pārstāvim, tālāk būs iespēja pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem uzdot jautājumus Saeimas pārstāvim, kā arī norādīšu, ka tiesnešiem ir radušies vēl daži jautājumi pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem.

Tātad darba plāns uz 20. janvāri pirmo dienas daļu ir skaidrs.

Tiesas sēdē ir izsludināms pārtraukums.

Paldies.